

Poština plačana pri pošti
1315 Velike Lašče

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE

Novi TIC na Rašici
foto: Boštjan Podlogar

ISSN 2536-4022

1/2022 / Datum izida: 2. februar 2022

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV V OBČINSKO GLASILO TROBLA

Zaradi lažjega urejanja prosimo vse avtorje člankov, da pošiljajo ustrezno pripravljena besedila. Ta lahko dopolnijo tudi s fotografijami, ki so povezane z vsebino prispevka. Fotografije morajo biti primerne kakovosti: visoke ločljivosti in velikosti vsaj 1 MB. Fotografije pošljite ločeno od besedila, vsako v svoji priponki. Pri končni grafični obdelavi prispevka si uredništvo dovoljuje izbor primernih fotografij po strokovni oceni ter popravke besedila v skladu z zahtevami lektorja.

Prispevke pošljite na elektronski naslov **trobla@velike-lasce.si** do objavljenega roka za oddajo prispevkov v tekoči številki občinskega glasila.

Objavljeni članki ne izražajo uradnega stališča Občine Velike Lašče. Uredništvo si pridržuje pravico, da poslano gradivo preoblikuje v skladu s celostno podobo Troble.

Letnik 28, številka 1, 2. februar 2022.
Izhaja sedemkrat letno; gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno.

Naklada: 1.590 izvodov.
Izdajatelj: Občina Velike Lašče.
Odgovorna urednica: Angelca Petrič.
Uredniški odbor: Dragica Heric, Jože Starič in Andrej Perhaj.
Lektoriranje: Jezični dohtarček, s. p. (razen že oblikovanih prispevkov).
Prelom: Špela Andolšek, s. p.
Foto na naslovnici: Boštjan Podlogar
Tisk: Luart, d. o. o.

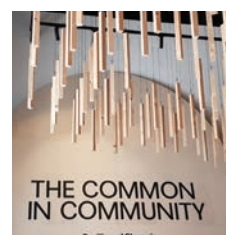
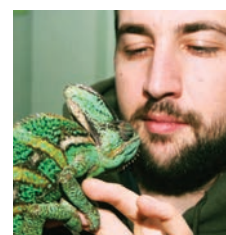
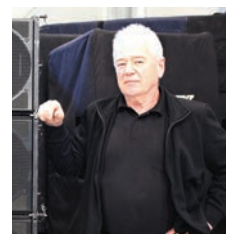
Naslov uredništva: Trobla,
Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.
Tel.: 01 781 03 70
E-pošta: trobla@velike-lasce.si.
Prispevke za Troblo lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

Naslednja Trobla izide 23. marca 2022; prispevke je treba oddati do 9. marca 2022.

ISSN 2536-4022

KAZALO

Županova stran	3
Občinske strani	4
S seje občinskega sveta	4
Prenova kozolca na Rašici v novi TIC	6
Festival božičnega kruha	8
Zapora ceste	15
Intervju	
Andrej Ojstrež	20
Jože Pirman	24
Pavel Kvapil	28
Šola in vrtec	32
Knjižnica – Novosti na naših policah	38
Dediščina	40
Iz velikolaškega okraja	42
Adl o tem in onem	47
Kultura	48
Opomin iz Benetk	48
Ta veseli dan kulture	52
Društva/Dogodki	54
Upokojenski kotiček	54
5. državna razstava kruha	56
Laura iz Javorja	62
Oglasi	66
Razvedrilo	70
Zahvale	71

Superiorno leto bo!

En mesec tega leta je že mimo; ostaja nam jih še enajst. In potem se bo cikel zopet zavrtel. Spet bo tisto izrekanje želja, izpostavljanje osebnih zaobljub, čas obveznega obdarovanja ter žurk. Zakaj trdim, da bo to leto superiorno? Zato ker jim verjamem! Tistim, ki pišejo v časopise, na spletne strani in na družabna omrežja. Pravijo, da bo letos supervolilno leto. Ta predpona super mi daje tako dober občutek, da tokrat bo pa res tako, kot govorijo. Sicer se včasih predrzno vprašam, zakaj se letos imenuje supervolilno leto, ko bi ga pa lahko imenovali tudi polivolilno leto, hipervolilno leto ali morda multivolilno leto. Besedna pripona super je po moje tako super, da super paše zraven. V tej besedi se nekaj skriva, morda marketing? Ne, ne, v njej je neka energija, taka pozitivna, nekaj, kar nas vodi v prepričanje, da je to to. Zdi se mi, da tudi veliko reklam za raznorazne izdelke rado izraža njihova svojstva s prislovom super; npr.: super učinkovito ... za pranje umazanega belega perila. Če je res tako, se nimamo česa bati. Letos nas torej čaka cela vrsta volitev, zato je supervolilno leto, ki nam bo postreglo z ogromno super obljubami, saj drugače ne gre. Ni se nam bati, da ne bodo obljubljali super programov, kako bolje voditi državo, kako se bodo plače in pokojnine povišale, kako se bodo davki zmanjšali, kako bodo energenti cenejši in kako bomo nehali onesnaževati mater zemljo. Pa glede na obljube bodo več naredili za malega, preprostega človeka, tako da si bomo bolj enaki. Predvidevam, da se bo kakšna predvolilna skupinica istosmernih ljudi zavzemala tudi za bolj učinkovito javno zdravstvo, ko bodo obljubljali programe, da se nam bodo poravnale gubice na obrazu, da bodo sivi lasje zopet dobili barvo ali lesket mladosti in da bodo komu morda nazaj zrasli zobje. Ampak kljub temu bodo nekateri bogaboječi verniki s spominom zlate ribice verjeli vsem super obljubam, izrečenim na ni-

voju države, in tistim na lokalnem nivoju. Če Moni Kovačič poje, da ji brez ljubezni ni živeti, je tu pojmovni antipod, da od obljub prav tako ni mogoče živeti. Čisto res! Če kakšna socialno ogrožena družina kljub političnim obljubam še vedno materialno životari iz meseca v mesec, potem jih niti izrečene obljube ne oblečejo ali pa ne nasitijo. Razen če so pranojedci ali solarni jogiji.

Župan Tadej, počasi bo dovolj tvoje ujedljivosti! Mar nisi eden izmed tistih, ki so enkrat pred ljudmi izvajali osebni marketing z obljubami, kako peljati razvoj občine? Ali ni nekdo enkrat izjavil, da naj tisti prvi vrže kamen, ki je brez greha? No, kako je pa kaj z obljubami v naši občini? Ja, letos bodo tudi pri nas volitve, obljubim! Potem imam še veliko super željo, da obljubim končanje podružnične osnovne šole in vrtca v Turjaku. Pa da v Turjaku iz nove vrtnice v vodovod začne pritekati voda in da se novozgrajeni vodohram v Podstrmecu napolni z njo. Dokončali bomo industrijsko cono Ločica in s tem omogočili naselitev malih in srednje velikih zaposlitvenih generatorjev. Osnovna šola v Velikih Laščah ter vrtec in glasbena šola se morajo v naslednji kurilni sezoni že greti s pomočjo nove kurilnice, s čimer bomo zamenjali zastareli in ekološko ter trajnostno sporni kotel na kurilno olje. Letos bomo namreč zgradili malo toplarnico na lesne sekance, tako da bomo postali trajnostni in da končno koristimo možnost nabave lesnega energenta kar v naši občini. Projekt prizidka kuhinje k osnovni šoli bo dobil pravnomočno gradbeno dovoljenje in obljubljam tudi, da bomo spacali vse potrebno, da bo projekt kanalizacije v Velikih Laščah postavljen na ogled in presojo upravni enoti, kjer izdajajo gradbeno dovoljenja. Kot predvolilni adut je še asfalt, na katerega nismo pozabili, saj smo po pridnem pregledu razbrazdane asfaltne površine naših zmahanih odsekov cest določili tiste, za katere obljub-

ljam, da jih bomo zavoljo varnosti preplastili. Morda se bo komu tudi na novo posvetilo celo zaradi obljubljenih javnih razsvetljav. Povrh vsega imamo tudi nekaj specifičnih mikrolokalnih sladkih obljub, ki jih nameravamo udejanjiti, da ne bo kdo ostal odpravljen, tako z levo roko. Pa z majhnimi prsti in velikimi očmi bomo spremljali in se seveda prijavljali na raznorazne razpise, ki ponujajo kakšno sofinancerski finančni vbogajme. Kot torej vidite, smo si letos lahko zadali kar precej dela, ker imamo motivirano občinsko ekipo in dobro napolnjen proračun. Seveda pa tudi zato, da podžgemo lokalno predvolilno »šimfanje« in še boljše resnične super obljube za razvoj ter prihodnost občine, kar bo obvezno predpisano orožje vitezov predvolilnega turnirja. No, potem pa naj še kdo reče, da nismo letos začeli superiornega leta, ker bomo imeli državnozbornske, predsedniške in županske volitve. Do sitega se bomo naužili super obljub in nemara bo novi koronavirus celo odstopil z vodilnega položaja.

Pa ne pozabite, da je novi koronavirus še vedno med nami. Res je, da večinoma kroži manj fatalna različica virusa, a ta je bolj kužna. Ker smo do sedaj podali že ogromno nasvetov, predlagam, da si jih preberete v prejšnjih izvodih *Troble*. Zavedati se morate, da je neupoštevanje biovarnostnih priporočil tako, kot če bi odšli brez dežnika med nevihto nabirat gobe.

Dr. Tadej Malovrh,
vaš župan

Z 22. redne seje občinskega sveta

Nika Tekavec, občinska uprava

Občinski svet Občine Velike Lašče se je v četrtek, 16. decembra 2021, sestal na 22. redni seji. Po ugotovitvi sklepčnosti je župan predlagal v potrditev naslednji dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 21. redne seje
2. Poročilo odborov
3. Sklep o potrditvi Elaborata lokacijske preveritve za EUP SE-25
4. Sklep o določitvi višine cen storitev, povezanih z nepretočnimi greznicami, obstoječimi greznicami in malimi komunalnimi čistilnimi napravami v Občini Velike Lašče
5. Sklep o določitvi cene oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče za uporabnike, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz vodovodnega sistema Rob
6. Odlok o proračunu Občine Velike Lašče za leto 2022 – druga obravnava
7. Odlok o rebalansu proračuna Občine Velike Lašče za leto 2021, št. 2
8. Sklep o vrednosti točke NUSZ za leto 2022
9. Vloge občanov za odkup/menjavo zemljišč
10. Pobude, vprašanja in predlogi svetnikov
11. Poročilo župana

Člani občinskega sveta so sklenili, da se zamenjata 6. in 7. točka dnevnega reda tako, da se najprej odloča o rebalansu proračuna občine za leto 2021.

Po potrditvi dnevnega reda so potrdili zapisnik 21. redne seje.

Občinski svet je v nadaljevanju sprejel naslednje sklepe:

Ad 2. Poročilo odborov

Pred sejo občinskega sveta so se sestali odbor za družbene dejavnosti, odbor za komunalo, varstvo okolja in urejanje prostora, odbor za finance in odbor za gospodarstvo, kmetijstvo in turizem. Predsedniki navedenih odborov so podali kratka poročila o sejah.

Ad 3. Sklep o potrditvi Elaborata lo-

kacijske preveritve za EUP SE-25

Občinski urbanist Peter Lovšin je predstavil predlog navedenega sklepa. Investitor želi v k. o. Selo pri Robu zgraditi nov objekt. Na obravnavanem območju so že zgrajene stanovanjske hiše s pripadajočimi objekti. Načrtovana prostorska ureditev predstavlja širitev obstoječe dejavnosti, med katere se uvršča tudi bivanje. Zbrane je seznanil, da bo lokacijska preveritev v takšni obliki možna le še do 1. 6. 2022, ko se bo začel uporabljati nov Zakon o urejanju prostora. Občinski svet je sprejel predlagani sklep.

Ad 4. Sklep o določitvi višine cen storitev, povezanih z nepretočnimi greznicami, obstoječimi greznicami in malimi komunalnimi čistilnimi napravami v Občini Velike Lašče

Seje se je udeležila Maja Perme iz Javnega komunalnega podjetja Grosuplje, ki je predstavila Elaborat o oblikovanju cen. Povedala je, da je storitev čiščenja greznic oz. MKČN obvezna gospodarska javna služba, ki se uporabnikom zaračunava v dveh postavkah: izvajanje storitev, ki pokriva stroške izvajanja storitev, povezanih z greznicami, in MKČN v EUR na m3 opravljene storitve, za katero se šteje količina dobavljene pitne vode in omrežnino, ki pokriva stroške javne infrastrukture in se uporabnikom zaračunava glede na dimenzijo obračunskega vodomera. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel predlagani sklep, na podlagi katerega se cene za uporabnike povišajo.

Ad 5. Sklep o določitvi cene oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče za uporabnike, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz vodovodnega sistema Rob

Maja Perme je opisala tudi postopek določitve cene oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče, za uporabnike, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz vodovodnega sistema Rob. Pojasnila je, da večjih sprememb v stroških ni. Vlogo pri znižanju cene odigrajo poračuni – kar je

bilo v letu preveč ali premalo zaračunano, se izravna v naslednjem letu. To je posledica izvajanja gospodarske javne službe, saj podjetje, ki jo izvaja, ne sme dosegati dobička ali izgube. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel predlagani sklep na podlagi katerega se za uporabnike iz naselij Rašica in Podlog cena vode nekoliko zniža, omrežnina pa nekoliko poviša.

Ad 6. Odlok o rebalansu proračuna Občine Velike Lašče za leto 2021, št. 2

Župan je pojasnil, da je rebalans proračuna občine za leto 2021 potreben, ker so bili prihodki višji od predvidenih, obenem pa so bili tudi odhodki nižji od načrtovanih, zaradi zamika začetka gradnje podružnične šole in vrtca na Turjaku zadolžitev v letu 2021 še ni bila potrebna. Rebalans je potreben tudi zato, ker nekateri projekti v NRP (načrt razvojnih programov) niso bili izvedeni. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel predlagani odlok.

Ad 7. Odlok o proračunu Občine Velike Lašče za leto 2022 – druga obravnava

Župan je na kratko predstavil predlog proračuna. Občinski svet je predlog proračuna za leto 2022 obravnaval na 21. redni seji, dne 18. novembra 2021, in sprejel sklep, da se daje proračun v javno razpravo. Predlog proračuna z vsemi prilogami je bil objavljen na spletni strani občine. V času javne razprave so se sestali vsi občinski odbori in obravnavali predlog proračuna.

Do konca javne razprave sta prispeli dve pisni pripombi na predloga proračuna:

- Matjaž Hočevnar – povečanje PP 07005 Investicije v gasilstvu za 6.500 EUR
 - Odbor za komunalo varstvo okolja in urejanje prostora – povečanje PP 13014 Asfaltiranje in preplastitve za 100.000 EUR in povečanje PP 13020 Postavitev novih luči za 10.000 EUR.
- Obe pobudi sta v predlogu proračuna upoštevani. Zaradi večjega prenosa

sredstev iz leta 2021 od prvotno načrtovanega se na račun teh pripomb ne spreminjajo (zmanjšujejo) vrednosti ostalih proračunskih postavk. Občinski svet občine Velike Lašče se je s predlogom strinjal in sprejel Odlok o proračunu Občine Velike Lašče za leto 2022.

Ad 8. Sklep o vrednosti točke NUSZ za leto 2022

V skladu z drugim odstavkom 13. člena Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnih zemljišč v občini Velike Lašče se vrednost točke določi do konca leta za naslednje leto in se usklajuje v skladu z indeksom cen življenjskih potrebščin. Po podatkih Statističnega urada so se cene življenjskih potrebščin v novembru 2021 na letni ravni v povprečju zvišale za 4,6 %. Vrednost točke NUSZ je bila enaka v letu 2020 in 2021 v višini 0,001872. Občinski svet občine Velike Lašče je sprejel sklep, da se točka NUSZ za leto 2022 v primerjavi z letom 2021 zviša za 4,6 %, kolikor znaša indeks cen življenjskih potrebščin, in znaša 0,001958.

Ad 9. Vloge občanov za odkup/menjavo zemljišč

Rudolf Rupar, predsednik odbora za komunalno, varstvo okolja in urejanje prostora je povzel vloge občanov, ki jih je odbor obravnaval na svoji 16. seji dne 15. 11. 2021.

1. Občan je predlagal, da se opravi postopek menjave šestih njegovih zemljišč v k. o. Krvava Peč, po katerih v naravi poteka odmerjena in kategorizirana javna pot št. JP 954171, za tri zemljišča v k. o. Krvava peč, ki imajo status javnega dobra, vendar v naravi ne predstavljajo ceste temveč travnike, ki mejijo na njegova zemljišča. Občinski svet se je strinjal s predlagano zamenjavo.
2. Občan je podal vlogo za odkup dela javnega dobra v k. o. 1713 Krvava peč v delu, ki meji na njegovo zemljišče v k. o. 1713 Krvava Peč. Zemljišče javno dobro je del stare poti in v celoti meji na zemljišča, katerih lastnik je vlagatelj. Občinski svet je sklenil, da se strinja s predlagano zamenjavo in da stroške parcelacije krije vlagatelj.
3. Občan je podal vlogo za odkup oziro-

ma zamenjavo dela zemljišča v k. o. 1713 Krvava Peč. Navedeno zemljišče je javno dobro, ki meji na dve vlagateljevi zemljišči. Na svojih zemljiščih, ki sta zazidljivi in umeščeni med dvema javnima potema, želi zgraditi stanovanjski objekt. Občinski svet se ni strinjal z zamenjavo zemljišč; če želi vlagatelj kupiti občinsko zemljišče, sam krije tudi stroške parcelacije.

4. Vlagatelj je predlagal odkup dela zemljišča v k. o. 1715 Osolnik, ki je javno dobro, in sicer v delu, ki meji na njegovo zemljišče, na katerem stoji njegov stanovanjski objekt. Odbor je na terenskem ogledu ugotovil, da dejanski potek gozdne poti na tem delu poteka po zasebnem zemljišču in ne po zemljišču, ki je javno dobro in katero želi delno odkupiti vlagatelj. Občinski svet je sklenil, da se po opravljeni odmeri in ureditvi zemljiškoknjižnega stanja dejanskega poteka poti strinja s prodajo novonastalega dela zemljišča.
5. Vlagatelj je v postopku evidentiranja svoje stavbe v kataster stavb. Pri vrisu stavbe je pooblaščen geodet ugotovil, da je del njegove stavbe zgrajen tudi na parceli v k. o. 1718 Dvorska vas, ki je družbena lastnina v splošni rabi. Vlagatelj je prosil za odkup dela navedenega zemljišča, ki je pod njegovo stavbo, da bo možen vpis stavbe v kataster stavb. Občinski svet se je strinjal s prodajo dela zemljišča, ki je pod stavbo vlagatelja.

Zapisniki sej občinskega sveta in posnetki sej so objavljeni na občinski spletni strani:

<https://www.velike-lasce.si/obcinske-strani/obcinski-svet/>.

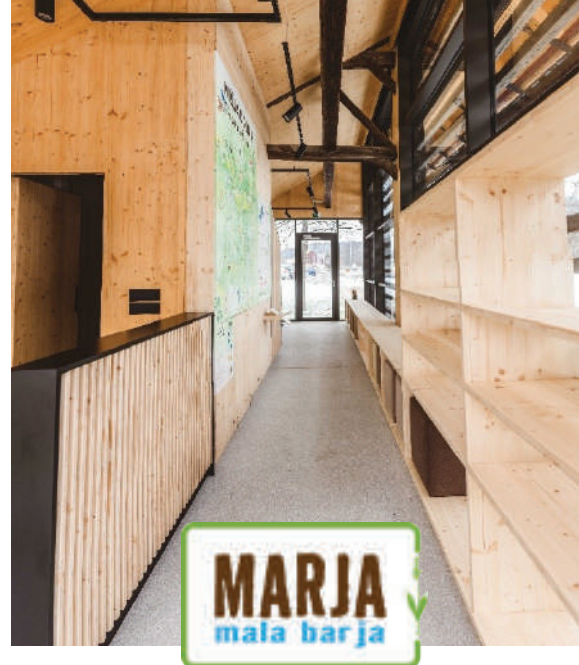
Vabila z gradivom so objavljena na spletni strani v katalogu informacij javnega značaja:

<http://www.lex-localis.info>.

Uradni list
Republike Slovenije

V Uradnem listu RS, št. 202/2021 so bili objavljeni:

- Odlok o rebalansu proračuna Občine Velike Lašče za leto 2021, št. 2
- Odlok o proračunu Občine Velike Lašče za leto 2022
- Sklep o potrditvi Elaborata lokačijske preveritve za EUP SE-25
- Sklep o vrednosti točke NUSZ za leto 2022
- Sklep o določitvi višine cen storitev, povezanih z nepretočnimi greznicami, obstoječimi greznicami in malimi komunalnimi čistilnimi napravami v Občini Velike Lašče
- Sklep o določitvi cene oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče za uporabnike, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz vodovodnega sistema Rob

Občina Velike Lašče je dobila nov turistično-informativni in interpretativni center

Rekonstrukcija kozolca na Trubarjevi domačiji – 2. del

Barbara Pečnik, Občina Velike Lašče, Urška Hren in Metka Starič | foto: Boštjan Podlogar

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ

Projekt rekonstrukcije kozolca na Trubarjevi domačiji se bliža koncu. Čakamo le še pomlad, da kozolec tudi uradno odpremo za obiskovalce, predstavimo promocijski film in pričnemo z zastavljenimi programi. V prejšnji številki Troble je bila podrobneje predstavljena stavbna rekonstrukcija kozolca; tokrat bodo v ospredju sama notranjost kozolca, njegova oprema in namembnost le-te.

V grobem se prostor deli v dva dela. Prvi del bo namenjen turistično-informativnem centru občine Velike Lašče, s katerim bo upravljal novoustanovljeni Javni zavod Trubarjevi kraji. To bo vstopna točka na Trubarjevo domačijo in hkrati izhodišče za odkrivanje Velikolaške. Obiskovalec se bo v njem opremil z vsemi potrebnimi informacijami o lokalni kulturno-turistični ponudbi in dobil ideje za zanimiva doživetja v bližnji in daljni okolici.

Drugi del je interpretativni center, informacijsko središče za Mišjo dolino kot območja Natura 2000, ki predstavlja preplet naravne in kulturne dediščine domačije in širše Raške doline (de-

»Priprava filmov o Mišji dolini je bila super izkušnja, pri kateri sem odkril veliko novih lokacij, ki jih kot občan še nisem obiskal. Obenem sem lahko razširil svoje znanje o naravi. Pridobil sem tudi dragocene izkušnje ob ustvarjanju dokumentarnega filma.«

Tadej Bavdek, snemalec, režiser in montažer

diščina mlinarstva in žagarstva, biotska raznovrstnost mokrišč, preplet narave in dela človeka).

V nadaljevanju članka ga predstavljata Urška Hren in Metka Starič:

Središče bo obiskovalcem ponujalo vpogled v našo bogato lokalno naravno in kulturno dediščino v obliki

interpretacijskih vsebin, ki so zasnovane za različne starostne skupine. Gre za izkustveno doživljanje največjega Natura 2000 območja v občini in njenih posebnosti, kot so mokrišča, bogat vodni svet, raznolikost živalskih in rastlinskih vrst, mlinarstvo, žagarstvo in ekstenzivno kmetijstvo. Vse to se prepleta z vodo, ki močno zaznamuje življenje v Mišji dolini in njeni okolici.

Notranja ureditev interpretacijskega dela objekta, ki bo deloval tudi kot informacijsko središče za območje Natura 2000 Mišja dolina, je bila financirana iz projekta Mala barja Marja (2017-2021, podaljšano do 2023). Projekt vodi Zavod RS za varstvo narave, odgovorni partner za vsebine objekta z interpretacijo je Zavod Parnas. Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska Unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Načrtovanje interpretacijskih vsebin in opreme je Zavod Parnas zaupal Zavodu Krpanove novice iz Velikih Lašč. Ta je z izbrano ekipo lokalnih (takrat še) študentk biologije Sare Gačnik in Brine Puntar ter študentk agronomije Urške Hren in Eve

Indihar raziskal in preučil dediščino Mišje doline z okolico ter pripravil podroben interpretacijski načrt s številnimi inovativnimi rešitvami. Pod budnim očesom in mentorstvom Metke Starič so ga predstavile Občini Velike Lašče, ki se je oblikovanje interierja kozolca lotila skupaj z arhitektoma Majo Starič in Nadjo Krašovec v sodelovanju s Studiem Bonutti in podjetjem Starim d. o. o. z Gradeža.

Pri izdelavi načrtovanih vsebin se je Zavod Parnas povezal s številnimi sodelavci. Močno sporočilne so ilustracije akademske slikarke Marije Prelog. Njene natančne botanične risbe rastlin z mokrišča najdemo v premičnem herbariju in na stenskem zemljevidu. Skupaj s številnimi živalmi so upodobljene v prerezu Velikega loga in v stilizirani lovski preži, ki je lahko otroška igralnica, opazovalnica ali prostor za raziskovanje. Za grafično oblikovanje je bila odgovorna Una k riše pa un k piše – Špela Andolšek s. p. iz Velikih Lašč, ki je ilustracije in besedila mojstrsko povezala v sporočila, ki nagovarjajo obiskovalce različnih starosti. Mizarska dela oz. leseno opremo je izdelalo Stritar, Mizarstvo d. o. o. z Rašice. Odlično so sledili zastavljenim vsebinam, ki sta jim projektantki vdihnili sodoben izgled z izbranimi materiali, barvnimi kombinacijami ter ostalimi v celoto povezanimi detajli. Dobro so se znašli tudi pri zahtevnejših detajlih – kot je npr. mlinček zgodb, pa lopatice in stenske niše, lesena silhueta kmeta, premični herbarij in niša za senzorično doživljanje mokrišča. Za tisk ter namestitev tapet in nalepk je poskrbelo podjetje

GEA ART d. o. o. iz Nazarij, ki je z bogatimi izkušnjami razrešilo tudi številne tehnične podrobnosti. Za lektoriranje je skrbela Urša Fujs s. p., za angleške prevode Aleš Lampe s. p., saj je z brošuro v angleškem jeziku in prevodom filma poskrbljeno tudi za tuje obiskovalce.

Obiskovalci bodo lahko uživali ob didaktični igri »Pokosi travnik« Jake Gašperja Pečnika in posnetkih živalskih zvokov (Tomi Triler, Prirodoslovni muzej Slovenije). Monitor na dotik omogoča ogled videorazglednic iz življenja rastlin in živali Marjana Artnaka (Lesart d. o. o.) ter dveh kratkih in daljšega dokumentarnega filma Življenje z Mišjo dolino (Different Angles Tadej Bavdek s. p.).

O Mišji dolini govorijo tudi prepa-

rati in predmeti, ki so jih »botri« (Urška Hren, Metka Starič, Jože Starič) za nedoločen čas posodili v zbirko, npr. replike najstarejših arheoloških najdb iz okolice, ki so jih izdelali v Narodnem muzeju v Ljubljani, ali pa vrček zadnjega turjaškega grofa. Radovedno zre v svet tudi Artur – vidrin samček, ki je bil v času projekta žal najden poginjen ob cesti Malih Laščah.

Za bolj radovedne so v mobilni aplikaciji na tablici na voljo podrobnejše vsebine. Aplikacija Mišja dolina 2GO je oblikovana v sodelovanju slovenskega razvijalca programske opreme Nexto, Zavoda Krpanove novice in Zavoda Parnas. Tudi na lastnih telefonih že omogoča voden sprehod po Trubarjevi domačiji in voden kolesarski izlet po Mišji dolini. Postopno bomo dodajali še nove poti.

Info središče Mišja dolina Natura 2000 je torej rezultat tako idej kot znanja mladih strokovnjakov iz lokalnega okolja, dobre organizacije in medgeneracijskega sodelovanja. Tudi izvedba je v veliki meri plod dela domačih mojstrov. Pridobljene vsebine predstavljajo neločljiv del sodobnega informacijsko-interpretacijskega središča, ki ga Občina Velike Lašče vzpostavlja v prenovljenem kozolcu. Predvidoma spomladi bo lahko sprejel prve obiskovalce in trajno obogatil tudi turistično in kulturno ponudbo občine Velike Lašče.

»Vse skupaj je bilo kot dobro leto dolgo potovanje po že risarsko znani mokriščni deželi, jo na novo odkrivati, oživeti v drobnih posebnostih preko svinčnika, barv. Jo oživiti v stvarne ilustracije, ki dopuščajo tudi firbčno domišljijo. Bilo je le potovanje za delovno mizo. In bilo je potovanje iz racionalnega, premišljenega pogleda v spontanost, ki se je dogajalo s spremembami, tudi že kar v letnih časih. Včasih se mi je ta pokrajina z življenjem ljudi, živali, rastlinja izmikala, nato pa me spet čisto prevzela. Iz kupa skic, risb je nastal izlušček, ki je zdaj tam v tem svetlem kozolcu. Ja 'bilo je' in ostalo je še veliko odprtega in čas bo, da se grem v živo potepat v Mišjo dolino z okolico.«

Marija Prelog, ilustratorica

Festival BOŽIČNEGA KRUHA 2021

Sara Košir, Javni zavod Trubarjevi kraji
Nika Perovšek, Občina Velike Lašče
foto: Boštjan Podlogar, Sara Košir, Metka Starič

Decembra 2021 je v velikolaških krajih potekal Festival božičnega kruha. Postregel je s številnimi zanimivimi dogodki in aktivnostmi, ki jih je povezovala tematika poprtnika in božično novoletnih praznikov.

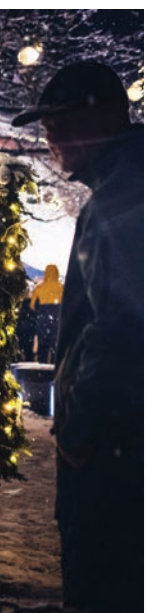
Že tretje leto smo festival pričeli na Ta veseli dan kulture. Na Trubarjevi domačiji so potekala brezplačna vodenja. Izvedli smo brezplačno vodenje po razstavi Velike Lašče skozi obrti in dejavnosti v Levstikovem domu. TD Turjak je izvedel predstavo Večerja za enega v Domu krajanov Turjak, obiskal pa jih je tudi čarodej Toni. Društvo podeželskih žena je uspešno izvedlo državno razstavo kruha, pečenega v krušni peči. Na

Miklavžev predvečer, 5. decembra, smo prižgali lučke v Velikih Laščah. Navzoče je pozdravil Miklavž. Odprli smo tudi adventno tržnico, ki je obratovala še naslednja dva decembrska vikenda. Na njej so lahko obiskovalci kupili izdelke roko-delcev, društev in drugih posameznikov, ki so bili lahko odlično darilo.

Med 6. in 12. decembrom smo lahko na FB Trubarjeve domačije spoznavali velikolaški praznični čas v preteklosti.

Poskrbeli smo tudi za različne dejavnosti za otroke. V Levstikovem domu so potekali petkovi pravljичni večeri. Ustvarjali smo glasbene voščilnice s KD Čonce in s pomočjo ptička iz poprtnika spoznavali naravne zaklade v okolici Velikih Lašč. Dobro obiskani so bili tudi kulinarčni sprehodi po Laščah, na katerih so obiskovalci spoznavali 13 hudičevih kapelic.

Velikolaški vodniki so izvedli pohod Po Goldovih sledeh. Izvedli smo kra-

sen koncert v Levstikovem domu »Med glasbo, naravo in korono«, na katerem smo prisluhnili svetu opere in narave. Nastopili so Petra Vrh Vrezec, Al Vrezec, Jelena Boljubaš, ženski komorni zbor Anamanka z zborovodjo Simonom Korošcem ter Marjana Höningsfeld Adamič. Literarna skupina KUD Primož Trubar nam je na trgu brala pesmi upanja, svetlobe in pričakovanja. Kot že mnogo let so člani DOD Gradež tudi letos postavili

razstavo jasic po skritih kotičkih Gradeža. Konjerejsko društvo Velike Lašče je izvedlo Štefanji dan, Planinsko društvo Velike Lašče pa dva pohoda – božični pohod z lučkami in novoletni pohod na Kamen vrh in Grmado.

Ob dnevu samostojnosti in enotnosti, 26. decembra je po enoletnem premoru, v Športni dvorani v Velikih Laščah ponovno potekal tradicionalni Božično novoletni koncert.

Prireditev je z državno himno otvorila Zasedba Kranjci in obiskovalce pospremila v tokratni poseben koncert. Poseben tudi zato, ker je potekal z zahtevnimi ukrepi Nacionalnega instituta za javno zdravje s predpisanimi razmiki med se-dišči in omejenim številom obiskovalcev.

Božično novoletni koncert

Festival **BOŽIČNEGA** *KRUHA* **2021**

Skozi prijeten večer sta nas tudi tokrat vodila Mojca Šilc in Matjaž Gruden. Zbrane je nagovoril župan Občine Velike Lašče dr. Tadej Malovrh, ki je ob prazniku vsem čestital in zaželel vse dobro v novem letu. Glasbeni večer se je nadaljeval s koncertom Zasedbe Kranjci s pevko Steffy. Zbrano občinstvo so več kot prepričali. Za smeh in dobro vo-

ljo je poskrbel stand up komik Gašper Bergant. Z vrsto zabavnih zgodb je do-dobra nasmejal zbrane obiskovalce in dodal še piko na i prijetnemu večeru.

Tudi letošnji festival je zaznamovala epidemija koronavirusa. Ves čas smo spremljali spreminjanje ukrepov in njim prilagajali izvedbo dogodkov. Adventni tržnici na Levstikovem trgu je brez

Mojca Šilc in Matjaž Gruden

Stand up komik Gašper Bergant

Župan, dr. Tadej Malovrh

Pevka Steffy

gostinske ponudbe in glasbenih gostov manjkalo tisto pravo decembrsko vzdušje. Epidemija se je pokazala tudi v manjšem številu udeležencev na nekaterih dogodkih.

A kljub temu smo organizatorji s potekom in izvedbo festivala zadovoljni, saj so bili odzivi udeležencev pozitivni. Velika večina dogodkov je bila izvedena v živo, kar v teh časih zahteva veliko mero poguma. Veseli smo, da smo lahko dediščino priprave poprtnika predstavili tudi v različnih medijih. Najbolj odmeven je bil prispevek v Oddaji Dobro jutro, v katerem sta članici DPŽ Velike Lašče Milka Debeljak in Magdalena Peterlin prikazali postopek krašenja poprtnika in s širno Slovenijo delili svoje spomine in izkušnje. V Velikih Laščah je ob taktirki Zavoda Parnas potekalo tudi letno srečanje nosilcev izročila priprave poprtnika. Glavni organizator in koor-

dinator letošnjega festivala je bil Javni zavod Trubarjevi kraji, pri organizaciji posameznih dogodkov pa so sodelovali še: Občina Velike Lašče, ki je festival tudi finančno omogočila, CI Velikolaški vodniki, DOD Gradež, DPŽ Velike Lašče, Konjerejsko društvo Velike Lašče, KD Čonce, KUD Primož Trubar, OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče, Petra Vrh Vrezec, PD Velike Lašče, TD Turjak ter Zavod Parnas. Iskrena hvala vsem, ki ste kakorkoli pomagali pri izvedbi dogodkov in aktivnosti v okviru festivala. Posebna zahvala gre tudi predsednikom krajevnih odborov – Anji Zalar Mihelič (KO Rašica), Andreju Kastelicu (KO Rob) in Borutu Tomažinu (KO Rute), ki so organizirali pohode do okrašenih Velikih Lašč iz svojih vasi. Vsi skupaj močno upamo, da se na festivalu srečamo tudi v letu 2022, predvsem pa, da bodo naša srečevanja bolj brezskrbna, sproščena in množična.

Festival BOŽIČNEGA KRUHA 2021

Natečaj za najlepšo okrasitev v občini

Nika Perovšek, občinska uprava

Natečaj za najlepšo okrasitev v občini smo izvedli tudi letos in dosegli lep odziv. Prijaviteljem so bile na voljo tri kategorije: trško/vaško jedro, domačija/hiša z okolico ter izložba/okenska polica. Prejeli smo 7 prijav in prav vsem se lepo zahvaljujemo za izkazan interes in sodelovanje. Komisija si je vse prijavljene okrasitve ogledala na terenu in kot najboljše izbrala naslednje:

Najboljše uvrščene okrasitve so prejele zahvalo Občine in nekaj praktičnih nagrad naših sponzorjev. Hvala podjetjem Knut d. o. o., Tenis Cereja s. p., Boštjan Kastelic s. p., Cvetličarstvo – Marko Zakrajšek s. p. za podporo in zagotovitev nagrad.

Domačija/hiša z okolico

1. mesto: Družina Cukrov iz Podkoglja

Lanskoletni dobitniki prve nagrade so uvrstitev uspeli ohraniti tudi v letošnjem letu. Družina Cukrov iz Podkoglja je pripravila čudovito okrasitev, ki navdušuje z detajli. Okrasitev temelji na recikliranju, doma izdelanih dodatkih in naravnih materialih, ki so zaokroženi v rustikalni videz.

Okrasitev so tako predstavili: Na oknih so v zabojčkih mahove smreke, okrašene s storži in šipkom. Poleg njih so prebarvane prazne pločevinke (pobarvane, z zvrtanimi luknjicami). Ponosni so na zimsko vasico – izrezali so jo iz ostankov vezane plošče.

Letos so novi tudi zvončki na stebrih pod lučmi – iz starih glinenih lončkov in vrvi. Na mizici pa kraljuje stara lesena škatla za orodje – napolnjena z mahom in storži. Venček na vhodnih vratih je rustikalen – ni pa tradicionalen. Vhod stražijo škrti. Smrečica je kot mala skladovnica drv. Vse skupaj poživijo še lučke, ki se sramežljivo skrivajo pod snegom.

2. mesto: Družina Hren iz Ščite

Okrasitev družine Hren iz Ščite je tudi tokrat navdušila z izrazito svetlobno dekoracijo na temo pravljичne dežele. Številne lučke in drugi dekorativni svetlobni dodatki lepo zaokrožajo celovitost okrasitve. Z dodelano tematiko in sporočilnostjo je okrasitev dosegla 2. mesto.

3. mesto: Družina Adamič iz Škrlovice

Družina Adamič je tokratno okrasitev povečala in dodala več elementov: smreke, jelenčke, darila ... Manjša, a celovita dekorativna postavitve je uravnotežena, barvno in idejno dovršena. Naravni materiali so kot osnova, ki jo dopolnjujejo sodobnejši dodatki.

Trško/vaško jedro

1. mesto:

Vaško jedro v Robu

KUD Rob je tudi tokrat presenetil z dekoracijo središča vasi pri vagi. Okrasitev je s sporočilnostjo in vpetostjo v lokalno okolje dosegla prvo mesto. Takole so zapisali ob prijavi: venčki simbolizirajo ponavljajoče življenje. Jaslice imajo osnovo v eni korenini, ki je razvejana v tri smeri. Predstavlja našo župnijo; en krak sega proti Rutam, drugi proti hribom, tretji proti Velikemu Osolniku in spodaj je dolina. Smerokazi kažejo vse vasi. Na slemenu je cerkev, pod cerkvijo jaslice. Korenina nas tudi povezuje s predniki. Nad jaslicami je nebo z lučkami – veja cedre predstavlja sveto deželo. Pred vago so jelenčki, naše gozdne živali in božično drevo.

2. mesto:

Vaško jedro na Rašici

Z letošnjo okrasitvijo vaškega jedra na Rašici so se vaščani nostalgичno spomnili na sankanje po vaškem klanecu in okrasitev pripravili v reciklažnem duhu. Pod z lučkami okrašeno smreko, ki so jo postavili fantje, so otroci postavili okrašene steklene kozarce s svojimi imeni. Vse to spremlja snežak iz odpadnih pnevmatik na sankah, ki je simbol sankanja po Raškem klanecu, ki je bilo tradicionalno vse do dni, ko se je vaški klanec začel temeljito posipati in plužiti kot vse ostale ceste. Sankanje in ostale zimske radosti so tako morali preseliti v bližnjo dolino; po vaškem klanecu se lahko le sprehajamo in upamo, da še kdaj zapade toliko snega, da ga vsaj nekaj dni ne bodo uspeli splužiti. Vse skupaj pospremi jaslice v kapelici, ki jih vsako leto prispeva g. Škulj. Pri okrasitvi je tako sodelovalo staro in mlado iz Rašice.

S kreativnim pristopom, sporočilnostjo in sodelovanjem širše skupnosti so prijavitelji dosegli drugo mesto.

3. mesto:

Vaško jedro na Malem Ločniku

K sodelovanju so pristopili tudi na Malem Ločniku. Primož Petrič je prijavil domačijo z vaškim jedrom in okolico ter z nami delil čarobnost praznične okrasitve. V središče vasi so postavili jaslice in z lučkami poudarili praznični čas. Jaslice so izdelek skupnosti; okrasitev bogati sleherni dom v vasi. Vse te aktivnosti so skupnost še dodatno združile in povezale ter praznikom dodale čarobnost.

Celovita okrasitev, povezovanje in izraz tradicije gotovo pripomorejo k še lepšemu izgledu vasi.

S SRCEM NA POTI – brezplačni prevozi za starostnike

Kaj je PROSTOFER?

PROSTOFER je trajnostni vseslovenski prostovoljski projekt za mobilnost starejših, ki povezuje starejše osebe, ki potrebujejo prevoz in ne zmorejo uporabljati javnih in plačljivih prevozov, s starejšimi aktivnimi vozniki, ki pa po drugi strani radi priskočijo na pomoč.

Komu je namenjen PROSTOFER?

Prostofer je namenjen vsem tistim starejšim, ki ne vozijo sami, nimajo sorodnikov in imajo nizke mesečne dohodke in tudi slabše povezave z javnimi prevoznimi sredstvi. Prostofer jim omogoča lažjo dostopnost do zdravniške oskrbe, brezplačne prevoze do javnih ustanov, trgovinskih centrov ipd.

Zakaj PROSTOFER?

Brezplačni prostoferski prevozi starejšim omogočajo:

- večjo mobilnost,
- večjo socialno vključenost,
- medsebojno povezovanje,
- medsebojno pomoč,
- boljšo kvaliteto življenja v tretjem življenjskem obdobju;
- čim dlje lahko ostanejo doma (čim kasnejši odhod v dom za ostarele).

Druženje in občutek koristnosti igrajo pomembno vlogo pri aktivnem staranju.

Kako deluje PROSTOFER?

Uporabnik, ki potrebuje prevoz, pokliče na brezplačno številko 080 10 10. V komunikacijskem centru nato zabeleži njegove podatke in lokacijo prevoza. Po prijavi prevoza klicni center obvesti prostovoljnega voznika o prevozu in to sporoči uporabniku, za katerega se opravi prevoz. Vozilo je zagotovljeno s strani občine; prav tako je poskrbljeno za zavarovanje tako voznika kot tudi sopotnikov. Klicni center je na voljo za rezervacije prevozov vsak delovnik med 08:00 in 18:00; rezervacijo prevoza je potrebno najaviti vsaj 3 dni pred izvedbo storitve. Vozniki prostovoljci bodo prevoze opravljali od ponedeljka do petka med

08:00 in 16:00; izjemoma se lahko dnevi in ure tudi prilagodijo potrebam.

Kdo je lahko PROSTOFER?

Prostovoljni šofer je lahko vsak, ki ima veljavno vozniško dovoljenje in je v svojem prostem času pripravljen pomagati tistim, ki prevoze potrebujejo.

Kako postati PROSTOFER?

Vozniki, ki želijo postati prostoferji, to sporočijo na OBČINO VELIKE LAŠČE na telefon 01 781 03 70 ali po elektronski pošti obcina@velike-lasce.si

JAVNI RAZPIS za sofinanciranje pokroviteljstva v Občini Velike Lašče v letu 2022.

Javni razpis in javni poziv z razpisno dokumentacijo je dostopen na spletni strani občine:
<https://obcina.velike-lasce.si/si/razpisi-za-sofinanciranje>

KRAJEVNI URAD

Velike Lašče je odprt vsak drugi in četrti torek
v mesecu od 8. do 12. ure in od 13. do 15. ure,
naslednjič 22. februarja 2022.

Obvezno predhodno naročanje na
tel. 01 828 16 94 ali 01 828 16 90

Kako izvesti zaporo ceste?

Roman Viršek, občinska uprava

Ob gradnji objekta, izvedbi prireditve, gozdarskih opravilih ali podobnih aktivnostih pogosto naletimo na vprašanje, kako za krajše obdobje delno ali popolno zapreti cesto. Izvajanje del oziroma prireditev na cestnih površinah lahko ogroža ali omejuje promet, zato je pravilna izvedba cestne zapore zelo pomembna. Postopek je razmeroma preprost. Postavitev zapore se lahko izvede le z dovoljenjem upravljavca ceste. V naši občini za zapore občinskih cest dovoljenje izda Občinska uprava; z njim se določijo pogoji in odgovorne osebe za izvedbo zapore; določijo se morebitne preusmeritve prometa in čas njenega trajanja. Zaporo na podlagi pri-

dobljenega dovoljenja izvede Režijski obrat Občine.

Izvedba zapor je zaenkrat še brezplačna, saj želimo občanom v največji možni meri olajšati izvajanje del ali prireditev ter zagotoviti varno uporabo cest. Kot večina Občin smo žal tudi mi prisiljeni razmišljati v smeri, da bi zapore začeli zaračunavati glede na njihovo trajanje. Razlog je v tem, da vložniki velikokrat po nepotrebnem podaljšujejo zapore, ki jih v primeru, če bi bile plačljive, zagotovo ne bi. Vsaka ovira na prometni površini namreč predstavlja določeno omejitev ali nevarnost za udeležence v prometu, zato jih je potrebno časovno omejiti, kolikor je mogoče.

**Na spletni strani
Občine Velike Lašče
pod zavihkom »Vloge in
obrazci« poiščemo
Vlogo za zaporo občinske ceste.**

**Poravnamo upravno takso,
ki je navedena na obrazcu
in izpolnjeno vlogo skupaj s
prilogami osebno ali po pošti
vložimo na Občino.**

**Po pridobitvi dovoljenja, ki
ga prejmemo po pošti, na
navedeno številko pokličemo
Režijski obrat in se dogovorimo
za termin postavitve
signalizacije.**

**V času trajanja zapore
vsakodnevno spremljamo
postavljeno signalizacijo in
morebitne nepravilnosti javimo
Režijskemu obratu.**

**Če dela oziroma prireditev
zaključimo predčasno, prav
tako obvestimo Režijski obrat,
da zaporo odstrani in tako
ne omejujemo prometa po
nepotrebnem.**

URESNICI IDEJE CENEJE!

**3D IZRIS
KOPALNIC
IN POHIŠTVA**

MEGADOM PODSKRAJNIK • Podskrajnik 102, Cerknica • 01/705 0 705
MEGADOM RIBNICA • Ob železnici 4, Ribnica • 01/835 1 640

www.megadom.si

PETER HREN, S.P.
GRADEŽ 14, 1311 TURJAK
GSM: 031/356 668
TEL: 01/7881 366

STEKLARSTVO

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega
- Ostale steklarske storitve

Spodbujamo medgeneracijsko solidarnost – naj lepo dejanje najlepše mesto najde!

Vedrana Pokleka

Na Rdečem križu Ljubljana vsako leto v mesecu decembru obdarujemo in obiščemo starejše. Prostovoljci iz Krajevne organizacije Rdečega križa Velike Lašče so konec leta 2021 obiskali in obdarili 120 starejših oseb v občini Velike Lašče.

Z željo po spodbujanju medgeneracijske solidarnosti in vključevanju mladih v pripravo daril vsako leto sodelujemo z več osnovnimi šolami. Pri obdarovanju je v letošnjem šolskem letu sodelovalo kar 40 osnovnih šol na območju RKS-OZ Ljubljana. V okviru projekta Drobtinica so učenci z mentorji okrasili glinene lončke – lončke solidarnosti, ki s svojo unikatnostjo in lepimi mislimi starejšim lepšajo zimske dni, medtem ko skrbijo za sobno rastlino in s tem tudi zase. Osebe, ki skrbijo za vsaj eno sobno rastlino, po raziskavah bolje skrbijo tudi zase. Nega in skrb za sobno rastlino nezavedno pripeljeta do tega, da to skrb preslikamo nase in si s tem dvigujemo energijo. Vsak lonček je bil ustvarjen s srčnostjo in z lepimi željami za starejše.

V teh časih še posebej močno spodbujamo, da se je solidarnosti mogoče učiti samo z živo prakso in zgledom; le tako bodo tudi mladi občutili, kaj pomeni starost, ter kasneje v odrasli dobi imeli čut za solidarnost do starejših in čut za solidarnost nasploh. Spodbujamo vas, da naredite naslednji korak do prijaznejšega kraja, pogledajte okoli sebe in poiščite priložnosti za lepa dejanja. Naj tudi vaše lepo dejanje lepo mesto najde!

Krajevne organizacije RK pomagajo pri uresničevanju humanitarnih ciljev naše organizacije, v okviru katere RKS-OZ Ljubljana izvajamo različne programe, ki so namenjeni sočloveku.

Vabimo vas, da postanete prostovoljec, prostovoljka. Če se želite aktivno vključiti v delovanje Krajevne organizacije RK Velike Lašče in tako prispevati k bolj povezani in solidarni lokalni skupnosti, vas vabimo, da stopite v stik z nami na **040 858 052** ali na vedrana.pokleka@rdcikrizljubljana.si.

**SOLIDARNOST
in SOČUTJE
je pravi
odgovor!**

Predhodno naročanje strank na Upravni enoti Ribnica v času izrednih zdravstvenih razmer

V skladu z usmeritvami Vlade Republike Slovenije, Nacionalnega inštituta za javno zdravje, Odlokom o začasnih ukrepih za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo covid-19, Odlokom o začasnih ukrepih za preprečevanje ponovnih izbruhov in širjenja okužb z nalezljivo boleznijo covidom-19 v upravnih zadevah ter v skladu z usmeritvami Ministrstva za javno upravo, zaradi preprečevanja širjenja virusa SARS-CoV-2 na upravni enoti do preklica uvajamo zaščitne ukrepe.

- Za obisk upravne enote z namenom urejanja upravnih zadev se morate predhodno naročiti po telefonu ali elektronsko, s posredovanjem naročila na e-naslov upravne enote ali s posredovanjem naročila v obliki klasične pošte.

- Vlogo lahko vložite pri upravni enoti le, če se po zakonu lahko vloži samo pri upravni enoti.
- Vložitev vloge pri upravni enoti morate predhodno najaviti in se o času vložitve vloge dogovoriti z organom.
- Nenaročene stranke sprejemamo zgolj v primeru urejanja nujnih zadev, katerih ureditev ni mogoče odložiti na kasnejši čas.
- V prostorih organa ne izvajamo pregledovanja dokumentov, če stranki ali drugi osebi, ki izkaže pravni interes, lahko pošljemo kopijo dokumentov zadeve.
- Plačilni promet (na primer plačilo upravne takse) prioriteto izvajamo z uporabo plačilnih ali kreditnih kartic (brezgotovinsko).
- Obvezno je nošenje zaščitnih mask,

spoštovanje primerne varnostne razdalje (najmanj 1,5 m), razkuževanje rok, preverjanje PCT (preboleli, cepljeni, testirani) pogoja.

- Zadrževanje in zbiranje večjega števila oseb pred poslovno zgradbo je prepovedano.

Sistem naročanja strank:

- na telefonsko številko: **01/837-27-10** (Upravna enota zagotavlja naročanje po telefonu ves poslovni čas),
- preko elektronskega naslova: **ue.ribnica@gov.si**,
- po klasični pošti na naslov: **Upravna enota Ribnica, Gorenjska cesta 9, 1310 Ribnica.**

Ker vsakodnevno beležimo izjemno veliko število klicev, vse stranke vljudno prosimo za strpnost in razumevanje.

Poziv lastnikom priobalnih zemljišč ob vodotokih 2. reda

Direkcija Republike Slovenije za vode | foto: Vili Bavdek

Vsi lastniki priobalnih zemljišč ob vodotokih 2. reda ste po določilih 100. člena Zakona o vodah (Uradni list RS, št. 67/02 s spremembami) dolžni sami zagotavljati odstranjevanje odvečne zarasti na bregovih, odstranjevanje plavja (odpadlega listja in drugih plavajočih predmetov), odpadkov in drugih opuščenih in odvrženih predmetov ter snovi z vodnih in priobalnih zemljišč.

Pri načrtovanju vegetativnega vzdrževanja, to je predvsem odstranjevanju grmičevja in drevja, je treba tudi upoštevati, da je v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04 s spremembami) prepovedano odstranjevanje zarasti ob vodnih koritih v obdobju med 1. marcem in 1. avgustom.

Pri odstranjevanju obrežne zarasti na območjih z naravovarstvenim statusom je treba upoštevati še naravovarstveno zakonodajo. Območja z naravovarstvenim statusom so razvidna iz Atlasa okolja ali Atlasa voda. Za napotke glede upoštevanja tega naj se lastniki oz. uporabniki priobalnih zemljišč obrnejo na pristojne območne enote Zavoda RS za varstvo narave.

Hkrati vas obveščamo, da je z namenom zmanjševanja erozijske in poplavne ogroženosti prebivalcev, objektov, premoženja in zemljišč prepovedano odlaganje vejevja, lesne mase oziroma kakršnokoli deponiranje lesa na vodnem in priobalnem zemljišču.

Prav tako je v skladu s ciljem varstva in urejanja voda in zmanjševanja posledic škodljivega delovanja voda na vodnem in priobalnem zemljišču prepovedano postavljanje kakršnih koli ovir, vzdolžnih ali prečnih ograj, deponiranje bal sena in drugih pridelkov, gradbenega materiala in gradbenih odpadkov, tudi v smislu začasnih deponij.

Vodotoki 2. reda so vsi vodotoki, ki v prilogi Zakona o vodah niso navedeni kot vodotoki 1. reda.

Pogoji, pod katerimi lahko čiščenje priobalnega (in vodnega) zemljišča izvede priobalni lastnik oz. drug uporabnik zemljišča, so naslednji:

- Zagotavljati je treba selektivno odstranjevanje odmrle, poškodovane in odvečne zarasti z brežin in priobalnega zemljišča, zlasti zarasti, ki sega v strugo potoka.
- Golosekov ni dovoljeno izvajati: morebitnih večjih zdravih dreves, če so ob potoku, se torej ne sme posekati. V priobalnem pasu vodotoka, ki predstavlja 5 m pas od zgornjega roba brežine potoka, je treba ohranjati nepretrgano drevesno in grmovno zarast.
- Propadlo in odstranjeno zarast ter odpadke je treba v celoti odstraniti z območja na naravi neškodljiv način; material je prepovedano odlagati v strugo, na brežino in priobalni pas vodotoka.
- Potrebno je redno odstranjevanje plavja z vodnega in priobalnega zemljišča (odpadlega listja in drugih plavajočih predmetov).
- Potrebno je odstranjevanje odpadkov in morebitnih drugih opuščenih in odvrženih predmetov z vodnega in priobalnega zemljišča (o morebitnem odlaganju tretjih oseb je treba obvestiti pristojno inšpekcijsko službo).
- Na urejenih odsekih vodotokov v strnjenih naseljih je treba redno kositi brežine in priobalni pas vodotokov.

Načini in roki obveščanja uporabnikov na javnem vodovodu

v občini Velike Lašče v letu 2022

Vodokomunalni sistemi d. o. o.

Uporabnike vseh sistemov za oskrbo s pitno vodo v upravljanju Vodokomunalnih sistemov d. o. o. seznanjamo z načini in roki obveščanja glede skladnosti (oziroma neskladnosti) pitne vode, ki so določeni s Pravilnikom o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/06, 74/15, 51/1) in vsebino strokovnih priporočil NIJZ, NLZOH in ZIRS

ČLEN PRAVILNIKA	VZROK ZA OBVEŠČANJE	ČAS OBVEŠČANJA	NAČIN OBVEŠČANJA
9. člen	Neskladnost v hišnem vodovodnem omrežju in njegovem vzdrževanju	Od začetka veljavnosti ukrepa, najkasneje v sedmih dneh.	1. Osebno ¹ 2. Obvestilo uporabniku v primeru večstanovanjskega objekta. 3. Individualne prijave na e-obvestila
21. člen	Prepoved ali omejitev uporabe pitne vode	Ob začetku veljavnosti ukrepa, najkasneje v dveh urah (obvešča se vsak dan do preklica)	1. Lokalni radio/oglasna deska 2. Spletna stran www.vks-belaj.si 3. Individualne prijave na e-obvestila
22. člen	Odprava vzrokov neskladnosti	Od začetka veljavnosti ukrepa, najkasneje v enem dnevu	1. Lokalni radio/oglasna deska 2. Spletna stran: www.vks-belaj.si 3. Individualne prijave na e-obvestila
31. člen	Dovoljena odstopanja od predpisanih mej	Na dan pridobitve dovoljenja, najkasneje v sedmih dneh ²	1. Lokalni radio/oglasna deska 2. Spletna stran www.vks-belaj.si 3. Individualne prijave na e-obvestila
34. člen	Skladnosti v okviru notranjega nadzora	Najmanj enkrat letno (najkasneje do 31. marca za preteklo leto)	1. Občinska glasila 2. Spletna stran www.vks-belaj.si 3. Individualne prijave na e-obvestila ³

1. Osebno: kratek dopis, ki se izroči uporabnikom hkrati s polžnico ali neposredno v nabiralnik. V primeru enostanovanjskih objektov zadostuje samo osebni način obveščanja. Za manjšanje vodovodnih sistemov, ki imajo manj kot 100 odjemnih mest in so v našem upravljanju, se zaradi geografskih značilnosti posameznih sistemov namesto obveščanja preko radia uporablja način obveščanja z dopisom posameznim uporabnikom.
2. Če se ukrep omejitve ali prepovedi uporabe pitne vode izvaja več kot dva tedna, se lahko dnevno radijsko obveščanje po dveh tednih nadomesti s tedenskim obveščanjem. Uporabnike se obvesti tudi o prenehanju omejitev ali prepovedi uporabe pitne vode, izvajanja ukrepov oziroma dovoljenjem odstopanju.
3. E-obvestila: Uporabniki se po želji vključijo na tak način obveščanja prek spletne strani www.vks-belaj.si

Policisti opozarjamo na drzne tatvine v vaših domovih

Policisti pogosto obravnavamo drzne tatvine iz stanovanjskih hiš, ki jih storilci izvršujejo na zelo prefinjen in pretkan način, oškodovance pa zavedejo do te mere, da preteče kar nekaj časa, preden ugotovijo, da so bili okradeni. Ker so ljudje, običajno gre za starejše občane, še vedno premalo previdni ali pozorni do neznancev, ki pridejo na njihove domove in jih ogorijo, ne bo odveč nekaj opozoril – v nadaljevanju.

Policisti se ob prijavah takšnih dejanj srečujemo s težavo, da oškodovanci šele čez čas, na primer več ur, ugotovijo, da so bili okradeni. Prav tako ne znajo dobro opisati storilcev, saj so ti z žrtvijo vzpostavili nek prijazen odnos in zaupanje. Poleg tega oškodovanci, dokler ne opazijo, da so bili okradeni, v večini primerov že »pospravijo« prostor, kjer so delovali storilci, s čimer spremeni kraj dejanja in uničijo morebitne sledi. Občanom svetujemo, naj imajo svoje nenapovedane »obiskovalce« ves čas pod nadzorom in naj jih brez potrebe ne vabijo v stanovanjske prostore. Ob odhodu od doma, četudi »stopijo samo za vogal«, naj hišo vedno zaklenejo, ključ pa vzamejo s sabo.

Če se osebe izdajajo za serviserje, izvajalce raznih del ipd., jim svetujemo, naj vedno zahtevajo na vpogled identifikacijsko izkaznico ali delovni nalog. Ob tem naj bodo pozorni tudi na videz oseb (njihova oblačila, govor, morebitne posebnosti) in na vozilo, s katerim so se te osebe pripeljale (znamko, barvo, tip in registrske številke vozila).

Če kljub previdnostnim ukrepom vendarle postanete žrtev kaznivega dejanja, priporočamo, da takoj obvestijo policijo na št. 113 ali policijsko postajo v Ribnici na št. 01/837-21-10. Prav tako naj pokličejo policijo, če zaznajo pojav neznanih oseb in vozil in se jim njihovo vedenje ali zadrževanje na določenem kraju zdi sumljivo (če neznanci na primer opazujejo objekt). Če želijo ostati anonimni, lahko pokličejo tudi na anonimno številko policije 080 1200.

Kako delujejo drzni tatovi?

Tatovi običajno delujejo v skupinah, največkrat dopoldne; njihove žrtve so pogosto starejše osebe na osamljenih krajih. Storilec vas z raznimi pretvezami zamoti s pogovorom (sprašuje za pot; poizveduje, ali ste sami doma; pove, da je iz komunalnega ali telekomunikacijskega podjetja, elektropodjetja ipd. in da bo v okolici vašega doma napeljeval kable, kopal jarke; razlaga, da zbira staro železo; prosi za vodo ipd.) in poskuša zvabiti iz hiše. Vašo odsotnost ali nepozornost medtem izkoristijo drugi tatovi. Vstopijo v vaš dom, pregledajo notranjost ter kradejo denar in vrednejše predmete, na primer nakit. Storilci nato zapustijo hišo, tisti, ki vas je zamotil, pa se vljudno poslovijo in odide. Največkrat se do hiše pripeljejo z vozilom in tako kraj tudi zapustijo.

Kako ukrepati, da ne postanete žrtev tatov?

Bodite pozorni na sumljiva vozila in osebe v okolici svojega doma ter o tem obvestite policijo na telefonsko številko 113, 080 1200 ali policijsko postajo v Ribnici na št. 01/837-21-10. Vedno zaklepajte vrata, zapirajte okna in doma ne hranite večjih vsot denarja.

Neznancev ne spuščajte v svoj dom.

Pogovor z njimi opravite na varni razdalji (skozi okno, z balkona ipd.). V pogovorih s sumljivimi osebami vzbudite prepričanje, da niste sami doma. Na pojav takšnih oseb opozorite sosede. Ko vas ni doma, imejte v hiši oziroma stanovanju prižgano luč in se dogovorite s sosedi, naj bodo pozorni tudi na vaš dom.

Kako ukrepati, če vendarle postanete žrtev tatov?

Obvestite policijo na telefonsko številko **113** ali policijsko postajo v Ribnici na št. **01/837-21-10**. Zapomnite in zapišite si čim več podatkov o tatovih (opis zunanega videza, uporabljeno vozilo, smer odhoda ipd.). Do prihoda policistov ne hodite tam, kjer so se gibali tatovi, in ne premikajte predmetov, s katerimi so bili ti v stiku.

intervju: Andrej Ojstrež

Na svetu smo zato, da bi lepšali življenje drug drugemu

Jože Starič | foto: osebni arhiv

Andrej Ojstrež je od leta 2015 župnik v Velikih Laščah. Poleg tega je tudi soupravitelj župnije Rob in dekan dekanije Ribnica. Odlikujeta ga vedrost in pozitiven odnos do okolice.

Kako ste začutili klic duhovništva?

O tem pa že dolgo nisem govoril. Ministrant sem postal v sedmem razredu osnovne šole. Naš župnik je imel dvajset mlajših ministrantov osnovnošolcev in dvajset srednješolcev. Zelo smo bili vpeti v pastoralo. Enkrat me je duhovnik vprašal: »Andrej, bi ti postal duhovnik?« Odgovoril sem, da verjetno ne, saj se vidim v družini z otroki, kajti potrebujemo tudi dobre može. Ob koncu osnovne šole nisem vedel, kam naj grem. Brat je hodil na gradbeno šolo, pa sem si rekel: Knjige že imam, grem pa še jaz. Ko sem bil v drugem letniku, sem postal izredni delavec obhajila. Oba, ki sva takrat postala obhajavca, sva Andreja in oba sva danes duhovnika. Sodeloval sem tudi v mladinski skupini. Po srednji šoli sem se vpisal na gradbeno fakulteto. Nisem vedel, ali je to prava smer zame. Po prvem letniku sem šel v Slovensko vojsko. Večkrat sem na straži v tišini razmišljal. Med pogovorom sem domačemu duhovniku omenil, da me zanima duhovniški poklic, a me ni še nič zares 'zadelo'. »Če te veseli liturgija, če te veseli delo z ljudmi, potem je to to. Ne boš padel s konja, da bi začutil,« mi je odgovoril. Tako sem se podal v lemenat in bilo je lepo: dobra družba, vse je bilo pozitivno. Vem pa, da to ni moja zasluga, to je izmoljeno. Velik del zasluge pripisujem stari mami Mariji, ki je bila vsak dan pri sveti maši in je veliko molila. Prijatelji, ki so mi bili blizu, so bili precej presenečeni; znanci

so novico sprejeli zelo spoštljivo. Tudi starši so bili nekoliko presenečeni, a so me pri odločitvi podprli.

Kako se počutite kot župnik v Velikih Laščah? S kakšnimi izzivi se srečujete?

Prijetno se počutim. Župniki večkrat menjamo župnije in vsakič je drugače. Spomnim se, ko so nekoč na novi maši vprašali župnika, ki je bil v zahtevnejši župniji, ali mu je težko. Pa je odgovoril: »Zapomnite si: v vsaki fari so ljudje in v vsaki fari je Bog.« V vseh farah je podobno: nekaj je takšnih in nekaj drugačnih faranov. Tudi duhovniki smo različni: nekateri se razumejo z vsemi, drugi z nikomer. Ampak dobroto lahko vidimo povsod.

Pri svojem delu se srečujem z vernimi in nevernimi. Ob pastoralnem delu se zapleti pojavljajo predvsem pri botrstvu. V cerkvi imamo pravila in pogoje, ki jih morajo izpolnjevati botri in tega se držim. Sem človek, ki skuša najti rešitev; želim, da si pridemo naproti. Če vsak naredi en korak, lahko najdemo skupno rešitev. Za cerkveno poroko ni prav strogih zahtev: vsaj eden od mladoporočencev mora imeti zakramente, drugi pa se mora s cerkveno poroko strinjati. Število cerkvenih porok po moje ne upada zaradi pogojev, ki jih morata izpolnjevati mladoporočenca. Opažam, da se mladi ne želijo cerkveno poročiti, ker imajo nekateri slabe izkušnje z razvezami in za cerkveno poroko niti ne povprašajo.

Poleg tega, da ste župnik v župniji Velike Lašče, soupravljate župnijo Rob in ste tudi dekan dekanije Ribnica. Kako uspevate uskladiti vse obveznosti?

Ni tako hudo, kot se sliši. Sem dovolj mlad, da mi to ne povzroča težav. Vsaka funkcija prinese nekaj več bremena in odgovornosti. A če imaš sodelavce in se primerno organiziraš, se da. Pri soupravljanju župnije Rob mi pomaga duhovni pomočnik Tone Dobrovoljc, ki vse še naprej vodi, čeprav sem formalno vodja jaz. Občasno se tudi menjava pri podeljevanju zakramentov.

V naši dekaniji je deset župnij in dekan sem zdaj tretje leto. Dekanska služba je prav zanimiva: na vizitacijah obiskujem župnike, pregledam knjige. Skupaj z župnikom pregledava statistike. Z duhovniki se osebno pogovarjam. Dekan je vez med župnijo in škofijo. Po vsakem obisku napišem poročilo, ki ga pošljem nadškofu. Skrbim, da v župnijah naše dekanije vse poteka pravilno. Prisoten sem na birmah. Nalog je kar veliko in skušam jih vestno opravljati. Pri dekanski službi mi pomaga prodekan, to je župnik iz Sodražice.

V naši občini je vas Škrlovica, ki spada v župnijo Sveti Gregor. Gornje in Dolnje Podpoljane pa so v naši župniji – civilno spadajo v občino Ribnica.

Ne vem, zakaj je tako. Pred kratkim sem govoril z duhovnikom, ki je župnik v eni od ljubljanskih župnij. Tam ljudje niso tako teritorialno vezani kot pri nas. Tam ljudje pogledajo urnik maš in gredo k maši tja, kjer jim časovno bolj ustreza, ali pa gredo tja, kjer so jim bolj všeč pridige. Tudi otroke pošiljajo k verouku tja, kjer je ustrežnejši urnik ali pa katehet. Ljudje niso tako pripadni svoji župniji. Pri nas je drugače. Pri podeljevanju zakramentov imamo dogovor, da npr. krstimo otroke iz druge fare samo z dovoljenjem tamkajšnjega župnika.

Pred leti je nekaj prahu dvignila ukinitev nekaterih župnij. Takrat je župnija Rob prešla v soupravo župnika v župniji Velike Lašče.

Samo v naši dekaniji so bile ukinjene oz. pridružene drugim župnijam kar tri župnije: Velike Poljane, Turjak in Draga. Župnija Rob ni bila ukinjena. V veliko pomoč je, da ima g. Tone Dobro-

voljc še vedno maše in skrbi za pastoralno življenje, tako da občutne razlike ni. Morda bo v prihodnosti, če bi moral sam skrbeti za obe župniji. Trudim se vzdrževati stik z župljani v Robu; tudi verouk imam tam. Z g. Dobrovoljcem sva se dogovorila, da se bova enkrat mesečno zamenjala in bom imel jaz prvo nedeljsko mašo v Robu, on pa v Velikih Laščah.

A če se primerjamo z župnijami v misijonskih deželah, pri nas sploh ni hudo. Tam namreč en duhovnik upravlja misijon v velikosti ljubljanske nadškofije. Odvisno je torej, s kom se primerjamo.

Kako je pandemija covid-19 vplivala na življenje v župniji?

Zame osebno je bil to šok, še posebej takrat, ko so bile cerkve zaprte. Tudi v tistem času so bile vse maše opravljene, a opravljati sem jih moral sam, brez prisotnosti ljudstva. Starejši duhovniki se še spomnijo posameznih prekinitev med vojno, a vseeno ni bilo tako. Rekel sem si: Če je to koristno za skupnost, potem ubogajmo predstojnike, ki delajo v skladu z navodili stroke. Treba je upoštevati

vero in razum. Te razmere še kar trajajo, čeprav imamo zdaj redne obrede. Še vedno pa veljajo omejitve. Vsaka stvar ima pozitivno in negativno plat.

Nekateri so se razvadili in nehali prihajati v cerkev k obredom. Novembra smo ob štetju nedeljnikov po vsej Sloveniji ugotovili, da se je število prepolovilo. Duhovniki se prvič srečujemo s takšnimi razmerami in razmišljamo, kako privabiti ljudi nazaj, ko bodo razmere to omogočale. Pozitivno pa je, da zdaj bolj cenimo stvari, ki jih prej morda sploh nismo opazili. Pravijo, da se dneva zaveš, ko pride noč, in da zdravje ceniš, ko zbolíš. Zaradi pandemije morda tudi bolj cenimo majhne stvari ali smo celo postali manj pohlepni. Zelo pa me žalosti, da je pandemija Slovence tako razdelila. Mislim, da bi morali v teh razmerah stopiti skupaj. Prav boli me, da ne stopimo skupaj, ko gre za skupno stvar.

Omenili ste, da se po sproščanju razmer nekateri niso vrnili k obredom. Ali „manjka“ kak specifični del populacije?

V času zaprtja cerkva je veljalo duhovno obhajilo. Zdaj, ko so cerkve odprte, pa tega ni več. Še vedno pa tam,

kjer so cerkve manjše in ne bi mogli vsi priti k nedeljski maši, velja navodilo, da tudi delavniška maša velja za nedeljsko. Opažam, da je pri mašah manj otrok, mladine in mladih družin. Starejši kar pridejo.

Pri vizitaciji mi je nek duhovnik rekel, da se moramo v teh razmerah vprašati, kaj smo pripravljene narediti za vero, za

Novembra smo ob štetju nedeljnikov po vsej Sloveniji ugotovili, da se je število prepolovilo. Kako privabiti ljudi nazaj, ko bodo razmere to omogočale?

versko življenje. Neka mama mi je rekla, da otroka ne bo pripeljala, če se bo moral otrok za verouk testirati. Če bi se mučenci ustavili pri takšnih vprašanjih, potem ne bi darovali življenja za Kristusa.

Kako gledate na verouk na daljavo, pri katerem ni osebnega stika z duhovnikom ali katehetom?

V lanskem letu smo imeli duhovniki redna srečanja preko Zooma. Prednost takega način je, da prihraniš čas, ki bi

ga sicer porabil za vožnjo. Res pa je, da ni pravega stika. Toda ko razmere narekujejo tak način dela, ga sprejemem. Ko bo življenje spet teklo normalno, bom to bolj cenil.

Iz vsake situacije skušam potegniti kaj pozitivnega. Preko Zooma imamo verouk z manjšimi skupinami veroučenec in je vseeno stik lahko boljši kot v veliki skupini v živo. Težje pa je podajati snov in versko izkušnjo.

Pomembno se mi zdi, da se mladi vključijo v skupine, ki delujejo v župniji. In ne samo, da se vključijo, ampak da imajo v skupini prijatelje, da se čutijo sprejete, da gredo skupaj na izlet. Ko sem bil še sam ministrant, smo bili prijatelji in smo se radi družili. Sicer pa tudi tukaj velja rek: Kar daš, to dobiš. Če nič ne daš, ne moreš nič dobiti. Ravno zdaj smo poslali 65 osebnih vabil za mladinski verouk, ki ga bomo izvajali na način Life teen.

Na svet gledate pozitivno. Vedno ste vedrega, nasmejanega obraza. Ali je to samo karakтерна lastnost, ali se morate kdaj tudi potruditi za takšno držo?

Seveda sem tudi jaz kdaj žalosten. Ampak s svojo težavo nočem obremenjevati drugih. Vsi kristjani bi morali biti veseli ljudje, a veselja ne smemo igrati. Včasih sem slabe volje in seveda lahko tudi kdo naleti name, ko sem „našpičen“. Ampak to nisem jaz, to je trenutek. Sem takšen, kot sem.

Na kakšen način skrbite za svoje psihično in fizično zdravje?

Tukaj sem za ljudi, ampak včasih imam tudi jaz »polno posodo«. Poma-ga mi počitek, kakšna dobra knjiga, pa šport – rad imam morje, vodo, plavanje. Tudi z motorjem se rad vozim. Na motorju imam kar nekakšno duhovno obnovo; na njem sem sam s seboj. Med vožnjo molim in razmišljam. Zdaj, ko razmere to dopuščajo, hodim tudi v Ljubljano na košarko. Če hočem dobro delati, moram imeti rad tudi sebe in poskrbeti zase.

Kako je samskemu moškemu živeti v tako veliki stavbi, kot je župnišče?

Nisem sam; imam psičko Anixi (grški izraz za pomlad), za katero skrbim. To je moj prvi pes in mi je res v veselje. Sicer pa se navadiš. Prihajam iz družine s štiri-

rimi otroki, a že v bogoslovnem seme-nišču, kjer ima vsak svojo sobo, sem se začel navajati na samoto. Duhovniki se veliko družimo, sodelujemo v skupinah, včasih pa je prijetno biti tudi sam.

Kaj pa najraje kuhate?

Bom kar citiral nadškofa Rodeta, ki ga je nekoč novinar Silvo Teršek vprašal, kaj rad kuha, in je takole odgovoril: »Kakšno solato. Onkraj tega pa sem bolj slab kuhar.« (Smeh.)

Na področju kuhanja se je korona izkazala za pozitivno: toliko, kot sem kuhal med korono, nisem nikoli prej. Sicer pa mi nekajkrat na teden skuha gospodinja Iva in dobri ljudje kaj prinesejo.

Najraje kuham testenine. Enkrat sem pripravil testenine s tartufi in škampi in duhovnik, ki je po poklicu tudi kuhar, Marko Čižman jih je za svojo novo kuharsko knjigo poimenoval Andrejevi repki. To je zdaj postala moja jed. Včasih pa mi zaradi obveznosti za pripravo jedi tudi zmanjka časa.

Kakšno načrte imate pred seboj na gospodarskem področju?

Moj predhodnik je bil, kar se tega tiče, priden »sto na uro«. Vsak župnik je

Ko bo vetrolov zgrajen, bo cerkev lahko stalno odprta; tudi turisti in mimoidoči bodo lahko pokukali vanjo.

primoran vsaj vzdrževati to, kar ima v župniji, včasih pa pride na vrsto tudi kakšna investicija. V naši župniji so ljudje darežljivi, dobri in odzivni. Če nekaj napoveš in začneš zbirati sredstva, je prav, da se potem tudi nekaj pokaže. Pri investicijah tudi Občina vedno doda svoj del, za kar sem hvaležen. V času najbolj strogega zaprtja cerkva zaradi korone je bilo kar težko: ker ni bilo svetih maš, tudi pušice ni bilo in se je kar poznalo.

Ideja za vetrolov, za katerega smo začeli zbirati sredstva, se je porodila že pred korono, zdaj pa je zadeva dozo-rela. Ko bo vetrolov zgrajen, bo cerkev lahko stalno odprta; tudi turisti in mimoidoči bodo lahko pokukali vanjo. Pozimi

pa bodo izgube toplote manjše.

Tudi na cerkveno uro, ki prezgodaj bije, sem se že skoraj navadil. Ampak včasih me kdo opomni, da tako pa res ne gre. Prvi korak je, da se usedeš z mojstrom, da pogledata, kaj bi se dalo narediti in za koliko, potem pa naprej. Ljudje vidijo, da se dela in prispevajo po svojih močeh. Kdor ima rad cerkev in župnijo, tudi da. Pa se nabere.

Kaj menite, da lahko spremenimo pri sebi, da bo svet boljši?

Ko sem bil še kaplan v Ribnici, so mladi naredili koledar z mojimi slikami in z napisom: »Na svetu smo zato, da bi lepšali življenje drug drugemu. Rad moraš imeti sebe in bližnjega. Veselimo se življenja, kajti življenje je lepo, lepo življenje pa je še lepše.«

G. župnik, hvala za pogovor. Želim vam, da bi še dolgo ohranili svoj pozitiven pogled na svet.

intervju: Jože Pirman

Narodno zabavna glasba se je vrasla v vsako celico mojega telesa.

Angelca Petrič | foto: osebni arhiv

Redkokatero dejavnost je epidemija tako prizadela kot dejavnost organizacije in izvedbe prireditev. Ne glede na to Jože Pirman, za katerim je uspešna podjetniška pot, z optimizmom zre v prihodnost.

Kako bi kratko predstavili začetke vaše poslovne poti?

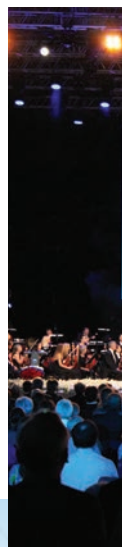
Moji začetki segajo v zgodnja mladostna, otroška leta, ko sem v dolini pod Turjakom poslušal četrtkov večer. Narodno zabavna glasba se je ob tem vrasla v vsako celico mojega telesa. Očeta

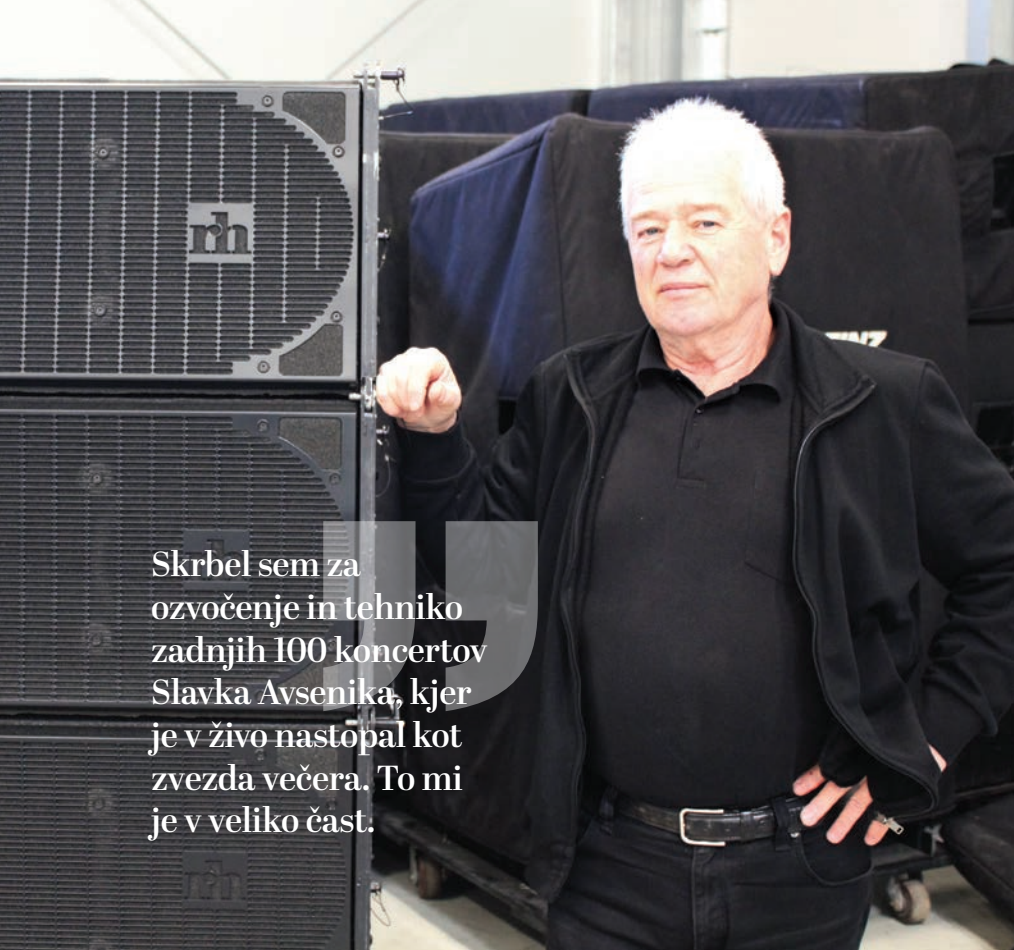
sem poprosil, naj mi kupi gramofon, in ga spodbujal, da je kupil tudi gramofonske plošče z glasbo Lojzeta Slaka. S to zvrstjo glasbe sem začel živeti. Kupil mi je tudi harmoniko. 11 let sem bil star, ko sem šel sam na veselico s kolesom v Pono vo vas poslušat Lojzeta Slaka.

Počasi sem se priučil igranja na harmoniko in kasneje kot samouk igral na nekaj porokah. Ob tem se je pojavila potreba, da bi se to, kar sem igral, bolj slišalo. Vpisal sem se na elektro tehnično šolo, med drugim tudi zato, da bi si sam znal narediti ojačevalce. Teh ojačevalcev je potem nastala cela gora in začel sem z ozvočenjem prireditev. Najprej s krajevnimi prazniki, na Turjaku, v dvorani. Po zaključku šolanja me je prijatelj angažiral, da sem postavil ozvočenje sejma na Čopovi. Sam sem naredil zvočnike,

primerne za ozvočenje tega dogajanja; delali smo za Radio glas Ljubljane. In tako sem začel spoznavati ljudi in delal na tem področju naprej. Takrat sem bil v službi v Iskri in seveda ves čas sem hrepenel, da bi posel, ki mi je bil všeč, razvijal kot samostojno dejavnost. Spoznal sem ljudi na Radiu Slovenija, ki so mi svetovali, s kakšno opremo naj nadaljujem, kaj potrebujem, da bom lahko sodeloval tudi z njimi.

Ko sem kupil prve 4 resne zvočnike in jih dobil iz Amerike, smo jih isti dan, ko so prispeli, naložili na kombi Radia Slovenija in se odpravili v Split, kjer smo sodelovali pri ozvočenju Placida Dominga. Takrat se mi je odprl svet. V nadaljevanju sem kupil še množico zvočnikov istega proizvajalca in delal ozvočenja po vsej državi in tudi drugod.

Skrbel sem za ozvočenje in tehniko zadnjih 100 koncertov Slavka Avsenika, kjer je v živo nastopal kot zvezda večera. To mi je v veliko čast.

Šlo je za preklon iz glasbenih v tehnične vode?

Ja, mogoče bi lahko tako rekli.

Kako so sledili ostali naročniki?

Moj občutek za glasbo so zaznali tudi naši uveljavljeni glasbeniki, kot so Lojze Slak, Slavko Avsenik ter Franc Mihelič. Z njimi sem lepo sodeloval na njihovih koncertih. Postali smo pravi prijatelji. Z njimi sem vandral tudi po Nemčiji, Avstriji, Švici, Nizozemskem. Skrbel sem za ozvočenje in tehniko zadnjih 100 koncertov Slavka Avsenika, kjer je v živo nastopal kot zvezda večera. To mi je bilo v veliko čast.

Je bilo dela dovolj?

Vedno smo ga imeli dovolj. Nisem se niti prav posebno ponujal ali delal reklame. Največja reklama za podjetnika je kvalitetno opravljen posel; to si ljudje najbolj zapomnijo. Potem te še angažirajo. Tako delam že desetletja. Sodelovali smo s političnimi strankami na kongresih; delamo prireditve v Dražgošah, žalne slovesnosti v Kočevskem rogu, Tabor slovenskih pevskih zborov Šentvid pri Stični in mnoge druge dogodke. Eden velikih športnih dogodkov je recimo Ljubljanski maraton. Te storitve opravljamo od samega začetka. Če bi delali napake, nas organizatorji ne bi vsakič angažirali.

Kako je podjetje raslo?

Podjetje je raslo kakšnih 10 % letno po prometu. To se je nekako ustalilo. Smo družinsko podjetje. Za ta posel sem navdušil oba sinova. Na naši hali sta oznaki za dve podjetji, Akustika Pirman in Intralite d. o. o., s katerima bosta delala naprej sinova Aleš in Matej. Žena Milena je skrbela za administrativne zadeve. Tudi ona je veliko pripomogla k uspehu, kakršnega smo imeli. Prav tako tudi vsi zaposleni, ki smo jih večinoma imeli iz domačih krajev, pa naj so to študentje, pogodbeni

sodelavci ali redno zaposleni z domače občine. Nekaterim od njih je delo pri nas oz. sodelovanje z našim podjetjem pomenilo odskočno desko za njihovo lastno kariero.

Lahko primerjate tehnologijo na začetku kariere in zdaj? Kako bi opisali razliko?

Tehnologija se je zelo spremenila. Od začetnih, doma izdelanih aparatov, je sedaj na trgu in v našem skladišču na voljo vrhunska oprema. Razvoj gre v digitalno tehniko. Stare analogne mešalne mize, čeprav so bile ob nakupu zelo drage in so tehnično brezhibne, so za odpis. Sedaj se uporabljajo digitalne aparature, ki omogočajo široko in kvalitetno obdelavo zvoka. Naša dejavnost se je iz osnovnega začetnega ozvočenja nadaljevala v postavljanje luči, odrov, odrskih konstrukcij, scenografije ... Za vso to opremo, ki smo si jo z leti nabrali, potrebujemo precej veliko skladišče, ki smo ga zgradili po dolгих letih prizadevanja za poslovno cono v Občini. Hala je logistični center za našo dejavnost.

Kako poteka vaše delo?

Kvalitetna izvedba storitve terja dobro pripravo. Na sestankih dorečemo način in obseg posla. Nato sledijo ponudba, pogodba in naročilo. Naše delo potem poteka tako, da se na izvedbo pripravimo z izbiro in pripravo potrebne opreme. Pustni karneval v Cerknici ali izvedba tehnike za Škofjeloški pasijon, na primer, potrebuje povsem drugačno opremo kot koncert v Stožicah ali Hali Tivoli. V skladišču vso potrebno opremo pregledamo, naložimo v prevozna sredstva in se odpravimo na teren. Delo je kampanjsko, tudi ponoči; sobote in nedelje so naš delavnik. Smo pa zato v ponedeljek ali torek prosti. Za vsak evro, ki ga želimo zaslužiti, se moramo nekam odpeljati. Ko pridemo na prizorišče, opravimo montažo in preizkus opreme, tehnične in tonske vaje. Potem pride na vrsto izvedba prireditve. Ta je lahko enodnevna, lahko pa traja cel mesec, kot na primer novoletni sejem v Ljubljani. Potem to opremo pospravimo, zvozimo v skladišče, razporedimo, kamor spada, in se pripravljamo na naslednji projekt.

Kako obdržite stik s tehnološkim razvojem?

Veliko nam pomaga internet. Sodelujemo in sledimo tehnološkim novostim na trgu z obiski sejmov v tujini in kupujemo opremo, ki jo pri poslu potrebujemo. Če potrebujemo nov procesor ali nekaj novih mikrofонов, jih kupimo. Do sedaj to ni bilo vprašanje. Z epidemijo pa se je investiranje v novo opremo zaustavilo, še zlasti zato, ker imamo velik strošek izgradnje skladišča. Novosti je bilo treba stalno spremljati in jih uvajati v delo. Temu ni konca; oprema se stara kot na primer računalnik, ki je v nekaj letih zastarel.

Razvoj gre v smeri digitalizacije. Moderni sistemi ozvočenja imajo mrežne povezave, preko katerih preko računalnikov nastavljamo vsakemu zvočniku na koncertu določene parametre, na primer kompresija in ravnotežje zvoka, zakasnitve itd.

Kakšen tip prireditve ozvočite? Kateri so bile – recimo temu – najbolj znane skupine?

Poleg dejavnosti na glasbenem področju se je v zadnjih letih sin Aleš lotil

organizacije festivala Castle na Kolpi, kjer nastopa množica domačih in tujih glasbenih skupin. Festival je v celoti v njegovi organizaciji in izvedbi. Delali smo na velikih koncertih v Stožicah, z različnimi glasbeniki, Janom Plestenjakom, Magnificom, Pankrti, Perom Lovšinom in s celotno množico glasbenih sestavov iz republik bivše države. Delali smo za Noč Modrijanov, Klic dobrote ter za različne televizijske oddaje. Naša oprema je višjega cenovnega razreda, zato smo kompatibilni in jo lahko včasih posodimo nekaterim televizijam za določene oddaje, ki jih delajo v studiih. Naš delokrog in naše poslanstvo pa ni samo glasba, ampak so tudi športne, kulturne, turistične, politične, skratka vse prireditve. V zadnjem obdobju smo veliko delali za državne institucije, za Slovensko vojsko, za protokol, občine. Naš največji projekt v zadnjih 10 letih je bila izvedba ozvočenja in osvetlitve na osrednji državni proslavi ob 30-letnici slovenske državnosti lani junija v Ljubljani. Na takem projektu, kot je bila ta proslava, poleg nas in naših zaposlenih angažiramo za izvedbo še uveljavljene strokovnjake za oblikovanje tona, luči in tehnično pomoč.

Kako to, da ste se odločili za nakup parcele in gradnjo v Poslovni coni?

V zgodnjih letih našega poslovanja sta za delo zadostovala en kombi in priročno skladišče v domači garaži. Ko se je dejavnost širila in smo zaposlili prvega človeka, smo morali najeti večji prostor. Tega smo našli v starih hlevih na Turjaku, ki smo jih lepo obnovili in jih uporabljali 15 let. Želeli smo jih tudi kupiti, a jih je potem za potrebe izgradnje šole kupila Občina. Nato smo se odločili za nakup parcele v Poslovni coni in izgradnjo novega poslovnega objekta.

Cona je velik napredek v občini. Že pred davnimi leti sem si želel, da bi prišli do nje. S to idejo sem »nadlegoval« tudi prejšnjega župana dolga leta. Mene je to gnalo. Če jaz potrebujem poslovni prostor, ga verjetno potrebujejo vsi obrtniki, ki so delali po garažah in še delajo; pa naj bo to v Laščah, na Slevici, v Robu ali kjerkoli drugje. Ves čas vztrajam pri tem, da je človeku treba dati možnost, vzpodbudo, da investira, se razvija.

Lahko pohvalim odnos sedanjega župana do tega področja. Večkrat pride do nas. Pogovarjamo se in tako nastanejo nove ideje. Paradoks je, da sem si 20

let prizadeval za izgradnjo cone, 2 leti je trajalo, da sem dobil gradbeno dovoljenje in potem je firma, ki smo jo izbrali, v 2 mesecih zgradila halo. Takšna časovna razmerja so žalost našega časa. Sedaj bo seveda še nekaj let trajalo, da bomo lahko to poplačali. Brez kredita ne moreš peljati takšne investicije.

Vesel sem, da sedaj v coni kupujejo parcele domači podjetniki in bodo nekaj naredili. Vedno sem si želel imeti sodoben poslovni objekt, kjer ima vsak kos opreme svoje mesto in kjer bodo pisarna in delavnice za vzdrževanje opreme.

Sam sem bil tudi za to, da je poslovna cona ob cesti. Proizvodne in skladiščne hale so povsod po svetu ob avtocestah. Tudi v našo deželo prihaja ta trend. Gospodarstvo se v zadnjem času lepo razvija. Občutek imam, da je s samostojno Slovenijo sproščena tudi privatna pobuda.

prazniku na Rašici je bila prva po dolgem času. Državna pomoč, ki smo jo dobili, je bila bolj socialne narave, za delno nadomestilo plač, medtem ko je bilo za podjetje minimalno nadomestilo za stroške. Druge pomoči ne moje ne sinovo podjetje ni dobilo. Komaj čakamo, da se stanje popravi in epidemija izgine, da začnemo

Paradoks je, da sem si 20 let prizadeval za izgradnjo cone, 2 leti je trajalo, da sem dobil gradbeno dovoljenje in potem je firma, ki smo jo izbrali, v 2 mesecih zgradila halo.

normalno delati. Prej smo delali vsak dan. Sedaj smo izkoristili ta čas za generalni servis opreme, generalni pregled, a od tega žal ni nobenega zaslужka. Ta je samo na terenu.

da delajo tisto, kar znajo, jih veseli, da lahko investirajo, da se ne vozijo v Ljubljano. Predvidevam, da se z razvojem Poslovne cone lahko dobi 200 delovnih mest, kar pomeni vsak dan 200 avtomobilov manj na poti v Ljubljano. Je pa jasno, da glede na ohranjeno naravo tu ni prostor za kakšno ekološko sporno dejavnost. Tu je doma kmetijstvo, ki potrebuje več spodbud, da bi mladi kmetovalci poleg živinoreje lahko šli v neko modernejšo proizvodnjo oz. nasade poljščin. Naše področje je smiselno intenzivneje razvijati tudi v smeri turistične ponudbe. Turizem se na svetu zelo širi in je pomembna panoga. Mislim, da bi bilo v prihodnosti dobrodošlo, če bi imeli več kmečkega turizma, kakšen motel, hotel ali druge nastanitvene kapacitete.

Kako rešujete s kreditom? Ste se dogovorili za odlog?

Deželna banka nam je odobrila nekajmesečni moratorij, kar nas je seveda nekaj stalo, sedaj pa plačujemo obroke in obresti. Vse, kar zaslužimo, gre za gole stroške, plače in kredit. Ni pa denarja za nadaljnje investiranje, zato tudi še ni urejena okolica objekta. A to lahko počaka. Važno, da imamo streho in je oprema v primernih prostorih. Želimo si delati. Ljudje, ki delajo pri nas, morajo imeti to delo radi. Jaz sem ta posel delal ne z obvezo, ampak z ljubeznijo. Rad opravljam svoje delo.

Kaj najbolj pogrešate v našem okolju?

Pogrešam družabno življenje, kot je bilo včasih; tega sedaj tudi zaradi virusa ni. Pogrešam, da imamo kot občina, kar se cestnih povezav tiče, slabo povezavo do Ljubljane, takšno, kot je bila leta 1963. Po šestdesetih letih pa je že čas, da se občina s sodobnejšo cesto mimo Škofljice poveže z glavnim mestom.

Kar se lokalnega nivoja tiče, sem vesel, da se poleg poslovne cone hiti tudi z izgradnjo šole in drugih objektov. Novi župan dela dobro in se zaveda, da najcenejša izvedba ni najboljša. Poceni izvedeno cesto, na primer, je treba kar naprej popravljati. Kvalitetnejša izvedba pomeni prihranek in dolgoročno nižjo ceno. Cenene rešitve so samo zapravljanje denarja. Takšno je pač moje mnenje.

Kaj je za vašo dejavnost pomenila epidemija?

Epidemija je za nas katastrofa. Mi smo 7. 3. 2020 po njenem pojavu imeli prav v tistem času dva dogodka. To je bil večji seminar v Portorožu, ki smo ga tehnično opremljali. Tega smo še izpeljali, medtem ko smo za načrtovani koncert Petra Graša v dvorani Bonifika v Kopru po tonski vaji pospravili opremo in šli domov. Od takrat je, kot da bi ugasnil stikalo za našo dejavnost. Po tem se je naše delo končalo za celo leto. V tem času so si 3 sodelavci enostavno morali najti drugo delo. Ostali smo nekako preživotali z manjšimi posli in vzdrževanjem opreme. Lani smo poleti nekaj končno delali. Proslava ob občinskem

Kakšna bi morala biti poslovna vizija Velikih Lašč?

Zagotovo sem ne sodi neka težka industrija. Ljudem je treba dati možnost,

intervju: Pavel Kvapil

Kakšno je delo veterinarja v živalskem vrtu

dr. Tadej Malovrh | foto: osebni arhiv

Da je obisk živalskega vrta prijetna izkušnja, skrbi za živali strokovno usposobljena ekipa, v kateri je tudi veterinar. To delo v Ljubljanskem živalskem vrtu opravlja Pavel Kvapil, ki je v Slovenijo prišel s Češke.

Pavel, zakaj niste veterinar za pse, mačke ali gospodarske živali, kot so krave in prašiči?

Ko sem bil majhen, sem najprej želel voziti mestni avtobus, a kmalu sem se odločil, da bom veterinar. Veliko sem tudi bral s tega področja. Na Češkem je 16 večjih živalskih vrtov. Je pa res, da se veterina na Češkem razvija drugače, saj veterinar zaradi zakonskih omejitev ne more biti zaposlen v živalskem vrtu. Zato se tako težje posveča preventivnemu delovanju. Zaposlen sem bil na Češkem v večji veterinarski bolnici. Žena je Slovenka in tudi veterinarica. Nekaj časa sva delala skupaj v Pragi, kjer je ona lažje dobila delo kot doma. Sprva sva nameravala oditi v Anglijo. Potem je ona dobila ponudbo v Sloveniji in ker naju je prepričala lepa slovenska narava, sva se preselila v Slovenijo. Ker sem imel že opravljen izpit iz zdravstvenega varstva eksotičnih živali ter prakso z živalskimi vrtovi na Češkem, sem se takoj, ko se je pojavila priložnost, prijavil na razpis v ZOO Ljubljana.

Kako bi na kratko opisali delo veterinarja v živalskem vrtu?

Veterinar v živalskem vrtu je neke vrste družinski veterinar. Družina je precej velika, se tudi menja, a živali so

enake. Nekatere pridejo nove, druge se skotijo, nekatere poginejo. Naloga veterinarja v živalskem vrtu je predvsem, da živali ostanejo zdrave, torej preventivno delovanje. V tem se razlikuje od veterinarjev za pse in mačke, za katere je preventiva sicer tudi pomembna, a se opravlja v manjšem obsegu. Podobno se vendarle razvija tudi v praksi, kjer je preventiva vedno bolj pomembna. V živalskem vrtu je poleg tega prisotnih veliko različnih živalskih vrst z vseh kontinentov. Toda v prvi vrsti gre še vedno za divje živali. To pomeni, da redko kažejo običajne klinične znake, da je kaj narobe. To še zlasti velja za čredne živali. Ko pa že kažejo klinične znake, začnejo pešati, zaostajajo za čredo, nehajo jesti, je pogosto že prepozno.

Družinski zdravnik živalskega vrta torej večinoma dela na preventivi, da živali ne bi zbolele in da takoj prepozna opozorilne znake?

Točno tako. Preventiva je ključnega pomena v primerjavi s kurativo, zdravljenjem že obolelih živali.

Lahko rečemo, da vas imajo živali rade?

Večinoma ne. Če greš z veterinarjem po živalskem vrtu, se živali pogosto

skrijejo pred njim, ker ga prepoznajo. Lažje živali predstavi oskrbnik, ki z njimi dela, jih hrani; vidijo ga vsak dan in z njimi je povezan. Ker ljubljanski živalski vrt ni velik v primerjavi z živalskimi vrtovi v Evropi, število kliničnih primerov omogoča, da se nekaterim živalim bolj posvetim in me posledično celo tolerirajo. Pristop je, če lahko tako rečem, bolj oseben. Prizadevam si za čim pogostejši stik, da me ne vidijo samo takrat, ko jih pikam z iglo ali apliciram zdravilo vanje s pihalnikom.

So živali podkupljive?

Trudim se jih podkupovati na vsakem koraku. Vedno se ne da, a ko je možno, to storim. To je privilegij, ki velja izključno samo za veterinarja, saj so veterinarski posegi za živali zelo pomembni; preostali jedilnik je zelo strikten.

Kaj pa če prideta skupaj z oskrbnikom? Menda so nanj zelo navezane?

Oskrbnik je za živali nekaj takšnega, kot je lastnik za domačo žival. Najbolj pozna žival, jo hrani, skrbi zanjo, pospravlja iztrebke, jo opazuje ter trenira. Zanj je prijatelj – včasih del tropa, včasih samo prijazen stric, ki prinaša hrano. Jaz pa sem tisti, ob katerem živali postanejo bolj previdne.

Imate kakšno žival posebej radi? Ali je navezana na vas?

Občudujem vse živali. Bolj kot se učim, bolj sem presenečen nad njimi. Še posebej se moram potruditi z živalmi, ki jih je težko prepričati k nečemu, česar nočejo zaradi velike telesne mase, različnega življenjskega okolja ali morebitne nevarnosti. Pri takih živalih je dosleden trening izjemnega pomena. Naša starejša dama, slonica Ganga, na primer. K njej hodim tedensko, da jo treniramo za odvzem krvi, pregled ustne votline, nog, nohtov in splošnega kliničnega pregleda, ali je vse v redu. To je treba narediti tako, da to zanjo ne pomeni kakšnega posebnega stresa. Pomembno je, da to počnem, saj je potrebno k njej pristopiti tudi, ko je kaj narobe. Ker me je navajena, me spusti do sebe tudi takrat. To velja tudi za šimpanze, morske leve in tudi druge živali.

Kako pa slonico Gango podkupiš?

Z briketi. In to vedno, ko sem pri njej. Z njo delamo na bazi treninga pozitivne izkušnje, torej oskrbnik in trener v eni osebi, in to počnejo vedno, ko je žival med treningom. Za vsako dobro narejeno nalogo sledi priboljšek. Tako potrdimo njeno dobro obnašanje.

Hočete reči, da navajate žival na nek pogojni refleks? Če bo sodelovala, dobi nagrado.

Živali ob meni dobi nagrado že za to, ker me trpi zraven kot veterinarja. Če dela z njo oskrbnik in žival nekaj naredi pravilno ter sodeluje, sledi nagrada.

So vse živali enako dovzetne za učenje na podlagi pozitivnih izkušenj. Sloni veljajo za inteligentne. Je to pri vseh enako?

Učenje je različno med živalskimi vrstami na eni strani in na drugi tudi med živalmi. Tako, kot je učenje različno pri ljudeh od posameznika do posameznika. Živali imajo tudi različne karakterje. Nekatere živali so bolj plašne in druge se rade pridejo pocrklat. Ne vem, ali bi to pripisoval inteligenci. Tudi žabo se da naučiti, da se pride sama stehtat in dobi za nagrado mušico.

Ali to pomeni, da nekatere živali ostajajo divje živali po svojem značaju za razliko od drugih, ki so se bolj pripravljene učiti. Lahko rečemo za kakšno divjo žival, da se je udomačila na nivoju domače živali?

Do določene mere se lahko udomačijo vse živali, a seveda ne tako, da postanejo popolnoma udomačene. Tudi med domačo mačko in psom so precejšnje razlike. Nekatere vrste so že po značaju take, da se ne menijo za podkupovanje. Oskrbnik ima navsezadnje omejen čas in potrebno je previdno izbrati, za katere živali je kaj primerno.

Ali so živali kdaj v situaciji, da potrebujejo človeka, da so ga vesele ne glede na to, ali kaj prinese? To lahko vidimo pri psih, ki so nas veseli preprosto zato, ker smo.

Zagotovo. Recimo lahko bi dal za primer slonico Gango. Ker je toliko časa sama, je del človeškega tropa. Ne počuti

Živali v živalskem vrtu so lahko bolj nevarne kot tiste v divjini, ker so navajene bližine človeka.

se več kot slon. Oskrbniki so njena družina, del njenega življenja. Ker je starejša gospa, se počasi začenejo težave. Stara je 48 let. Še vedno ima kondicijo, premika sklepe, a že ima artrozo. Imela je tudi kolike, težave prebavnega trakta, ki so sicer pogoste pri konjih. Takrat ni imela več apetita. Če pri treningu deluje na priboljške, v takšnem trenutku priboljška ni hotela, ker je bila bolna. A ker so oskrbniki njena družina, smo lahko izvedli klinični pregled in preverili njeno zdravstveno stanje. Bila je pripravljena sodelovati, saj je iskala pomoč brez ponujanja priboljškov.

Torej je nekako razumela, da ji človek pomaga?

Seveda. Zanimivo pa je, da se recimo morski levi radi igrajo ter sodelujejo, vendar ne marajo človeškega dotika, ker to ni v njihovi naravi. Če jih nekaj boli, se raje umaknejo, čeprav nam tudi takrat samo njihova povezanost z oskrbniki omogoči sodelovanje.

Če pogledamo leva, tigra, geparda. So to živali, ki so v vedenju podobne domačim mačkam?

Mačke so vedno mačke, velike ali male. Veliko imajo skupnega; v nečem se seveda razlikujejo. Domača mačka je na nek način kraljica, kar ve vsak ki z njo sobiva. Ima poseben značaj. Toda na podlagi pozitivnega pristopa smo tudi velikim mačkam sposobni odvzeti kri; jemljemo jim tudi nosne brise zaradi korone.

Je lev res tako nevaren?

Seveda je. To je plenilec na vrhu prehranjevalne verige.

Bi lev pojedel vas ali oskrbnika, če tudi bi bil sit. Bi napadel?

Ne vem, ampak tudi nimam načrta ugotavljati. Odvisno od primera do primera. Znani so primeri nesreč, do katerih pogosto pride zaradi človeške napake, ko se zgodi kontakt med človekom in veliko zverjo. Živali v živalskem vrtu so lahko bolj nevarne kot tiste v divjini, ker so navajene bližine človeka.

Imamo 500 živali, 120 živalskih vrst in obroki se lahko razlikujejo med dnevom. Pripravljamo 80–150 različnih obrokov na dan.

Se ga ne bojijo?

Niti ne bi rekel temu strah. Bolj neko spoštovanje in obramba teritorija. Nekoč so na Češkem po nesreči spustili tigra do oskrbnice. Ta je začela mahati z vedrom in tiger se je umaknil. Ampak so tudi primeri, ki se končajo tragično.

Lahko kot obiskovalci vidimo, kako se opravlja delo veterinarja?

Večino preventivnih posegov, ki niso nevarni za obiskovalce, delamo v času odprtja živalskega vrta. Tega sicer ne oglašujemo, saj je večja prisotnost ljudi ob temu lahko moteča za žival.

Verjetno pa kakšnih večjih posegov ali recimo, kot rečete temu, upravljanje npr. s pihalnikom, ne delate pred obiskovalci?

Po eni strani je dobro, da ljudje vidijo, kaj se dogaja. Pihalnik uporabljamo dokaj pogosto. Ni namenjen samo za omamljanje živali. Levu ne dajemo pomirjevala samo zato, da dobi letno dozo cepiva, ampak to cepivo apliciram s pihalnikom. Vedno je moja odgovornost najprej varnost ljudi in nato živali. Uporabljamo torej pripomočke za distančno aplikacijo. To ni ekvivalent temu, čemur po domače rečemo puška. To je pihalnik, posebna cevasta palica, s katero na bližnji razdalji apliciramo manjše količine zdravil. Puška za distančno aplikacijo injekcije, kot jo vidite v filmih, se uporablja, kadar se živali ne moremo približati dovolj blizu, da bi uporabili pihalnik. Obiskovalcem, ki so slučajno prisotni, ko opravljamo kakšen poseg, vedno povemo, kaj bomo delali. To je tudi del izobraževalne funkcije. Ljudem vedno povemo, kaj delamo in zakaj. Ključnega pomena je komunikacija. Večinoma so obiskovalci presenečeni nad nivojem oskrbe.

Kako pripravljate hrano za živali?

Imamo 500 živali, 120 živalskih vrst in obroki se lahko razlikujejo med dnevom. Za parkljarje so obroki lahko enaki. Pripravljamo 80–150 različnih obrokov na dan. Smo zelo prestižna gostilna z zahtevnimi gosti. Od rib za morske leve naprej. Za to gre veliko energije in veliko časa.

Te živali tukaj so divje in ujete v okoliju, ki zanje ni naravno. Je to za živali stresno?

Glavna naloga živalskega vrta je, da skrbi za to, da niso v stresu, da zagotovi optimalne življenjske pogoje in prežene dolgčas. Z mojega vidika so manj v stresu kot v naravi, kjer je njihov vsakdan borba za hrano, za preživetje. Naša najpomembnejša vloga je, da simuliramo njihovo naravno okolje in jim preženemo dolgčas. Divjine, kakršno si jo romantično predstavljamo, ni več. Ljudje smo za to odgovorni in moramo prevzeti skrb za živali. Sedaj je ena najpomembnejših funkcij živalskih vrtov, da gojimo tudi osebe, ki jih ni več v na-

ravi ali jih je premalo. Pripravljamo tudi generacije, da se lahko vrnejo v naravo.

Torej to ujetništvo ni samo negativno?

Če bi bilo za živali ujetništvo negativno, se ne bi razmnoževale po več generacij in njihovo število v živalskih vrtovih ne bi naraščalo.

Če se žival dobro počuti v živalskem vrtu, se razmnožuje?

Da, to drži. Toda prikazovanje živali ni več primarni cilj obstoja živalskega vrta. Poleg pedagoške in znanstveno raziskovalne vloge je ena izmed najpomembnejših vlog ZOO-ja varstvo narave, torej ohranjanje živalskih vrst. ZOO-ji so postali vrsta biobanke ali Noetove barke za morebitno odpravo človeških napak v prihodnosti.

Katere živali več časa živijo – v ujetništvu ali v naravi?

Praktično vse živali v ujetništvu živijo precej dlje; že spletni brskalnik za večino vrst navaja dve življenjski dobi, eno za naravo in eno za ujetništvo, ker so razlike precejšnje.

Življenje v naravi torej pomeni večji stres?

To je težko posplošiti, čeprav je tudi na to temo objavljenih nekaj znanstvenih raziskav. Pred kratkim smo morali anestezirati in pregledat leoparda, ker je šepal. Prisoten je bil tudi kolega iz Španije, ki spremlja prosto živeče leoparda v Namibiji. Bil je impresioniran nad starostjo živali, saj imamo 11 let starega leoparda in 17 let staro samico.

Tega v naravi ne vidiš več. Na podlagi zob bi mu prisodil 4–5 let. To je razlika med divjino in ujetništvom.

Živalim dajemo drugačne pogoje, kot jim jih daje narava. V naravi leopard, ki ga boli noga, pogine. Mi jim dajemo nadnaravne pogoje, zaradi katerih živijo dlje.

Kateri so najpogostejše težave živali?

Najbolj pogosti so paraziti. Preiskave blata glede zajedavcev delamo najmanj štirikrat letno, pri bolj dovzetnih pa enkrat na mesec. To so zlasti živali, ki v naravi hodijo iz enega območja na drugega. Pri nas pa so ves čas na enem teritoriju. Druga najbolj pogosta težava so travme. Živali so različnih značajev, karakterjev. Trudimo se zniževati tudi število kužnih bolezni.

Imajo tudi psihološke travme. Menda je bilo tako s papagajem?

Ja, naše papige so že stare, okoli 40 let, in večinoma so prišle iz človeških družin. S tem so prinesle določene travme, saj so ljudi dojemale kot svojo družino. To so tudi čustvene travme in posledično slabše zdravstveno stanje. Pri živalih, v tem primeru papigah, ki so rojene pri nas, tega ne opazimo.

Kakšne so te vedenjske motnje?

Lahko so slabe navade – razvade, kot pri je človeku npr. grizenje nohtov. Šimpanzi recimo jedo lastno blato. Zveri hodijo v krogu. Tu se je treba zelo potruditi, da ne pride do tega.

Imajo živali značaj?

Imajo. Nič jim ne manjka. Imajo tudi tisto, kar mi nimamo oziroma smo že izgubili. Vedno, ko grem mimo nojev, ki se jih pojmuje kot manj razvite, oni na daleč vedo, kako sem razporejen. Če sem miren, mirno brskajo naprej. Če sem razdražen, tudi oni to zaznajo. Živali dojemajo tudi na nivoju, ki si ga ne predstavljamo.

Se lahko povežete s šimpanzom do takšne mere kot s človekom, mogoče npr. oskrbnik?

Rekel bi, da je to skoraj nujno. Oskrbnik mora imeti dober odnos z živaljo. Odnos mora biti zgrajen na zaupanju. Velike napake so se dogajale, ko so jemali mladičke šimpanzom in se je te živali vzgajalo kot ljudi. Ne gre za to, da iz živali narediš človeka. Gre za to, da šimpanzu omogočiš biti šimpanz.

Se kdaj zgodi, da oskrbnik in šimpanz začneta komunicirati s kretnjami?

Ja, to je kar razvito. Obstaja število znakov, ki jih prepoznajo. A ne maram primerjati inteligence živali in ljudi. Nobena vrsta ni tako samouničevalna, kot smo mi. Ne moremo primerjati živalske inteligence z našimi merili. Če jih mi ne zmoremo zajeti, ne pomeni, da jih druge vrste niso. To se sedaj odkriva pri slonih in delfinih.

Kakšno je sporočilo obiskovalcem?

Poleg tega, da naj se držijo navodil, naj uživajo v živalskem vrtu. Naj se imajo pri nas lepo.

Živali dojemajo tudi na nivoju, ki si ga ne predstavljamo.

Praznični december v vrtcu Sončni žarek

Stanka Mustar, pom. v. d. ravnateljice

**Kljub negotovim
epidemičnim razmeram
smo v vrtcu poskrbeli, da
so otroci predpraznični
čas doživljali čim bolj
sproščeno, neobremenjeno
in daleč od skrbi, ki so trle
nas odrasle.**

Prvi dobri mož – Miklavž je otrokom prinesel sveže in suho sadje ter malo slaščico. Seveda pa so otroci pripovedovali o darilih, ki so jih prejeli doma. Ugotavljamo, da so ta vsako leto bolj velika in »bogata«, čeprav otrokom buri domišljijo predvsem pričakovanje skrivnostnega prihoda tega moža. Tudi nam odraslim velikokrat spomin na ta dogodek pomeni nekaj najlepšega v našem otroštvu.

Prav kmalu smo se lahko veselili Božička, ki je letos otroke obiskal v oddelkih in vsakemu prinesel knjigo, za kar

je poskrbela Občina Velike Lašče. Božiček je bil res kot pravi – malo starejši gospod z ustrezno obleko in nastopom je takoj osvojil otroška srca in tudi srca malo starejših. Z otroki se je pogovarjal o dogodkih čez leto; pozanimal se je o njihovi »pridnosti«; seveda je opazil tudi, kako so zrasli in jim obljubil, da jih prihodnje leto spet obišče.

Ves mesec so otroci z vzgojiteljicami ustvarjali različne izdelke, s katerimi so okrasili prostore vrtca. Ker pa nas je zima obdaruja tudi s snegom, smo veliko časa preživeli zunaj na Trešnici in igrišču.

Tudi v letošnjem letu smo izdelali čestitke in druge male izdelke ter jih ponudili na trgu ob prižigu lučk in staršem na samopostrežnem bazarju. S prostovoljnimi prispevki smo zbrali več kot 700 €, ki jih bomo namenili plačilu izvajanja angleških uric in nakupu didaktičnih pripomočkov. Vsem se lepo zahvaljujem za sodelovanje.

Vključili smo se tudi v organizacijo in izvedbo praznovanj in dogodkov v naši občini. Praznično smo okrasili dva okvirja za t. i. sebkke, ki sta bila v ta namen postavljena na trgu in v parku. Kdor je želel, se je lahko fotografiral. Izpeljali smo dve pravljичni urici in ustvarjalni delavnici v Levstikovem domu. Obe predstavi sta bili dobro obiskani; bili sta inovativni in kvalitetno izvedeni. Hvala vsem sodelujočim.

Praznični dnevi so hitro minili in upam, da je ostal kakšen prijeten spomin.

Veseli december pri Žabica

Marta Škulj in Nataša Heybal

V mesecu decembru smo bili zelo aktivni. Veliko smo ustvarjali s testom, papirjem itd. Okrasili smo si garderobo in igralnico. Naše umetnine so bile kar večkrat objavljene, in sicer v reviji Zmajček, Unikat ter na Facebook strani revije Prostočasnik. Dobili smo kar dve knjižni nagradi, kar nam je dalo še dodatni zagon.

Seznani smo se z dvema dobrima možema; obiskala nas je knjižničarka; dobili smo tudi poseben obisk: obiskal nas je Marcel Heybal. Seznani nas je z vajami za sproščanje, ki so jih otroci zelo dobro sprejeli, saj jih sedaj uporabljamo vsak dan pred dejavnostmi. Če jih kdaj izpustimo, naju otroci kar sami opomnijo: »A danes se ne bomo pa nič umirjali?« Seznani smo se z različnimi instrumenti, zimskimi pravljicami preko slikanic, kamišibaja in kina; veliko smo plesali ob različnih zvrsteh glasbe, prepevali, se naučili novo pesmico o smrečici ob okrašeni jelki in kaminu ter svečkah. Nekaj utrinkov našega petja in plesa smo posneli in staršem predstavili prek Zoom srečanja.

Vreme smo izkoristili tudi za igro na snegu.

Preklopite na znižane mobilne pakete MIO!

miniMIO

11,99 €

9⁵⁹ €
na mesec

20 %
popusta

midiMIO

16,99 €

13⁵⁹ €
na mesec

maksiMIO

22,99 €

18³⁹ €
na mesec

A1.si

A1 Grosuplje
Brvace 1a, Grosuplje
M 040 979 788

Ponudba 20 % popusta na mesečno naročnino, za obdobje 12 mesecev, velja za vse nove naročnike paketov MIO. Po isteku 12 mesecev se prične zaračunavati redna cena na paketu. Ponudba velja do 15. 3. 2022. Za pridobitev popusta veljajo vsi pogoji. Popusti se izključujejo. Popusti ni prenosljiv in ga ni možno zamenjati za paketno. Vse cene vključujejo DDV. Za pakete MIO veljajo Splošni pogoji za izvajanje elektronskih komunikacijskih storitev za potrošnike na spletni strani A1.si. Pogoji za izvajanje elektronskih komunikacijskih storitev za pravne osebe in podjetnike. Poslovni pogoji za izvajanje mobilnih storitev ter Opis paketov MIO, ki so skupaj s cenami ostalih storitev in pogoji poslovanja vsebuje obkroženo naročnik na voljo na 040 40 40 40. A1 si in ne prodajnih mestih A1. A1 Slovenija, d. d., Ameriška ulica 4, SI-1000.

A1

AŽBE:

»Da bi šla Liza v vrtec in mami v službo, da bi bil oči doma in bi se skupaj igrala, Gaji pa, da rada hodi v šolo.«

ŽIGA:
»Da se bom igral z očijem in mamico. Da se bom z Jakom igral s traktorji. Da se bom lepo obnašal.«

IZAK:

»Neži želim, da se v šoli nauči pisati črke, mamici in očiju pa, da zaslužita dinarčke.«

Dejavnosti prazničnega decembra pri Račkah

Tadeja Gradišar in Ajda Kokelj

V letošnjem šolskem letu si je vsaka skupina oblikovala dejavnosti na ravni oddelka. Na žalost zaradi trenutnih razmer v povezavi z epidemijo covid-19 ni bilo druženj z otroki iz ostalih skupin, a smo zato naše skupne trenutke znotraj skupine toliko bolj polno doživeli.

V mesecu decembru smo z otroki okrasili smrečico v večnamenskem prostoru; prebirali smo pismo Miklavža, imeli igralni dan ter se učili vrednot posojanja svojih igrač, nastopali s pesmimi drug drugemu (karaoke); preko projekcije smo si ogledali risanko Nodi reši božič ter nastop mladih glasbenikov Glasbene šole Ribnica. Imeli smo čajanko; učili smo se ljudski ples Špicpolka in likovno ustvarjali (smrečica, božični ptički). Obiskal nas je Božiček; ogledali smo si predstavo s senčnimi lutkami Mami, kje si? Videli in božali smo pravo ovčko, lepo zimsko vreme smo izkoristili za igro na snegu na Trešnici. Zadnji dan pa smo imeli Božičkov ples.

Otroške želje so iskrene in skromne. Iz njih je razvidno, da si ne želijo materialnih stvari, temveč čim več kvalitetnega časa, preživetega z družino. Naj nam bodo njihove želje vodilo v novem letu; vsem želiva srečno, predvsem pa zdravo leto 2022.

Letos sva si zamislili malo drugačno novoletno voščilo. Vsak otrok je izrazil svojo željo:

DAVID:

»Mamici želim knjigo, očiju pa novo majico. Z Gašperjem bi se igral z avti, s Kristino bi se igral sestavljanke, s Sanjo bi risal. Želim, da dedija ne bi noga bolela, da bi se z babi z avti igral.«

ANDRAŽ:

»Želim si, da bi imeli lepo smrekico, okraske. Da bo mami zdrava, da ne bo očiju noga bolela. Da bo Božiček Sofiji darilo prinesel. Da bi se z Ažbetom z lego kockami igrala.«

AŽBE M.:

»Da bi imela oči in mami dojenčka, da bi se igrali z avtomobilčki.«

ANEJ:

»Sestrlici Luciji želim, da bi ji Božiček prinesel dojenčka, meni pa barvice, pa da bi se skupaj igrala s kockami, mamici in očiju pa da dobita svinčnik, pa da bi skupaj strigli papir.«

KAJA:

»Želim, da bi bili vsi zdravi, da bi se imeli vsi radi. Da bi znala srčke zelo dobro risat. Da bi bila Ivana zdrava in bi ji Dedek Mraz prinesel kakšno darilo.«

TADEJ:

»Da bi se igral z velikimi kockami; da bi bil Filip priden, da bi se z očijem igral šah, da bi se zunaj gugal z mamico. Da bi bila babi zdrava, da je ne bi noga bolela.«

LAVRA:

»Staršem želim, da ne bodo bolni. Da se bomo imeli radi, da bomo za novo leto plesali.«

LAURA:
»Želim si, da se z mamico, očijem in Aljažem stiskamo skupaj, ker se rada stiskam. Pa želim, da se z Aljažem skupaj igrava.«

SARA:
»Da bi bil Luka priden v šoli, da ne bo nesramen do mene, da me Lara ne bi grizla, da bi se igrala "Človek ne jezi se" z očijem in mamico in Luko.«

ULA:
»Valu želim, da bo srečen v šoli in da bi lepo pisal. Mamici in očiju želim, da mirno delata v službi.«

JUDITA:
»Da bi bila oči in mami prijazna, da bi z očijem in mamico plesala, da bi se z Irenejem s kockami igrala. Da bi babi nudelne v juho delala. Da ne bi šel dedi v službo, da bi se pogovarjala.«

ELENA:
»Da bi pomagala dediju in babici pomivat posode, in babici pomivat posode, in babici pomivat posode, in babici pomivat posode. Da bi dedi film pospravljat. Da bi dedi film gledal, da bi babi kuhala. Da bi se igrala z dojenčki. Da bi pekla palačinke med prazniki.«

LEA:
»Mamici želim, da bi se skupaj žogali, daddy, da bi skupaj risala, Kaiu in Maxu, da bi se skupaj lepo igrali z lego kockami.«

OFELIA:
»Da bi mami dobila nov računalnik, da papa dobi novo pijačo, da se bo dobro igrala Valentina z mano, da babi ne bo več bolelo. Da bo papi bolj mlad (da ne bo več star).«

JON:
»Da bi se z Injo lepo igrala z lego kockami – sestavila hišo, da bi se z mamico stiskala, da se imava rada z očijem.«

Igra na snegu

Vzgojiteljci: Martina Krašovec, Kristina Levstik

Že nekaj dni pred prvim zapadlim snegom so otroci pripovedovali, da so na TV vremenoslovci napovedali sneg. V težkem pričakovanju prvih snežink so bili otroci zelo nestrpni. In dočakali smo jih vsi skupaj.

Ker je vreme poskrbelo, da se je sneg obdržal več časa, smo se pri Srnicah zmenili, da bodo otroci imeli opremo vsak dan v vrtcu. Tako smo v obdobju štiri-najstih dni dodobra izkoristili sneg ter z njim izdelovali snežake, iglu, majhne in velike kepe.

Tudi januar nam je postregel s snegom in ponovno smo se predajali zimskemu veselju.

Vpis v vrtec

Starše in zakonite zastopnike otrok obveščamo, da sprejemamo vloge za vpis v vrtec Sončni žarek za šolsko leto **2022/2023** do **31. 3. 2022**. Obrazci za vpis otroka so na voljo v vrtcu in na spletni strani;
www.soncni-zarek.si.

Če bo prošnja več, kot je prostih mest v vrtcu, bo o sprejemu otrok odločala komisija za sprejem otrok.

Za dodatne informacije se lahko oglasite osebno v vrtcu, pokličete na tel. številki: **031 618-300, 01 7881-582** (Stanka Mustar) ali pišete na e-pošto: **stanka.mustar@vrtec.velike-lasce.si**.

Zahvala gospe Mariji Korenč iz Grosuplja za podarjene knjige

OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče se gospe Mariji Korenč iz Grosuplja iskreno zahvaljuje za podarjeno zbirko knjig, ki bo bogatila našo šolsko knjižnico in bo našim učencem in učiteljem pomagala do osebne rasti. Z veseljem bomo knjige brali in z njihovimi modrostmi rasli.

**Učenci in učitelji OŠ Primoža Trubarja
Velike Lašče**

Uspehi Glasbene šole Ribnica

Martin Lavrič

Pianist in komik Victor Borge je nekoč tik pred začetkom koncerta zaslišal kašljanje iz publike. Obrnil se je v dvorano in zaskrbljeno komentiral, da upa, da ne gre za kaj resnega. Le kaj bi si o tem mislil danes? Haydn bi kašljanje nemara skril v katero od svojih simfonij, Beethoven pa bi ga morebiti uporabil za prvih nekaj taktov svoje pete simfonije. Kreh-kreh-kreh-kreh! Ne moremo izbirati časa, v katerem živimo, lahko pa ga sooblikujemo. Vsak posebej in vsi skupaj. Harmonija različnih glasov, kjer nas niti posamezne disonance ne smejo vreči iz tira. Navsezadnje je Mark Twain za Wagnerjevo glasbo povedal, da je boljša, kot se sliši. Tudi ta naš čas ni tako hud, da ne bi zmogli smeha in topline.

Glasbene šole na splošno, še posebej pa naša, se ni pustila dotolči ne boleznim, ne ukrepom, ne disonancam. Igramo, plešemo, pojemo, godemo, pihamo, brenkamo in tolčemo še naprej ter ravno ta volja do učenja in ustvarjanja nas vleče preko vseh disonanc in nam obarva življenje. Prilagodili smo pouk, nastope, tekmovanja. Upoštevali smo vse, kar se upoštevat mora, skrbeli za varnost in vendar ohranili mladostni zagon. Nikogar nismo pozabili, nikogar pustili za sabo. Morda manj nastopamo v živo, a smo kljub temu še vedno prisotni povsod, kjer smo bili.

V tem času smo se navkljub vsem preprekam udeležili različnih tekmovanj in dosegli odlične rezultate. Nekateri tekmovanja so potekala on-line, druga so bila izvedena v živo. Aljoša Oražem je na IMKA internet music competition (summer edition) dosegel zlato priznanje na saksofonu, II kategorija. Mentorica je bila prof. Joanna Blejwas. Z mentorico prof. Tjašo Perigoj se je nato udeležil istega tekmovanja (autumn edition) in dosegel še eno zlato priznanje; korepetitor obeh je bil prof. Aleksander Oražem. V isti zasedbi je uspel še s srebrnim priznanjem, saksofon, 1. B kategorija, na mednarodnem tekmovanju Varaždin Woodwind&Brass. Lahko rečemo, da je bilo tekmovanje v Varaždinu za nas zelo uspešno. Na pozavni, 1. A kategorija, je zlato dosegel Urh Malavašič; mentor je bil prof. Luka Logar, korepetitor prof. Aleksander Oražem. Na saksofonu sta s prej navedenima mentorico in korepetitorjem na tem tekmovanju postala srebrna še Nace Kristić Benedik in Renato Kastigar, oba 1. A kategorija. Srebra sta se veselili tudi klarinetistki Aida Tabaković, A kategorija, in Neža Gradišar, C kategorija; bronasto priznanje sta osvojili Neža Mihelič in Lucija Zabukovec, obe A kategorija. Njihov mentor je prof. Vanjo Tomc; korepetitorica je bila prof. Kristina Jeke. Matic Levstek je na mednarodnem tekmovanju klasične kitare Veleposlaništva Kraljevine Španije v Sloveniji dosegel srebrno priznanje v kategoriji I. Njegov mentor je prof. Viktor

Vid Starič

Neža Gradišar

Urh Malavašič

Renato Kastigar

Valerija Gradišar

Luka Cukrov

Papež. Trobentači, Vid Starič – I. kategorija, Luka Cukrov – II. kategorija, Zala Mihelič – IV. kategorija pod vodstvom prof. Andreja Štreklja ter Valerija Gradišar – IV. kategorija pod vodstvom prof. Domna Graceja, so se udeležili World Open On-line Music Competition in vsi dosegli srebrna priznanja. Vse štiri učence in učenke je korepetiral prof. Aleksander Oražem. Vsem tekmovalcem, mentorjem in korepetitorjem iskreno čestitamo in se veselimo njihovih naslednjih uspehov!

Posebna zahvala gre občini Velike Lašče, saj je z zajetno finančno investicijo »oblekla« stavbo dislociranega oddelka Glasbene šole Ribnica v Velikih Laščah z novo fasado in tako dodala še en kamenček k zelo dobrim pogojem dela za učence in profesorje v Velikih Laščah.

Pred nami je novo leto z vsemi svojimi skrivnostmi, preizkušnjami in lepotami. Sneg je tu. Ne pustimo si vzeti čarobnosti, ki jo prinese. Vsak nasmeh je vreden več, vsak objem toplejši, vsaka kepa in snežak zabavnejša. Bodimo boljši, kot smo bili lani. Brez razloga, samo zato, ker smo lahko. To je tudi sporočilo naše glasbene šole v tem zimskem času. Naš čas si ustvarjamo sami in glasbena šola nam pri tem z glasbo, kulturo, smehom, pomaga osmisliti življenje v presežku zgolj materialnega. Za vse vas smo še vedno vidni in dosegljivi, pa čeprav pogosto samo na spletu. Pa vendar, ob skodelici vročega kakava, ko mraz stiska vogale hiš in blokov, znotraj pa je toplo, si raje kot kaj drugega zavrtite glasbeni posnetek naših učencev.

Spremljate nas lahko na naši FB strani in na <https://gs-ribnica.si/>.

PRIBA OKNA

ZIMSKI POPUSTI DO KONCA FEBRUARJA!

Obveščamo vas, da smo se z novim letom preselili v nove prostore v Obrtno cono Ločica pri Turjaku.

Vabljeni, da nas obiščete v novem razstavno prodajnem salonu!

Berem, bereš, beremo

Tako kot vsako leto je tu seznam lanskih najbolj iskanih v naši knjižnici. Zopet sami slovenski avtorji. In kar je najbolj zanimivo – izgleda, da imamo/bomo imeli v Laščah kar nekaj mladih, dobrih voznikov.

- **Osnove prve pomoči** (priročnik za usposabljanje kandidatov za voznike motornih vozil)
- **Dober voznik bom:** (interaktivni priročnik): prometni vodnik za vso družino; lahko nam reši življenje!
- Centa, Jože: **Ne ugašajte mi luči**
- Golob, Tadej: **Virus**
- Pogorevc, Petra: **Rac** (biografski roman o življenju Radka Poliča)
- Nussdorfer, Vlasta: **Nekaj vam želim povedati**
- Svetek, Irena: **Rdeča kapica**
- Vojnović, Goran: **Đorđić se vrača**
- Širok, Mojca: **Evidenca:** (trilogija) Rim-Ljubljana-Bruselj
- Simoniti, Veronika: **Ivana pred morjem**

Mladinski oddelek Resničnost
Moeyaert, Bart:
Bratje: najstarejši, najtišji, najiskrenejši, najskrivnostnejši, najnežnejši, najhitrejši in jaz
KUD Sodobnost International, 2021

Eden najuspešnejših belgijskih mladinskih avtorjev Bart Moeyaert se je rodil leta 1964 v Bruggeju, v Belgiji. Knjiga miniaturnih zgodb Bratje vas bo popeljala v otroštvo, polno domislic in zvedavega raziskovanja sveta, majhnih lumparij in bratskih potegavščin, ob katerih pa je ves čas čutiti čudenje nad svetom in povezanost sedmih bratov. Ker so zgodbe kratke, bodo pritegnile bralce začetnike. In ker jih odlikujejo jezikovne vragolije, bodo v njih uživali tudi starejši. Vse bosta navdušila toplina in humor. Bart Moeyaert je leta 2019 prejel prestižno nagrado Astrid Lindgren. Brate, zbirko, za katero je Moeyaert prejel nizozemsko nagrado Wouterje Pieterse Prijs za najboljšo mladinsko delo leta, je v slovenščino prevedla Mateja Seliškar Kenda.

Mladinski oddelek Naravoslovne vede
Butterfield, Moira:
Poglej, kaj smo našli v gozdu
Učila International, 2021

Čudovita poučna slikanica o naravi. Odpravi se na pustolovščino v naravi in odkrij naravne zaklade, od storžev do zavitih polžjih hišic. O teh stvareh se pouči s pomočjo zapisov, ki so polni podatkov o naravi.

Mladinski oddelek Slikanice
Bright, Rachel: Veveričji prepir
Morfemplus, 2022

Požrešni veverici Ciril in Metod sta tik pred zimo zagledali in si pozeleli zadnji storž v gozdu, poln jedrc ... Veveričji prepir je zgodba o prijateljih, ki se učita deliti lastnino. Ustvarila sta jo avtorja knjižne uspešnice Lev v srcu.

Knjižnice smo pomembne zaradi vseh ljudi, ki imamo radi zgodbe.

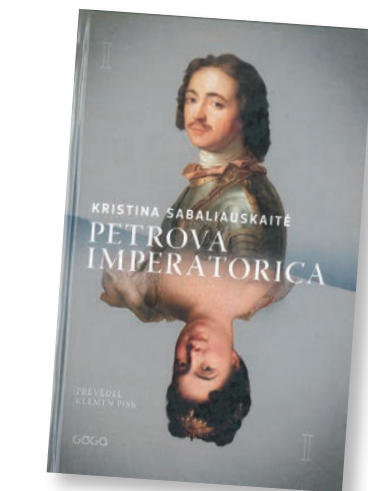
Odrasli oddelek Družbeni romani

Quin-Harkin, Janet:

Beneška skicirka

Učila International, 2021

Slikovita zgodba o prepovedani ljubezni, izgubi in neizmernem pogumu na ozadju zgodovinskih dogodkov! Benetke, 1938. Učiteljica likovne umetnosti Juliet Browning prispe v romantično mesto na vodi. Za njene učenke je to zakladnica zgodovine, umetnosti in lepote. Za Juliet pa mesto, polno bridkih spominov in možnosti, da bi ponovno navezala stik z Leonardom Da Rossijem, moškim, ki ga ljubi in ki mu je nadaljnje življenje že začrtala njegova plemiška družina. Dokler vojna ne potrka tudi na vrata Benetk. Anglija, 2001. Caroline Grant se še ni popolnoma sprijaznila z dejstvom, da je njenega zakona konec, ko prejme nepričakovano zapuščino. Stara teta Lettie, odmaknjena in zadržana samotarka, ki si nikoli ni ustvarila družine, ji je zapustila skicirko, tri ključke in zadnji šepet ... Benetke. Caroline si zada za nalogo, da bo tetin pepel raztresla v mestu, ki ga je ta očitno oboževala, in razvozlala skrivnost, ki je več kot šestdeset let ostajala skrbno zakopana.

Odrasli oddelek Zgodovinski romani

Sabaliauskaitė, Kristina:

Petrova imperatorica

Goga, 2021

Piše se leto 1727. Ura bije devet zvečer. V času, ko dvor spi, se najvplivnejša ženska ruskega imperija v predsmrtni vročici prepušča spominom, precej drugačnim od zapisov v zgodovinskih učbenikih. Voltaire je njeno zgodbo imenoval »najbolj neverjeten vzpon 18. stoletja« in v njej prepoznal uresničenje Pepelkinih sanj. A resničnost je bila daleč od pravljice: življenje Marte Helene Skowrońske, ženske mnogih imen in vlog, je bilo zaznamovano z nasiljem časa in prostora. Petrova imperatorica, zgodovinski roman litovske pisateljice Kristine Sabaliauskaitė, opisuje nenavadno usodo litovsko-poljske plemkinje, ki se je v zgodovino zapisala kot prva ruska imperatorica Katarina I. (1684–1727). Prvoosebno zapisani biografski roman je nastal na podlagi avtoričinih večletnih preučevanj zgodovinskih in literarnih virov ter ohranjene Katarinine korespondence.

Odrasli oddelek Ročna dela

Klopčič, Jasmina; Smrkolj, Janja:

Otip narave – pletarski priročnik

Kmečki glas, 2021

V novem pletarskem priročniku nas avtorici seznanim z različnimi materiali za pletenje, njihovo pripravo in uporabo (vrba beka, ličje, slama, srobot, ločje). Natančno so prikazani postopki pletenja za kar 25 izdelkov, kot so različne košarice, torba, opletena steklenica, košek, ptičja krmilnica, novoletni okraski ... S pomočjo knjige se naučimo pletarskih veščin in se navdušimo za to staro umetno obrt. Izdelki so lepi. Postajajo vedno bolj modni, saj so iz naravnih materialov in so zato tudi trajnostni.

mestna
knjižnica
ljubljana

**Knjižnica
Frana Levstika**

ponedeljek 12:30–19:00

torek zaprto

sreda 10:00–15:00

četrtek 12:30–19:00

petek 12:30–19:00

sobota in nedelja zaprto

Naše življenje uravnavajo naravni zakoni

Janez Škulj

Priznati moram, da se v šoli nisem imel priložnosti veliko naučiti o vesolju, katerega del je tudi naše osončje. Ko pa sem po naključju dobil v roke knjigo o astronomiji, se je zame odprl nov svet.

Večina ljudi o geološki zgodovini in o vesolju ne ve dosti, zato tudi sveta dobro ne razume. V našem osončju poznamo osem planetov (Plutona ne štejemo več za planet). Prvi štirje imajo trdno površino. Samo zemlje pokriva trdna površina slabo tretjino. Drugi štirje so plinasti velikani. Nebesna telesa krožijo okrog njihovega središča kroženja (za planete je to sonce) v orbiti, ki ima obliko elipse, v kateri je sonce v enem od dveh žarišč. Newton je razložil, da je pot nebesnega telesa (orbita) elipsa, ki je rezultanta delovanja dveh sil, ena sila je enakomerno pospešeno gibanje proti središču kroženja (soncu). Tej sili rečemo gravitacija in deluje kot privlak, druga sila pa je enakomerno gibanje v ravni črti proč in deluje kot potisk.

Eden od naravnih zakonov, ki urejajo gibanje nebesnih teles, pravi, da se nebesna telesa na večji oddaljenosti od središča kroženja, gibljejo počasneje. Ker je naše sonce v enem od žarišč elipse, po kateri kroži zemlja, se spreminja njena oddaljenost od sonca. Posledica je različna dolžina letnih časov, ki so posledica nagnjenosti zemeljske osi za 23,5 od pravokotnice na ravnino ekliptike (ravnina, v kateri leži elipsa gibanja).

Pomlad traja 92 dni in 20 ur.

Poletje traja 93 dni in 15 ur.

Jesen traja 89 dni in 19 ur.

Zima traja 89 dni.

Skupaj 365 dni in 6 ur (eno leto).

Nam bližnja soseda planet Venera je precej neprijazen planet. Povprečna temperatura na Veneri znaša 480 stopinj Celzija. Gosta atmosfera je sestavljena v glavnem iz ogljikovega dioksida (96 %). Vode skoraj ni. Oblaki v njeni atmosferi so iz korozivnih aerosolov sulfatne, klorovodikove in fluorovodikove kisline. Venera se vrti v nasprotju z drugimi planeti od vzhoda proti zahodu in to zelo počasi.

Venerin dan (en obrat okrog njene osi) traja 243 zemeljskih dni, a se zelo hitro podi okrog sonca, saj traja Venerino leto 224 zemeljskih dni, torej manj kot znaša njen dan. Medtem ko je Venera po velikosti zelo podobna zemlji, je Merkur precej manjši. Tudi Merkur je hiter na svoji poti okrog sonca, saj ga obhodi v 88 (zemeljskih) dneh. Okrog osi se zavrti v 176 zemeljskih dneh, torej traja en Merkurjev dan dve Merkurjevi leti. Temperatura znaša okrog -170 stopinj Celzija ponoči in okrog 430 stopinj Celzija podnevi. Atmosfere skoraj nima in vode tudi ni. Tudi Mars je manjši od Zemlje. Marsov

dan je pol ure daljši od zemeljskega dne; za pot okrog sonca (Marsovo leto) pa potrebuje 687 zemeljskih dni. Povprečna temperatura znaša -23 stopinj Celzija, ki se ponoči spusti na -120 stopinj Celzija. Atmosfere skoraj nima; prav tako nima vode. Mars ima dve majhni luni.

Zemlja je edini poznani planet, ki ima sladko in slano vodo, atmosfero z ravno pravo mešanico dušika in kisika ter ogljikovega dioksida (zadnjega je bilo včasih mnogo več, a so ga cianobakterije, alge in rastline predelale v prosti kisik in sladkor v celulozo ali druge spojine) in ima primerno temperaturo. To je temperaturo, pri kateri potekajo mnogi življenjski procesi in še bi lahko naštevali. Osi, okrog katerih se vrtijo Venera, Merkur in Mars, nihajo podobno, kot niha os vrtavke, če jo zavrtimo. Zemljani imamo srečo, ker ima Zemlja zelo velik satelit (Luno), ki s svojo gravitacijo čvrsto drži Zemljo, kot bi bila z dvema tečajema pritrjena na nekaj nepremičnega. Če ne bi imeli tako velike lune, bi na Zemlji imeli zjutraj mrzlo zimsko jutro, zvečer tropsko vročino in naslednje jutro zopet zimski mraz. Vsaj take žive narave, kot jo poznamo na večjem delu zemlje, ne bi mogli imeti.

Zunanji planeti so mrzli plinasti velikani. Njihova glavna sestavina je vodik, in sicer kot plin v višinah, kot tekoči vodik malo nižje, kot metalni tekoči vodik v večjih globinah, v središču pa je verjetno nekaj železa in težjih elementov, ki so najbrž v raztaljenem stanju.

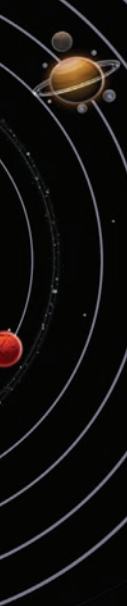
Temperatura na Jupitru, ki je največji planet osončja, znaša -170 stopinj Celzija. Z ozirom na oddaljenost od sonca, bi moralo biti bolj mraz, a ima Jupiter najbrž lasten vir toplote, ki ga ne poznamo. Jupiter potrebuje skoraj 12 zemeljskih let, da obhodi sonce.

Jupiter je osončje v malem, saj ima 61 lun in več planetov. Večje število lun imata tudi Saturn in Neptun in tudi prstane. To so veliko večji planeti, kjer tudi gravitacija drugače deluje. Okrog teh planetov zato kroži več skalnatega drobirja; to so cele gore, hribi in zelo veliko skal s premerom 100 metrov in več in še več manjših skal – vse skupaj je od daleč videti kot prstan.

V osončju imamo poleg planetov in njihovih satelitov (lun) še manjša nebesna telesa, katerih premer je manjši od 1000 km, večina pa je mnogo manjših. Večina teh kroži okrog Sonca v prostoru med Marsom in Jupitrom. Naj večji med njimi so kroglaste oblike; večinoma so nepravilne grmade (Ceres, Pallas, Juno, Vesta).

Tem malim nebesnim telesom pravimo planetoidi (mali planeti); nekateri jim pravijo tudi asteroidi. Vsake toliko časa pride do motenj v njihovih orbitah okrog sonca in padejo na enega od planetov. Planetoidu, ki pade na planet, rečemo meteorit. Domnevamo, da je bilo ob nastanku osončja v njem mnogo planetoidov, ki so popadali na planete. Na zemlji je poznan Hudičev krater v Arizoni, kamor je padel planetoid (meteo-

rit). Planeti s trdo površino brez vode in atmosfere ter luna imajo mnogo kraterjev. Planetoidi so iz kamena ali železa. Atmosfere nimajo. Tudi kometi so mala nebesna telesa. Toda oni so sestavljeni iz ledu in vesoljskega prahu (do desetine milimetra premera). Tisti kometi, ki pridejo v tako bližino, da jih lahko opazimo (s teleskopom), krožijo okrog sonca. Njihove steze so tako podaljšane elipse, da potrebujejo nekateri več stoletij, da se znova vrnejo.

Najbolj znan je Halleyev komet, ki so ga nazadnje videli 9. februarja 1986 in se vrača vsakih 76 let, ampak mnogokrat zakasni za tri leta in več.

Halleyev komet je prašna ledena grmada z merami 8 x 15 kilometrov. Kometi imajo plinasto atmosfero z repom, ki je včasih dolg do 10 milijonov kilometrov (zvezda repatica). Če pride komet preblizu sonca, sonce raztopi led v vodno paro in jedro komete se spremeni v oblak prahu in dimov, ki se počasi razleze. Če pride planet (Zemlja) na svoji poti okoli sonca v tak oblak, pritegne s svojo gravitacijo prašne delce, da začno padati proti zemlji. Zaradi trenja z molekulami zraka se segrejejo, zažarijo in izparijo. Tem žarečim delcem pravimo meteorji. Včasih padajo meteorji pri zemlji v rojih. Meteorji so torej ostanek kometov, meteoriti pa so ostanek planetoidov.

Sonce in planeti neprestano privlačijo komete iz Ortovega oblaka kometov nekje na pol poti do najbližjih zvezd. Tudi sonce je del gibajočega se vesolja. Tudi sonce se podi s hitrostjo 230 kilometrov na sekundo okrog velike črne luknje v središču naše galaksije (Rimska cesta na nebu) in tudi sonce se vrti okoli svoje osi. O soncu in njegovem spreminjanju vemo malo.

Tiste, ki mislijo, da bi Zemljani lahko kolonizirali planet v drugih osončjih, moram žal razočarati. Razdalje med nebesnimi telesi (zvezdami) so nepredstavljive, zato jih računamo v svetlobnih letih. Eno svetlobno leto je razdalja, ki jo prevoli svetloba, ki potuje s hitrostjo 300.000 kilometrov v sekundi, v enem letu. To je razdalja 60 x 60 x 24.365,25 x 300.000 kilometrov. Do nam najbližje zvezde Proxima Centauri je 4,25 svetlobnega leta. Če bi vzeli kot prevozno sredstvo kar našo zemljo, ki se podi krog sonca s povprečno hitrostjo 30 kilometrov na sekundo, bi za pot potrebovali 42.500 let.

O naravi vemo malo. Še več pa je tega, česar ne vemo. V naravi je prostor za slučajnost in prostor za delovanje naravnih zakonov. Vsak obhod zemlje okrog sonca je drugačen od drugih. Vsi skupaj so zakonitost. Podobno velja za vse pojave v naravi. Naravo označujejo nenehne spremembe na eni strani in stalnost načel, na podlagi katerih delujejo naravni zakoni na drugi strani.

microera

Microera Jože Šilc s.p.

Hrovača 14A - 1310 Ribnica - trgovski center SPAR

☎ 01 837 31 16

☎ 051 358 762

✉ info@microera.si

www.microera.si

- ugodni mobilni paketi NAJ
- akcijski mobiteli na obroke
- ugodni fiksni paketi NEO

DELOVNI ČAS

PON - PET
SOBOTA

8.30 - 11.30 in 14.00 - 17.00
8.30 - 11.30

Telekom Slovenije

Rigler
AVTOKLEPARSTVO
VULKANIZERSTVO

T: 01 7807 065
M: 041 990 868
KOMPOLJE 77
1312 DOBREPOLJE

POPRAVILO IN CENITEV VOZIL ZA VSE
SLOVENSKE ZAVAROVALNICE
BREZPLAČNO NADOMESTNO VOZILO

PRIPRAVA VOZILA NA TEHNIČNI PREGLED

POLNLENJE IN POPRAVILO KLIMATSKIH
NAPRAV

SERVIS VOZIL

VULKANIZERSTVO

POPRAVILO VOZIL NA RAVNALNI MIZI

IZPUŠNI SISTEMI

AVTODIAGNOSTIKA

AVTOVLEKA

POGODBENI SERVIS ZA ZAVAROVALNICO
TRIGLAV IN TRIGLAV ASISTENCA

Iz velikolaškega okraja

O božičnem kruhu, tičkih, tepežencah in poprtniku

Metka Starič

Sta božični kruh in poprtnik isto? Če prisluhnemo domačinom, se poprtnik v naših koncih peče le za svete tri kralje in tako je bilo od nekdaj. Je pa moral biti kruh za vse tri svete večere na mizi – za božič, novo leto in svete tri kralje. Iz zabeležk Pavle Štrukelj iz Slovenskega etnografskega muzeja, ki se je v 60-ih letih prejšnjega stoletja pogovarjala z domačini z Velike Slevice, Malega Osolnika, s Purkač, iz Bavdkov, Gradišča, Mačkov in drugod, lahko za to dobimo še dodatno potrditev.

Božični kruh za vse tri svete večere

Na sveti večer so dali na mizo ves kruh, kolikor so ga imeli. Pokrili so ga z belo rjuho ali s prtom. Zraven so dali tudi Boga, svečo, kadilo. Za mrtve so ta večer samo molili. Ko je pričelo zvoniti k prazniku na sveti večer, so šli kadi in kropit. Na sveti večer so jedli mlečno ali čespljevo kašo. Rekli so, da mlečna kaša plevel sne. Ko se je kaša hladila,

so molili in si kaj pripovedovali. Opolnoči so šli k polnočnici.

Kakšen je bil torej ta božični kruh? Pri največ sogovornikov je bil iz pšenične, bele moke. Na Veliki Slevici so povedali, da so bili to koruzni hlebci. Poleg so postavili še križ, dva krompirja, dva štoka koruze ter blagoslovljeno rdečo svečo, ki so jo imeli pripravljeno za smrtno uro. V Mačkih so na mizo dali hlebce kruha iz črne ali mešane moke, bogca in prižgali svečo, pod mizo pa so postavili jarem. Drugje spet so božični kruh najraje pekli v obliki štruče, saj je bil tudi Jezus povit v obliko štruče.

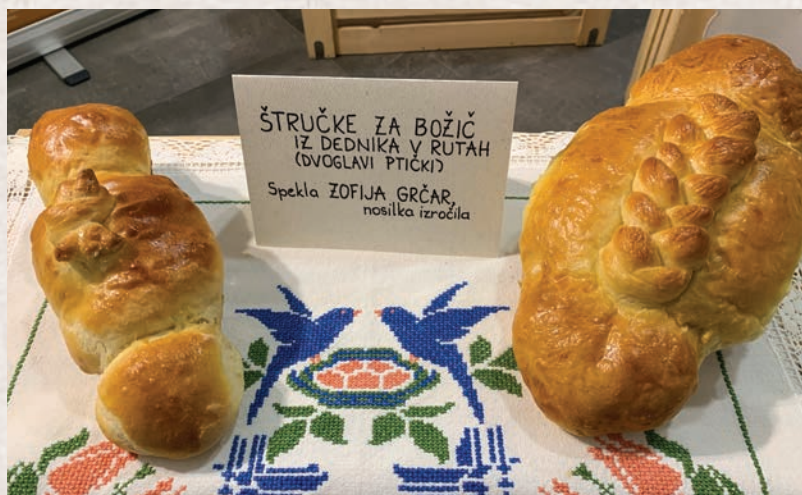
Za božič so vsakemu otroku spekli tička iz kruha. Ponekod so jim namesto ptičkov spekli majhne štručke. Tudi ptičke in štručke so postavili na mizo.

Pri Naredih so imeli navado, da so dali za mizo še pehar pšeničnih otrobov. Te so potem spravili in jih dali kravi, ko je ime-la telička. Teleta so potem posuli z žegnanimi otrobi. Za mizo so postavili še pinjo, da »bi se puter

lažje delal«. Mati je otroke zjutraj poslala v hišo, da so iskali zrnje. Kakršno zrnje so našli na tleh, takega žita so v naslednjem letu največ posejali. Vedno so se čudili, ker so zvečer vse lepo pometli, a zjutraj so vedno našli zrnje. Če so našli ajdo, so potem posejali ajdo itd.

Tepežence – bele ali črne štručke

Na tepežen dan ali dan nedolžnih otročičev (28. 12.) so otroci tepežkali. Nosili so iz vrb spletene korobače; prišli so v hišo in govorili: »Rešite se, rešite se!« Gospodar in gospodinja sta najraje videla, da je prvi v hišo prišel fantek s korobačem. Temu je gospodar vzel iz rok korobač, šel v štal in udaril vsako žival posebej trikrat ter rekel: »Rejšite se!« Tako so imeli srečo pri blagu in se je krava lahko obravila (otelila). Spekli so jim običajno bele štručke, saj če so spekli črne, so jih fantički pustili na pragu. Tudi birmancu so dali za tepeženco veliko belo štruco. Tepežkarjem

so na Purkačah dajali pšenične ali ječmenove štručke. Na Veliki Slevici je gospodinja za tepežkarje pripravila majhne štručke iz pšenične moke, nalašč narejene za to priložnost; podobno je bilo na Mali Slevici. Pri Mačkih so dobili štručke iz črne moke – ječmenove ali prosene; le če so bili v žlahti, so jim dali bele. Na Malem Osolniku so dajali tičke iz kruha. Poleg štručk so tepežkarji povsod dobili tudi orehe, suho sadje ali denar.

Božični kruh za novo leto

Na novo leto oz. večer prej so dali na mizo kruh, ki so ga prihranili od prvega božiča. Naredili so ravno tako kot prvi sveti večer. Tudi kadili in kropili so, le da so rekli: »Hvaljen bodi Jezus Kristus in sveto novo leto.« Moli-li so in čakali novo leto. Na novega leta dan so imeli fantje navado, da so se zbrali v kakšni hiši in plesali. Ob tej priliki si je kateri fant izbral dekle, ki jo je kasneje prišel zasnuti.

Poprtnik za tri kralje – eni so mu rekli tudi župnā

Župnik, poprtnik so naredili za tri kralje (6.1.). Na tretji božič zvečer pred tremi kralji so položili poprtnik na mizo k drugim hlebcom in jih pogrnili s prtom. Zraven so dali Boga. Drugi dan zjutraj so poprtnik razrezali čez pol in na križ. Razrezal ga je gospodar ali gospodinja.

Otroku so dali velik kos poprtnika, da bo velik, da bo zrasel. Kdor več kosov poprtnika poje, tem bolj močan je – to velja za odrasle. Če pa ga poje devet kosov, se poroči tisto leto, pa naj bo to fant ali dekle.

Krajček so odrezali in ga dali živini. Koščke župnika je dobila vsaka žival pri hiši; drugje ga je dobila le goveja živina, kokoši pa drobtinice. Pri Naredih so drobtinice s poprtnika spravili in

spomladi je te drobtinice posejal v gredo otrok, ki še ni bil star 7 let. Iz teh drobtinic so zrasle rože, ki so lepo držale in so jim rekli drobtince; cvetele so belo.

V Rutah so poleg poprtnika spekli in dali na mizo še majhen hlebeček-taveršek. Tega so spravili do spomladi, ko so šli prvič orat – razlomili so ga oz. razrezali in ga dali vsakemu v družini in živini, s katero so šli orat. Plug so pokadili.

Župnik, poprtnik na tri kralje, je moral biti vedno bel, velik in iz pšenične moke. Pri Naredih je bil iz pšenične bele moke, večji; na vrhu so ob robu spletli krancel (venec); vmes so bili na gosto tički. Na sredi na vrhu je bil pokonci postavljen fantek – ta je predstavljal kralja. Povedali so, da letnic na začetku ni bilo; na poprtnik so jih pričeli dodajati kasneje. Pri Brlečih na Malem Osolniku so na tri kralje spekli poseben večji hlebec, na katerega so naredili krono, ptičke; na sredo hlebca na vrh so dali letnico. Sogovorniki so tudi povedali, da je bilo včasih za kruh težko. Celo poprtnika niso mogli speči; cela vas ga ni imela. Rekli so, da so kruh spekli samo takrat, ko se je Bog rodil in ko je Bog od smrti vstal.

Snubači so imeli navado, da so hodili punce prosit na tri kralje; tudi njim so dali pokusit poprtnik. Potencialni ženin je imel celo posebno pravico, da je odrezal prvi kos, če je prišel na tri kralje vprašat za nevesto. Če so bila na Malem Osolniku dekleta pri hiši, so spekli kar dva poprtnika. Enega so snedli sami; drugega so shranili za snubača. Tudi v Mačkih je košček poprtnika dobil vsak član družine; dajali so ga živini in snubaču, če je prišel.

Etnologi ugotavljajo, da je božični kruh na svete večere ostajal na mizi pod prtom tudi zato, ker je bil namenjen dušam prednikov. S tem je povezana tudi zanimiva zgodba iz zapiskov Pavle

Štrukelj – pripovedovala jo je v šestdesetih letih 83-letna Frančiška Gradišar iz Bavdkov pri Robu: »Soseba je pripovedovala, ko je hodila okrog, da je nekje prenočila. Ker je bila mokra, je šla na peč in na njej spala. Ponoči je sedela na peči in slišala, kako tista mati te hiše seje moko in gnete kruh. Ta je rekla: Kaj pečete? Ja, je rekla ona. Ta pa je spet rekla: še meni specite hlebeček. Bom, je odvrnila. Zjutraj pa je v peči našla svež hlebeček kruha domača dekla. Dekle se je zelo začudilo, kdo je to naredil. Ta, ki je prenočila, pa je rekla: Mati so ga spekli. Dekla se je spet začudila in rekla: »Saj so ravno pred enim letom umrli.«

Ali živali slutijo nesrečo?

(Je človek napaka božjega stvarstva?)

Jože Centa

»Če ne bi iznašli pulfra (smodnik), bi bila moja fanta še danes živa,« je velikokrat meditirala stara mama.

Takrat je mislila na svoja dva sinova Franceta in Jožeta, ki sta padla v prvi svetovni vojni. Kako preprosto, pa resnično sklepanje matere, ki ni res nikoli prebolela te izgube. Ne vem, ali sem jo občudoval, ali me je bilo groza njene odločitve, ko je včasih naglas razmišljala: »Če bi Jože ubogal mene, bi bil še danes živ. Brez prsta se lahko živi, brez glave pa ne.« Potem je razložila, kaj je nameravala po tistem, ko je izvedela, da je France padel tam nekje na soški fronti. Zdaj bi moral v tisti pekel še drugi sin, saj je bil pri osemnajstih letih sposoben in ga je čakala mobilizacija. Svetovala mu je, da naj pusti, da mu s sekirco na tnalu odseka palec desne roke in ga tako onemogoči za odhod na fronto. »Me ni poslušal. Kmalu sem bila brez obeh mojih fantov.«

Ob poslušanju takih zgodb se je k nam že priplazila druga svetovna. Ampak to ni bilo nekje daleč ob neki reki tam v Italiji ... Poki pušk, regljanje strojníc in grmenje granat je prihajalo od nekje blizu; tam od Mokrcia in Mačkovca. Vas je začel preletavati bombnik. Kmalu je zagrmelo za Svetim Gregorjem in po vasi se je že slišalo, da gori Sodražica. Zdaj smo vedeli, da je »tista fronta« že pri nas. To je dobilo strahotno potrditev, ko se je

25. junija ob štirih popoldne tisti jekleni ptič zla obrnil in stresel svoj ognjeni tovor na našo Dvorsko vas (Vse to je opisano v knjigi »Ne ugašajte mi luči«, 2020).

Tistega peklenskega dne sva v mraku z mamo in našo kravico Muro pribežala na Malo Slevico. Ko se je že stemnilo, je zagrmelo spet od tam nekje pri Velikih Laščah. Verjetno so se morali topovi ohladiti, saj so že pred dobro uro pošiljali roj granat nad našo vas. Zdaj je začelo padati okoli Male Slevice. Prvi dve sta zadeli cerkvico Svetega Jakoba. Naslednje so bile že blizu hiš. Ena od teh je padla na kočijaške sanke, na katerih sem utrujen, opečen in ranjen dremal. Ob njih je bila privezana Mura. Takrat sem prvič skusil, da imajo živali slutnjo. Nekaj sekund pred tem, ko so se sani spremenile v trske, je Mura strgala štrik in zbežala proti kapelici; seveda sem moral za njo, saj mi je bila zaupana za tisti čas, ko so odrasli reševali pohištvo iz hiš. Hvala, Mura ...

Takih spoznanj je bilo v tistem poletju še veliko, saj je vsakih nekaj dni grmelo okoli vasi. Zanimivo je bilo ugotavljanje starih bojnikov iz prve svetovne. Menili so, da »polentarji« že znajo streljati; zadetkov pa je malo, ker so namenjeni partizanom kot pretnja in opozorilo ...» Danes se lahko čudim, kako je postalo samoumevno opazovanje vedenja živali, ki so naznanjale prihajajoče granatiranje. Ko se je začel Kališčarjev ta veliki vol Sivec trgati na verigi in začel jokajoče zavijati, smo vedeli, da bo kmalu padalo in grmelo. Še

bolj zanesljivo je bilo obnašanje lastovk, ki so imele v tej štali pet gnezdišč in so bile v mraku vedno vse doma in počivale na prečnih drogovih oboka. Često smo slišali glas Kališčarjeve Micke: »Spet bo padalo, lastovke so odletele ...« In res so vedno odletele, četudi je bilo to ponoči. Za nas

Kališčarjeva štala

(foto: J. Centa, 1992) je bila pod zemljo. Imela je vrata in dvoje okenc na dvorišče. Nad banjastim obokom je stal skedenj z izhodom na vrt. Če bi granata padla na skedenj in ga zažgala, bi se zrušil tudi pred štalo in tako onemogočil izhod. Na to je opozarjal stari Kališčar. V njej se je ob obstreljevanju gnetlo tudi dvanajst ljudi, večinoma otrok na kupu nastilja. Družbo so jim delale tri krave in dva vola. Levo okence je bilo priprto za izletavanje lastovk.

otroke in odrasle pa je pomenilo: »Poberi najnujnejše, beži in se skrij prav v tej Kališčarjevi štali. Kališčarjev stric Janez pa so menili, da bomo vsi zgoreli, če bo zgorel skedenj nad njo in zaprl izhod iz štale.

Občasno se je bog vojne Ares tudi utrudil in si vzel počitek. Takrat sem spet, kot da se ne bi še pred nekaj dnevi srečevali s

smrtjo, ministriral pri maši ali popoldanskih petih litanijah in prepeval »...Marija pomagaj nam v vojskino čas ...« Po obredu, ko smo se šli preobleč v zakristijo, mi je kaplan stlačil v žep šop listkov, na katerih je bila napisana žaljiva parola proti partizanom. Zadrega. Pokažem mami ali ne? Saj to je bil tisti kaplan, ki mi je pri verouku dal v roke priročnik za ministriranje; seveda je bil v latinščini, zato sva se z mamo učila skupaj. Zdaj pa naj bi te listke ponoči raztresel po vasi. Mama jih je vrgla v peč. Mojega ministriranja pa je bilo konec. Zato sem se temu kaplanu izogibal.

Redno sem še z drugimi fanti hodil v Lašče k deseti maši. Zdelo se nam je, da smo že veliki in da imamo zdaj mi pravico pred mašo postaviti pred Koprivcem. Tako smo stopali na mesta zrelih fantov, ki so si od tam ogledovali punce, ki so prihajale k maši. Te generacije fantov pa takrat ni bilo več. Bili so pri beli gardi, partizanih, po internacijah ali pa so bili že pokojni.

Bilo je poleti v letu 1943, ko smo ob nekem takem postavljanju vsi navdušeni poslušali kakšnega strička, ki se ni bal nobene mobilizacije od nikogar več. Izvedeli smo, da bo kmalu konec vojne, »saj so tistega Titota, ki je v resnici tato že ujeli; zdaj sta na vrsti samo še tisti naš Kardelj, ki bi se moral podpisati kot kradelj, in tisti Kidrič, ki se v resnici piše Kodrič, saj vidite na sliki, da ima skravžljane lase ...« Vse to je bilo za nas zanimivo, še bolj kot tiste povesti o povodnem možu Pipanu. Potrditev vseh teh »resnic« smo lahko večkrat prebirali na plakatih, ki so imeli prostor na vzdolžni strani gostilne.

Italijanski fašistični štab je bil nameščen v prvem nadstropju potem, ko so družino izgnali na podstrežje. In prav pod temi okni smo se družili in pametovali. Petnajst-, šestnajstletniki pa

so si že upali nagovarjati punce. Seveda smo začeli zamujati začetek maše.

Zgodilo pa se je, da smo neko nedeljo zagledali električne žice, ki so visele iz oken štabnikov. Nekdo je vedel, da so to »nekakšne antene, da imajo v štabu boljše telefonske zveze«. Te žice so bile oblečene; le na koncu je bila izolacija odstranjena za kakšnih deset centimetrov tako, da se je videl splet tankih bakrenih niti, ki so bile na koncu zavozlane v debel voz. Tem »antenam« nismo posvečali posebne pozornosti.

Pa se je zgodilo... Že naslednjo nedeljo. Zelo zrelo smo »moževali« bog si ga vedi o čem. Oblečen sem bil v neko majico s kratkimi rokavi. Na glavi pa sem se »važil« z nekim belim platnenim klobučkom, ki sem na našel na ispi; najbrž je bil od strica Ivana. Ker mi je bil prevelik, sem za notranji rob zatlačil časopisni papir in bil sem kakor tisti – Martin Krpan. No, prav po tem klobučku me je začelo nekaj praskati. Privzdignil sem pogled in v momentu zagrabil tisto žico, da bi jo zvil. Naslednjega trenutka za mene pravzaprav ni bilo več. Vse telo je prebila neznanska bolečina; odskočil sem s pločnika in otepal po tleh z nogama in rokama. Tudi z desnico, v kateri sem tiščal žico, ki je nisem mogel izpustiti... Vse ostalo sem izvedel pozneje. Ovedel sem se na neki mizi, očitno v Koprivcovi gostilni. Okoli mene so se prerivali neki ljudje, mi občasno pritiskali na prsa in mi tiščali nek smrdeč tampon na usta in nos. Desno roko sem imel povito z žvepleno rumenim povojem do komolca, in nič me ni bolela. Tisti v beli halji me je privzdigoval in mi na ustnice tiščal kozarec in vztrajno ponavljal: »Akva, akva ...« Počasi mi je vlival vodo v usta ... Postavljali so me na noge, v meni pa je grmelo in treskalo. Tiščalo je in srce sem čutil v grlu. Koliko časa sem tam

ležal, ne vem. Kasneje sem sklepal, da kar dolgo, saj me je blizu Polaka pobral Črnopotošček, ki je v kočiji z dvema konjema že peljal družino od desete maše, ko so si poprej še privoščili znani gostilniški telerflajš (goveja juha z mesom) z žemljico. Sedel sem na stopničko kočije in se z levo roko držal za vstopno ročico. Pricjazili smo se do križišča Pri bugcu in jaz sem komaj čakal, da izstopim. V poviti roki sem čutil močno kljuvanje – verjetno je popuščala injekcija.

Gostilna Pri Koprivcu

Koprivčeva gostilna na trgu (foto: J. Centa 1998). Od začetka okupacije do kapitulacije Italije sta bila v prvem nadstropju štab in telefonska centrala. Tistega dne, ko se je zgodil kriminal, so iz treh oken (na sliki je eno, obeleženo z rdečo črto) visele električne žice, ki smo jih poznali kot »antene«. Po usodnem dogodku »niso bile več potrebne« in so izginile. Rdeči ploskvi na čelu strani markirajo prostor za propagandno plakatiranje.

Vedel sem, kaj bo doma. Najprej so se me ustrašili in nekdo je rekel: »Kaj te je bomba,...« Vse sem jim po pravici povedal. Potem so se začele molitvice, celo teta Francka: »Prav ti je, kaj se pa prijemaš tam, kjer ti ni treba.« Stric France pa po pričakovanju: »Zdaj pa imaš, kar si si zaslužil. Bog te je udaril...« Ni bilo časa za bolečino; kar nekje v svinjski kuhinjici sem se potuhnil, da se ne bi slišal moj jamer.

Tudi naslednjo nedeljo ni bilo nič z mašo, saj me je občasno oblivala vročina. Roke si niso upali razvezati, ker je bil povoj

komplicirano na »križ – kraž«. Čez štirinajst dni pa – direktno v cerkev. Sedež sem izbral nekje v sredini za stebrom; pred menoj sta sedela dva starčka, saj je bila moška stran skoraj prazna. Zaradi razumljivega razloga sem se bal, da bo imel mašo tisti kaplan, ki mu nisem izpolnil naročila. Časa sem imel dovolj za drobno občudovanje »praškega Jezuščka« v beli oblekici in s krono na glavi, ki je bil zaprt v čudoviti stekleni hišici. Vedno sem mislil, da je tam zato, da ga ne bi umazal prah in mu zato pravijo praški Jezušček. Kar malo razočaran sem bil, ko so mi kasneje povedali, da takega častijo predvsem v Pragi.

Maša se je začela. Hvala bogu. Maševati je začel neki mlad kaplan, ki je občasno prihajal v Lašče iz Ljubljane. Pri njemu je bila vedno maša na en, dva, tri. Kmalu je prišel čas za pridigo. On je odšel v zakristijo, iz nje pa je stopil, o groza, tisti »moj kaplan«. Bil je v civilni obleki. Ni šel na prižnico. Ustavil se je pri angelski mizi in začel. Nič ni bilo kaj takega o duhovnosti, angelških in nebesih, ampak vse samo o tem, kako se moramo bati »brezbožnih komunistov« in da »bodo naši italijanski vojaki«, ki so branik naše katoliške cerkve in prinašalci rimske kulture, kmalu naredili red in bo konec vojne ...« Tega zadnjega smo se seveda vsi veselili. Nismo pa vedeli, da bo to konec samo za italijanske soldate, saj je bilo samo še dober mesec do 8. septembra 1943, ko je Italija položila orožje in kapitulirala. Menda je tisti kaplan kaj več vedel kot mi in nadaljeval: ... Zato opozarjamo starše, da naj pazijo na otroke in jih nadzorujejo, kje postavajo pred sveto mašo ...«. Obvezano desnico sem še globlje tlačil pod klop, ko se je zaslislalo: »Verjetno ste slišali, da je enega od teh postopačev doletela božja kazen in ga je električni tok skoraj ubil, amen ...«

Ko so mi kasneje roko razvezali, se je pokazalo, da je bila dlan opečena do kosti. Tistega mojega naročnika za raztresanje »cegelcev« pa nismo več videli.

VELIKE LAŠČE SKOZI OBRTI IN DEJAVNOSTI

Zgodbe iz Lašč #1 Če šiv zine, ne kupi!

Na današnji Stritarjevi cesti 17 je nekdanje krojaško delavnico Anton Perhaj, po domače Frenkov Anton. Šival je predvsem moške obleke, kasneje tudi konfekcijo iz jeansa. Njegovi izdelki so bili izredno kakovostni, saj je bil Anton zelo natančen že pri izbiri blaga. Tako je večkrat spravil ob živce prodajalce blaga v Centromerkurju, saj je delal z blagom kot svinja z mehom. Najprej ga je razgrnil, mečkal, ravnal pa spet mečkal; vse zato, da bi preveril njegovo kakovost. Svojega sina Andreja je naučil, kako preveriti, ali šiv drži: »Šiv primeš od znotraj, v obe pesti, in ga razkreneš. Če šiv zine, ne kupi! Pri hlačah je potrebno pogledati v hlačnico. Če kakšna nitka visi, ne kupi! Če detajli niso zaključeni, ne kupi!« Andrej pravi, da je moral očetova merila pri današnjih oblačilih spustiti za 100 %, sicer ne bi ničesar več kupil.

Zgodbe iz Lašč najdete v aplikaciji Velikolaška. Skenirajte QR kodo in si jo naložite na svoj pametni telefon. Spoznajte Velike Lašče, nekdanje obrti, pomembne stavbe in Laščane.

Mojstrsko spričevalo Antona Perhaja.
Last Andrej Perhaj.

Adl o tem in onem

O popotovanjih

Pripravlja Jože Starič

Včasih sem rad popotoval. Spadal sem v skupino turističnih popotnikov, ki smo potovali le kak mesec, za razliko od tistih pravih, ki so to počeli pol leta ali še dlje. Turiste, ki so potovali v skupinah z vodičem, smo načeloma črtili. Potoval sem iz firbca. Zanimalo me je, kakšni so ljudje v drugih krajih in kako živijo. Ko sem se odpravljal na tako avanturo, nisem vnaprej razmišljal o tveganjih. Enostavno pripraviš, kar potrebuješ, in greš. Tudi denar takrat ni bil problem. Lahko sem prihranil, ne da bi se moral čemu odrekat. Bil sem sam, brez družine; nisem imel velikih potreb in je šlo.

Zanimala me je Evropa. Zaradi moje ljubezni do grške mitologije me je pritegnila Grčija, kjer sem bil »kuhan in pečen«. Navdušili sta me njihova mentaliteta in način življenja. Takrat je bila Grčija cenovno precej ugodna, a tudi po zahodni Evropi se je z nahrbtnikom in spalno vrečo dalo poceni potovati. Ko sem odhajal na pot z avtom, sta bila glavna stroška bencin in cestnine, v kampih in Youth hostlih pa se je dalo poceni prenočevati. Obstajali so priročniki z navodili, kako v posamezni državi preživeti s petindvajsetimi nemškimi markami, ampak teh nisem maral. Ko sem bil lačen, sem jedel. Ko sem bil žejen, sem pil.

Najdražja država, ki sem jo obiskal, je bila Danska. Carinik me je na meji vprašal, za koliko časa sem prišel in kaj nameravam početi na Danskem. Ko sem mu odgovoril, da prihajam kot turist za en mesec, ga je zanimalo, ali imam denar. Ko sem odprl polno denarnico, je dvignil zapornico in mi zaželel »Welcome!«

Pred potovanjem sem se odločil, kam bom šel in na kakšen način. V Grčijo sem na začetku potoval z vlakom. Že potovanje je bilo zaradi prestopanja in preklapljanja vagonov prava avantura. Nazaj sem stopil na ladjo do Ancone in nato z vlakom domov. Kasneje sem se v Grčijo vozil tako, da sem v Ljubljani sedel na vlak, prestopil v Bologni in v Anconi poiskal ladjo do Patrasa. Tam sem najel avto ali pa nadaljeval z vlakom.

Planiranja na dopustu ne maram. V službi imam urnik in ta je zame zakon, na dopustu pa sem prost in brez urnika. Tudi potovalnih načrtov si nisem pripravljal: če mi je bilo nekje všeč, sem ostal; če mi ni bilo, sem šel naprej. Tega sem se najbrž navadil od očeta, ki je imel podoben pristop. Ko sem še s starši hodil na počitnice, sem očeta vprašal, kam bomo šli. Odgovoril je: »Do Splita, potem bomo pa videli.« Šli smo na kak otok in morda je le dolžina kolone, ki je v pristanišču čakala na trajekt, odločila na katerega.

Z domačini sem se običajno sporazumeval v angleškem jeziku. Angleščina, nekaj nemških besed in volja po sporazumevanju, pa je šlo. Domačini so verjetno že po mojem izgledu ugotovili, da nimam veliko denarja, zato mi niso vsiljevali svojih izdelkov in storitev, a so bili vseeno prijazni. Čutil sem, da v takšnih popotnikih, kot sem bil jaz, vidijo potencial. Name so gledali kot na investicijo: verjeli so, da bom nekoč prišel do denarja in če bom zadovoljen zdaj, bom nekoč del svojega premoženja prišel zapravit k njim.

Takrat je bila Grčija polna popotnikov z nahrbtniki. Grki in tudi ostali Balkanci so bili vedno pristni

in prijazni. Seveda sem v turistično bolj obleganih krajih naletel tudi na osorne in zadirčne ljudi, ampak razumel sem, da so imeli morda le slab dan in so imeli vsega »čez glavo«.

Tudi danska mentaliteta me je bolj spominjala na mediteransko kot na nemško. Bilo je leta 1992, ko so Danci prekipeli od nacionalnega ponosa: na referendumu so zavrnil Maastrichtski sporazum, na evropskem nogometnem prvenstvu, na katerega so se uvrstili po izključitvi jugoslovanske reprezentance, pa so osvojili prvo mesto. V finalu so premagali Nemce, kar je bila zanje češnja na torti. Tudi sam sem navijal za dansko reprezentanco in poznal njihove igralce. Ko sem v pogovoru omenil njihove nastope, smo takoj našli skupni imenovalec in bil sem dobrodošel. Bili so zelo gostoljubni in spoznal sem jih kot prijetne in sproščene ljudi: sproščeno smo debatirali in sproščeno pili v nemajhnih količinah. Danska me je pritegnila tako s svojo sproščenostjo kot s svojo neverjetno urejenostjo. To je bila edina dežela od vseh popotniških destinacij, iz katere sem domov pripeljal vse tri rolce toaletnega papirja nedotaknjene. Njihova stranišča so bila čista in dobro opremljena.

Popotovanja me še vedno mikajo, a so moje potrebe zdaj drugačne: takrat mi je zadoščal nahrbtnik z opremo; spal sem lahko v avtu; danes potrebujem posteljo, tuš in angleško stranišče. Če bi šlo s teleportacijo, bi šel z veseljem. Nasvet današnjim popotnikom? Bolj kot ostalim popotnikom in turistom naj zaupajo domačinom. Sicer pa – opremo v nahrbtnik in pot pod noge.

Razkritje: Adl z odprtimi očmi in ušesi spremlja svet okoli sebe, zato so pogovori z njim vedno zanimivi. Ker se mi zdi škoda, da bi vse odletelo v pozabo, pogovore snemam in nato iz njih izluščim, kar se mi zdi zanimivo. Vse, kar je napisano, je povedal Adl, možno pa je, da je zapisano v drugačnem kontekstu, zaradi česar je odvezan vsakršne odgovornosti za zapisano.

Opomin iz Benetk Arhitekturni bienale in Levstikov dom v Velikih Laščah

pripravila: Marjana Dolšina Delač | foto: Marjana Dolšina Delač, Niko Samsa

Spomin na ukoreninjeno tradicijo kulture je velikolaška lokalna skupnost vselej negovala v povezavi s sodobnim kulturnim delovanjem, večinoma pod okriljem KUD-a Primoža Trubarja in v zavetju Levstikovega doma kot osrednjega javnega kulturnega prostora.

Stavba ob glavnem trgu se je s svojo večdesetletno ležerno prisotnostjo vzdolž glavne regionalne ceste neslišno vtakala v vsakdan Velikih Lašč, trškega naselja z manj kot tisoč prebivalci: s spominsko sobo Frana Levstika in Josipa Stritarja, z dvorano za dramske uprizoritve, koncerte, slavnostne prireditve in predvajanje filmov, s prostori za rekreacijo, ples, baletne vaje ali tečaje prve pomoči, ter ne nazadnje tudi z neslavno živinsko klavnico na zadnjih vratih (ja, čisto zares) in kot (ne)ambientalna kulisa za gostilniške marnje »starega« bifeja.

Nikoli se nisem zares spraševala o arhitekturni podobi Levstikovega doma, njegovi namembnosti in pomenu, ki ga ima predvsem za nas lokalne prebivalce, dokler me ni nanj opomnilo razmišljanje, ko sem v parku ob Via Garibaldi uživala v nemara najcenejši (a nikakor ne najslabši) pici v Benetkah. Sončno oktobrsko nedeljo sem namreč izkoristila za ogled (letos arhitekturnega) beneškega bienala, ki ga je pomenljivi naslov *How will we live together?* (Kako bomo živeli skupaj?) navdihnil za mnoga iskanja ekoloških, socialno pravičnih,

V bližnjih Retjah rojeni Janez Debeljak (1932–2005), kasneje slavist na ribniški osnovni šoli, je prepoznal tri najžlahtnejše darove, ki jih premorejo velikolaški kraji: »Trubarjeve bukvice, Levstikovo neupogljivo slovenstvo ter krpanovsko odrezavo duhovitost in Stritarjevo bogato domačo govorico.« (Debeljak, 1988).

prostorsko učinkovitih in nasploh trajnostnih arhitekturnih rešitev razstavljalcev z vseh koncev sveta. Korpulentnost enega najboljše pregledov sodobnega arhitekturnega izraza enodnevnemu

turistu ne dopušča česa več od lahkotnega mimohoda skozi kuratorski del in razstavne paviljone posameznih držav v Arsenalu in Giardinah. Imela sem veliko srečo, da sem si slovenski paviljon ogledala v družbi Martine Malešič, ki se kot umetnostna zgodovinarica posveča predvsem arhitekturi in oblikovanju 20. stoletja na Slovenskem. Skupaj z arhitektoma Blažem Babnikom Romaniukom in Rastkom Pečarjem ter umetnostno zgodovinarico Asto Vrečko so zasnovali slovenski projekt na temo *The Common in Community* (Skupno v skupnosti), v katerem so raziskovali zadružne domove na Slovenskem.

Kot v obsežni spremljevalni dvojezični publikaciji pojasnjujejo avtorji, so zadružni domovi nastajali v sklopu vsejugoslovanske akcije, ki se je pričela leta 1947 in je obrodila na tisoče gradbenih projektov, od katerih je bilo na območju Slovenije 523 načrtovanih in vsaj 350 tudi izvedenih. Nove javne zgradbe so bile namenjene podpori pri uresničevanju inovativnega zadružnega modela kmetovanja in kot kulturno-izobraževalna središča vasi; zapolnjevale so še druge vrzeli specifičnih lokalnih potreb. Njihova posebnost je bila v zdru-

ževanju skrbno načrtovanega državnega delovanja s prostovoljnimi in udarniškim delom domačinov, ki so dom tako tudi najhitreje posvojili (Babnik Romaniuk idr., 2021, str. 15).

Večina zadružnih domov je bila novogradenj, a to ni bilo pravilo. Tu in tam sta zadostovali zgolj adaptacija ali dograditev katoliškega, orlovskega, prosvetnega, sokolskega ali Krekovega doma (prav tam). V središču Velikih Lašč je nekdaj že stal t. i. Vatikan, večnamenska stavba, ki jo je od Franceta Podlogarja v prvi polovici 19. stoletja kupila klerikalna Hranilnica in posojilnica (Dolšak idr., 2021). Ker je bil v drugi svetovni vojni požgan (prav tam), je bila odločitev o gradnji zadružnega doma na istem mestu skoraj samoumevna. Načrte zanj je prispeval arhitekt Vinko Glanz (1902–1977), eden vidnejših Plečnikovih učencev in avtor načrtov za palačo Ljudske skupščine (1959), ki jo danes poznamo kot ikonično stavbo Državnega zbora Republike Slovenije (obširneje jo obravnava Nika Grabar v svoji doktorski disertaciji, str. 138–144).

**Trg pred Levstikovim,
domom 80. leta**

Glančev Zadružni dom v Velikih Laščah je bil ob stopetdesetletnici Levstikovega rojstva (leta 1981) prenovljen in preimenovan v današnji Levstikov dom (Dolšak idr., 2021).

Predstavitev svojevrstnega fenomena zadružnih domov je avtorski kolektiv zasnoval okrog mize kot simbola druženja, komunikacije in skupnosti, po kateri so razporedili mrežo 350 pokončnih neobdelanih lesenih kvadratnih letev kot slovenskih zadružnih domov, ki so jih uspeli evidentirati na terenu. Tiste, ki so do danes ostali v rokah skupnosti, med njimi tudi Velike Lašče, so označevale črne pike; porušene, olastninjene ali kako drugače degradirane so nakazali s praznim krogom. Nad razstavno mizo je s stropa viselo 523 identičnih letev, po ena za vsak načrtovani dom. Na mizo so dodali še makete posameznih stavb in na steno projekcijo dokumentarnega filma Vida Hajnška. Naslovni napis se je razprostiral na polkrožni mavčni plošči, ki so jo izrezali iz zunanje stene in razkrili veliko okno ter s tem notranji javni prostor simbolno in dejansko odprli v širšo skupnost (Romaniuk idr., 2021, str. 16).

Vrednost zadružnih domov so avtorji razstave prepoznali predvsem v zmožnosti, da »odpirajo širše teme družbene povezanosti in odgovarjajo na vprašanje, kako naj kot družba sobivamo v raznolikosti in preprečimo zapiranje v fizične ali

mentalne trdnjave. Njihova tipologija, oblikovanje ter specifični postopek načrtovanja in izvedbe so vzpostavili arhitekturo, ki je omogočila dolgoročni obstoj in trdoživost zadružnih domov. Prostorski in materialni okvir domov je dovoljeval stalno vključenost skupnosti v njihovo programsko shemo, prilagodljivo rabo in trajno vzdrževanje. Vse to je krepilo identifikacijo skupnosti in posameznikov z zadružnim domom kot središčem skupnosti; hkrati je skupnost v letih izražala svojo identiteto s spreminjanjem doma« (prav tam, str. 17).

Pričujoči opis zadružnih domov kot skupnostne arhitekture še kako drži tudi v primeru Velikih Lašč. Težko bi našli domačina, ki nima zgodnjih intimnih spominov na Levstikov dom, saj nas je tu večina prvič doživela izkušnjo kulturnega dogodka: v vrtcu smo peli Dedku Mrazu, v šoli smo se prvič čudili dramskim gledalcem in temu, kako znajo vse besedilo na pamet, spremljali za otroška ušesa mučno dolge koncerte klasične glasbe in se navduševali nad uspešnicami hollywoodske produkcije na velikem platnu. Obiskovali smo knjižnico, kjer smo lahko naročili tudi knjige iz Ljubljane in na hodniku z listkov ob slikah brali imena avtorjev in avtoric – morda smo katerega med njimi celo prepoznali. Samoumevnost in gostoljubje Levstikovega doma smo sčasoma zmotno zamenjali za lokalni amaterizem in malomeščanstvo ter lakoto po kulturi zato pogosto tešili v večjih urbanih središčih. A dom je ostal in sledil svojemu poslanstvu vse do danes, ko v globaliziranem, kapitalistično brezosebem in socialno razslojenem svetu ponovno prepoznavamo njegovo vrednost za avtentično kulturno življenje lokalne skupnosti. Še vedno se imenuje dom.

**Del postavitve
slovenskega
paviljona na
17. beneškem
arhitekturnem
bienalu**

VELIKOLAŠKA

Slovenski kulturni praznik

torek, 8. februar 2022

Trubarjeva domačija
bo za obiskovalce odprta
med 9. in 17. uro

ob 9.30 in ob 12.30 uri

Knjigoveška delavnica za odrasle

potrebne so predhodne prijave
(Zavod Parnas)

ob 11. in 14. uri

predavanje vodnika Andreja Perhaja »Trubar in njegov čas« Velike Lašče

ob 15. uri

Sprehod po Velikih Laščah z vodnikom

Potrebne so predhodne prijave
na 040 505 960.

ob 18. uri

Slovenski kulturni praznik

virtualna prireditve
Povezava na spletni strani občine in
KUD Primož Trubar

Za dogodke v živo je potreben pogoj PCT.

JAVNI ZAVOD
TRUBARJEVI KRAJI

Veseli muzej Velikolaški praznični čas

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji

foto: Niko Samsa, arhiv KUD Primož Trubar Velike Lašče

Od 6. do 12. decembra 2021 se je zgodil že četrti krog skupne spletne akcije #naprejpripreteklost, ki jo organizirata Služba za premično dediščino in muzeje in Skupnost muzejev Slovenije. Sodelovalo je več kot 60 slovenskih muzejev, galerij in drugih kulturnih ustanov in pokazalo kakšne bogate zbirke, zgodbe in druge zanimivosti. Tokratna tema je bila vesela, primerna decembrskem vzdušju.

Trubarjeva domačija je predstavljala Velikolaški praznični čas. S svojimi objavami je preko starih fotografij in spominov delila utrinke, kako so včasih preživljali praznični veseli december v Velikih Laščah. Naši sledilci so lahko obujali spomine, kako so potekali sprevodi Miklavža, Dedka Mraza, kako so v otroštvu tepežkali ipd.

Z akcijo nadaljujemo spet v marcu. Naj tema zaenkrat ostane še skrivnost.

Verjetno najbolj legendarni velikolaški Dedek Mraz je bil Janez Jamnik iz Velikih Lašč. v 80. letih prejšnjega stoletja se je po Laščah vozil najprej s kočijo; nato se je moderniziral in se prevažal kar z avtom.

POEZIJA

Prekrasno dekle

Misel mi k tebi uhaja;
telo si želi te objeti,
v novi romanci ujeti.
Čutim utrip tvojega srca,
zastava ljubezni visoko plapolja,
pečat ljubezni iščeš dekle.

Koprnim za tvojimi objemi,
tesnim nežnim dotikom,
o moje prekrasno dekle.
Ob srečanju srce mi utripa,
v tvoji bližini moja je sreča.

J. Novak

Ekipa oddaje Dobro jutro je obiskala velikolaške kraje

Sara Košir, Petra Špehar | foto: Sara Košir, Hedvika Mihelčič, Metka Starič

Na začetku novega leta, 4. januarja, je velikolaške kraje obiskala ekipa oddaje Dobro jutro. Najprej so se ustavili na Trubarjevi domačiji na Rašici. Matjaž Gruden je gledalcem povedal, zakaj je Primož Trubar pomemben za Slovence. Andrej Perhaj, ki je na domačiji vodnik že 36 let, je predstavil objekte na Trubarjevi domačiji. Povedal je, da je Trubar s svojim sporočilom aktualen še danes, zato je pomembno, da ga Slovenci dobro poznamo. V galeriji Skedenj se je prvi del zaključil s prikazom knjigoveške delavnice, ki jih izvaja Zavod Parnas.

Ekipo oddaje Dobro jutro se je za predstavitev naslednje zanimivosti podala v Muzej starodobnikov, ki ga je gledalcem podrobneje predstavil lastnik Jože Zalar. Razstavo, ki vključuje pester nabor vsega od raznoraznih starodobnikov do starih radijskih sprejemnikov,

si lahko zaenkrat ogledate samo po predhodni najavi.

Pot po Velikolaški deželi se je nadaljevala z obiskom enega izmed najstarejših in najbolj prepoznavnih gradov na Slovenskem, gradu Turjak. Petra Špehar je predstavila zgodovino gradu in gledalce povabila k obisku razstave ter izpostavila, da so prav grajske ječe tiste, ki požanje največ zanimanja med obiskovalci. Ogled si lahko popestrite tudi z obiskom grajske krčme, kjer vam ob vikendih postrežejo tudi s kosili v srednjeveškem slogu. Povsem nepričakovano je ekipo oddaje Dobro jutro presenetil vitez Keglo, ki je ravno odhajal v bitko pri Budački, da priskoči na pomoč enemu izmed najslavnejših Turjačanov vseh časov, samemu baronu Herbardu VIII. Auerspergu. Oddaja je dostopna na ogled na spletnem mestu RTV Slovenija.

TA *veseli* DAN KULTURE

V Velikih Laščah

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji

Ta veseli dan kulture je priložnost, da odpremo vrata kulturnih ustanov, da naše programe približamo obiskovalcem, ki se jih morda drugače ne bi udeležili, da z njimi delimo naše delo in da nas obiščejo naši redni obiskovalci.

V Levstikovem domu smo ob tej priložnosti pripravili vodstvo po razstavi Velike Lašče skozi obrti in dejavnosti z ogledom dokumentarnega filma in s predstavitvijo aplikacije Sprehod po Velikih Laščah. Na Trubarjevi domačiji so si obiskovalci lahko ogledali stalne postavitve in se udeležili razlage vodnika Andreja Perhaja. V Turjaku pa je Turistično društvo Turjak organiziralo predstavitev knjige »Kje je moj mili dom« in predstavo za starejše, humoresko »Večerja za enega«.

Na razstavi Velike Lašče skozi obrti in dejavnosti

In res je bilo tako!

Meta Kovačič, TD Turjak

3. 12. 2021 smo TD Turjak v sklopu festivala božičnega kruha v Domu krajanov na Turjaku gostili imenitnega gosta. Jože Ekart je s svojo predstavo »Večerja za enega« odlično otvoril veseli dan kulture, ki je bil tudi uvod dogodkov v okviru festivala božičnega kruha.

S svojo humoresko je popestril večer marsikateremu krajanu. Ti so dokazali, da smo v tem izjemno drugačnem času lačni in žejni kulture, saj je bila predstava zelo dobro obiskana. Po kon-

čani predstavi je sledila predstavitev knjige Jožeta Ekarta »Kje je moj mili dom«. Skozi vprašanja in sproščen pogovor je avtorja knjige vodila Danijela Gruden. Na zanimiv način smo s pristnimi zgodbami podoživeli ljubezen do domovine in življenje izseljencev v deželah, kjer naj bi se cedila med in mleko. Pa je res tako? To in še več izveste v omenjeni knjigi. Poskrbeli smo, da je na voljo v velikolaški in robarski knjižnici.

Da pa naši najmlajši niso ostali pra-

znih rok in smo potešili tudi njihovo kulturno slo, smo TD Turjak v goste povabili čarovnika. Čarodej Toni je s svojimi zanimivimi in izjemnimi triki privabil navdušenje in nasmeh na obraz prav vsakemu od gostov. Tako otroci kot odrasli smo se dodobra nasmejali in ugotavljali, kako čarodeju Toniju to uspe. Tudi z obiskom predstave čarovnika smo bili zelo zadovoljni in komaj čakamo, da bomo lahko pripravili še kakšno kulturno poslastico za naše občane.

Velikolaška tržnica

5. in 19. februar

5. in 19. marec

2. in 16. april

Predstavljamo naše ponudnike:

Ekološka kmetija Kocjančič

Smo družinska kmetija v vasi Gotenica, obdana z neokrnjeno naravo. Na trajnih pašnikih se pase približno 240 glav goveje živine. V sodelovanju z Biotehniško fakulteto Ljubljana smo začeli popolnoma nov način reje krav v Sloveniji. Nismo zgradili klasičnih hlevov, ampak imajo krave 24 ur na dan možnost izpusta ven na pašo. Naša osnovna dejavnost je ekološka pridelava mleka. Na kmetiji predelujemo ekološko kravje mleko v ekološke mlečne izdelke, kot so sir, sir z okusi, mladi sir, navadni in sadni jogurt ter skuto. Sir delamo enkrat na teden, jogurte pa dvakrat, tako da so izdelki vedno sveži. Če vas zanima še kaj več o nas, nas obiščite na velikolaški tržnici.

Vidimo se vsako drugo soboto na trgu pred Levstikovem domom.

Vsi, ki bi radi prodajali na velikolaški tržnici, pišite na elektronski naslov sara.kosir@trubarjevi-kraji.si ali pokličite na številko 040 505 960.

TROBLA

Oglase sprejemamo na
trobla@velike-lasce.si
ali po tel. **01 7810 370**

Objava malih oglasov
(do 60 besed s presledki) je
brezplačna.

Cenik je dostopen na spletni strani Troble.

KNUT
ŠVEDSKE TOPLLOTNE ČRPALKE

NAJUČINKOVITEJŠA TOPLLOTNA ČRPALKA

NIBE F2120

080/71-72 | knut.si

TOPLLOTNE ČRPALKE
NIBE
nibe.si

KAMINI
Contura
contura.si

Novo leto, nov začetek, nova pričakovanja ...

Helena Grebenc Gruden | foto: Martin Gruden

Pred nami so novi načrti, nov elan in pozitivne misli. Vse, kar je bilo potrebno za zaključek starega leta, smo opravili in z inventuro nismo zadovoljni.

Za mnoge dogodke smo se dogovarjali in zelo malo aktivnosti nam je uspelo realizirati. V decembru smo odpovedali prednovoletno srečanje, telovadbo, program demence in srečevali smo se samo v malih skupinah z vsemi potrebnimi potrdili. Čeprav nam je Občina v tem času pričarala kar nekaj lepih prazničnih dogodkov, so predvsem mlajši člani želeli, da gremo za advent še kam drugam ... na lučke, lučke.

Odločili smo se za Mozirski gaj in mimogrede še za Radmirje. Tako smo se nekega decembrskega meglenega popoldneva odpeljali proti Kamniku, čez Gornji grad do Radmirja. In zakaj ravno Radmirje? To je končno neka mala vasica na rečni terasi razširjene Savinjske doline. V megli je bila vas prazna in nikjer nikogar. Nič posebnega, smo dejali. Toda zgodovina in predvsem umetnostna zgodovina govorita drugače. Že v 15. stol. je na Stražah nad vasjo stala ka-

pela sv. Barbare. Nekaj stoletij pozneje je zaradi romarske poti kraj doživel prvi razcvet. Vzroki so bili velika lakota, stiske ljudi in živinska kuga. Romarji so prihajali in verjeli v dobra dela in rešitev čudodelnika Frančiška Ksaverja, katerega sliko so postavili v Marijin oltar. Za njegovo popularnost in slavo so veliko doprinesli jezuiti, katerih zaščitnik je bil. V svojih knjigah in zapisih so opisovali čudeže in širili dober glas o slovenski božji poti daleč naokoli, tudi čez naše meje. Leta so tekla, število romarjev je naraščalo in darovi so prihajali tudi iz kraljevskih dvorov in plemiških družin. V zakladnici so se zbirale zlate sakralne dragocenosti: razni predmeti in liturgična oblačila. Tako so lahko leta 1725 na temeljih stare kapele sv. Barbare postavili novo cerkev sv. Frančiška Ksaverija in jo obogatili z novimi oltarji. Ker se vedno vsak razcvet tudi konča, je Radmirje to doletelo ob koncu 18. stoletja, ko je Jožef II. romanja prepovedal in so počasi zamrli.

Arhitekturo cerkve so spreminjali in dograjevali tudi pozneje. Stavba je postala prostornejša, vendar slogovno skromno baročna. V notranjosti pa nas je presenetila ogleda vredna oprema in pet baročnih oltarjev. Tudi radmirska zakladnica z dragocenostmi je ostala in želeli smo videti, kaj je v njej. Bila sem malo razočarana, da so vse zlate pred-

mete oddali v muzejske depoje. Bila pa sem vesela, da smo si lahko ogledali celotno zbirko baročnih mašnih plaščev.

V dnevnem časopisju sem zasledila, da so v Belgiji lani imeli nenavadno modno revijo tridesetih mašnih plaščev in ogrinjal, ki so jih prvič po petdesetih letih prikazali javnosti. Po slikah manekenov sodeč, so bili videti novejšega izvora, kot so plašči v Radmirju. Mi smo videli drugačne kroje, dragoceno ročno izdelavo ter zelo bogato vezenje z zlatom in srebrom. Vsa razstavljena oblačila so bila darilo avstrijskega, poljskega, francoskega in neapeljskega plemstva. Med njimi je bil tudi lastnoročno izdelan mašni plašč Marije Terezije, ki je nastajal med leti 1740 do 1780; dva plašča je darovala poljska kraljica Marija Jožefa (iz 1753); sledila so darila matere francoskega kralja Ludvika XVI (iz leta 1763), cesarice Elizabete Kristine in Karla VI (iz leta 1740) in še mnogo drugih. Nisem jih preštela, ampak bilo jih je kar veliko. Vse skupaj je naredilo na nas dober vtis in odhajali smo z mislimi o neverjetnih biserčkih, ki se skrivajo na našem podežlju.

Umetnostni zgodovini v Radmirju bi v poletnih dneh sledile naravoslovne urice in popoln razcvet v Mozirskem gaju. V prednovoletnem času nam je Ekološko hortikulturno društvo Mozirje ponudilo že šesto Božično bajko Slovenije. Cvetlični park, zeliščni in japonski vrt, drevesa in grmovnice, etnografske objekte in celoten Muzej na prostem je prekrila zimska belina. Dobra podlaga za pridne organizatorje, ki so uspeli preko vseh 7 ha površine in na vse, na kar se je lahko, napeljati rekordnih 1,7 milijona LED lučk. Sprehod med njimi iz ene zgodbe v drugo nas je kar malo popeljal

102

Spomin na Rob

Danijela Gruden

Albina Peterlin je robarska vaščanka, ki že od leta 1948 živi v Cerknici, kjer si je z družino ustvarila dom. Konec decembra je vstopila v 102 leti življenja.

v otroško sanjavo radost. Še posebno zadovoljni smo bili na koncu. Pred Kmečko hišo smo se po ogledu kljub vsem opozorilom in prepovedim lahko ogreli zunaj na klopcah in se veselili zelo dobrega kuhanega vina in čaja. Kostanja, ki so ga merodajni vsepovprek priporočali za konec decembra, niso pekli, ker je v tem času že malo črviv in črn ... Ampak Štajerci pač znajo.

Sedaj je že januar in vse naj bi bilo drugače in bolje. Vendar prihajamo v nov omikronski val, ki je za razliko od prejšnjih blažji in do našega počutja prijaznejši. Kljub temu smo ta mesec odpovedali vse načrtovano, razen telovadbe s fizioterapevtko ob četrtnih, z omejenim številom udeleženk. Nekatere zdravstveno-rehabilitacijske aktivnosti morajo vseeno delovati.

Po najnovejših navodilih ZDUS-a in na podlagi 114. člena PKP6 ter na priporočila pristojnih institucij tudi za februar odpovedujemo vse aktivnosti, razen telovadbe s fizioterapevtko ob četrtnih.

Sporočam, da tudi letos Občnega zbora (OZ), napovedanega za 19. februar ob 10.00 uri, na OŠ Primoža Trubarja v Velikih Laščah ne bo. Izvedli ga bomo korespondenčno kot lani. Vpogled v gradivo in poročila OZ bodo vsi člani od 25. februarja naprej imeli pri svojih poverjenikih.

Zahvaljujem se za razumevanje in ostanite zdravi!

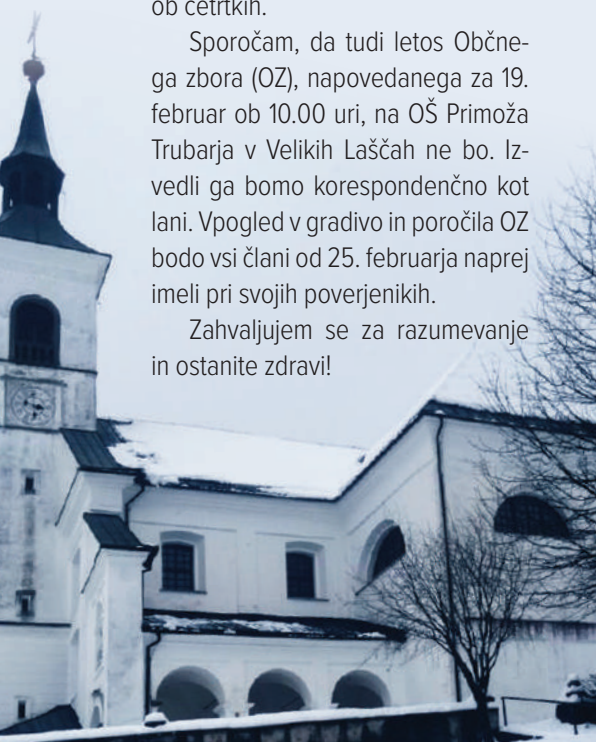
Njene korenine segajo v Rob. Rojena je v veččlanski družini iz hiše, iz katere izhajam tudi sama. Edina še živa se še vedno dobro spomni svojega otroštva in mladosti. Njen spomin je živ in njena pripoved doživeta, kot da bi se šele pred nekaj leti preselila. Rada jo sprašujem o življenju nekoč. V stoletju se marsikaj zgodi in spremeni. In mnogo je dala skozi. Verjetno bo nastal še kakšen članek.

Do nedavnega je lahko še brala in bila z vsem na tekočem. Včasih je o dogajanju nasploh vedela več kot jaz. Teta, pa vi vse veste! Občudovala sem njeno široko obzorje. In še vedno mi je navdih.

Ko se je bližala njena 100-letnica, sem jo vprašala, kaj si želi. Nič. Rojstnih dni nikoli ni praznovala. Ampak tak jubilej ne doživi vsak in v sebi sem imela že narejen scenarij.

Ob mojem predlogu je kar ožive-la in se nasmejala. Ker vožnje ne prenaša, je bil protokol kar v njeni mali kuhinji, kjer nas za malo mizico vedno pričaka. Sestavljen govor, harmonika in torta. Ko sem opazovala njeno dožemanje, se je verjetno vrnila v čas, ko torte sploh ni bilo. Vsaj ne v takšni obliki. Zrla je vanjo in jo občudovala. V današnjem času je samoumevna. Tako se spreminja čas in navade. Kar nekaj rodov je že spoznala. In kot zanimivost, med mojim nečakom in njo je 100 let razlike. Naj ji zdravje služi »za sproti«, kot sama vedno pravi ob prihodu, ko jo vprašam: Kako ste? Vsak dan ji je podarjen in zasluži si še kakšno drobno pozornost. Vem, da bo vesela. In tudi vem, kaj bo rekla. Spet si mi jo zagodla. Jaz sem za na tisto stran, ne za v svet. Verjetno še ne, če je uspela spoznati tudi »moderni« selfie«.

5. državna razstava in ocenjevanje kruha iz krušne peči v Robu

Dragica Heric

Po prekinitvi v letu 2020 zaradi epidemije covida-19 je Društvo podeželskih žena Velike Lašče decembra lani izvedlo 5. državno razstavo in ocenjevanje kruha iz krušne peči v Robu. Na ocenjevanju in razstavi je bilo 25 kruhov; 24 jih je prejelo zlato priznanje, eden pa srebrno.

Na razstavi in ocenjevanju so sodelovali kruhi, hlebci iz enega kilograma moke, pečeni v krušni peči, ki so bili razvrščeni v tri kategorije: A – pšenični kruh, B – mešani kruh in C – kruh posebnih sort. Ocenjevalna komisija, ki so jo sestavljali Jože Senegačnik, Milka Debeljak in Zdenka Škrabec, vsi veliki poznavalci kruhov z bogatimi izkušnjami peke kruhov v krušni peči in priprave drugih kvašenih dobrot, je ocenjevala zunanji videz, okus sredice ter okus in videz spodnje in zgornje skorje.

Razglasitev rezultatov z razstavo in krajšim kulturni programom je bila 3. decembra lani v Domu krajanov Rob. Kruhi so bili odlično ocenjeni, saj so vsi razen enega prejeli zlato priznanje. Najvišje ocenjen kruh z vsemi možnimi točkami je bil pšenični kruh Nade Vidrih iz Društva podeželskih žena Dobropolje – Struge. Kot je na prireditvi povedala predsednica društva Magdalena Peterlin, je peka kruha v krušni peči zahtevna. Vsak, ki se peke kruha v krušni peči loti, je junak. »Tokrat nam je bila naklonjena luna in vsi kruhi so bili odlični,« še pove Magdalena, ki je ponosna na dediščino, ki jo je tako kot njene sočlanice prejela od svojih staršev in jo z veseljem prenaša na mlade. V tej smeri je poudarila pomen tovrstnih družin in aktivnosti kljub omejitvam zaradi epidemije tudi Irena Ule, predsednica Zveze kmetic Slovenije. V razvijajoči se in vedno bolj poudarjeni digitalizaciji ne smemo pozabiti na dediščino, ki jo opravljajo roke žensk in je ne more nadomestiti nobena digitalizacija. To so drobci, ki se sestavljajo na tem našem čudovitem podeželju, je poudarila.

Jože Senegačnik, predsednik ocenjevalne komisije, je povedal, da je bilo vseh 25 kruhov lepih, okusnih, ravno prav pečenih in brez večjih napak. Kljub temu je vse, ki so kruh prinesli na ocenjevanje, opozoril na nekaj malenkosti, ki so pri peki kruhov v krušni peči pomembni. Krušna peč ni električna pečica, na kateri se s tipko uravnava temperatura. Kruh mora biti dovolj slan, ne preveč in ne premalo; prav tako je potrebno pri umešanju dodati dovolj vode, spet ne preveč in tudi ne premalo, je opozoril Senegačnik. Nekaj kruhov je bilo pečenih na listih zelja, kar ni bilo moteče in je zagotovo bilo dobro, če je bila peč prevročna. To je na-

O kruhu sta recitirali Mirjana in njena vnukinja Kaja.

Od 25 kruhov jih je 24 prejelo zlato priznanje, eden srebrno.

Vsi sodelujoči so spekli odlične kruhe.

čin, kako ublažiti previsoko temperaturo v peči in smo se ga naučili od naših staršev. Kruh mora primerno vzhajati, a se vedno ravna po peči. Pomeni, da ga damo v peč, ko je le-ta ustrezno vroča. Vse to se vsak, ki peče kruh v krušni peči, nauči z izkušnjami in številnimi pečenimi hlebci. Kljub večletnim izkušnjam kdaj tudi ni vse tako, kot bi moralo biti, saj je peka kruha odvisna od počutja, od vremena in še veliko drugih vplivov je. »Čisto vsak, ki je prinesel kruh na ocenjevanje, je lahko ponosen na svoje delo, kar je rezultat vseh ocenjenih kruhov,« je končal Jože Senegačnik.

V kulturnem programu so obiskovalci izvedeli marsikaj zanimivega in lepega o kruhu. Prav lepo je bilo poslušati članico DPŽ Velike Lašče Mirjano z njeno vnukinjo Kajo. Jožica Mavsar Nosan je pregledala tudi zgodovino o kruhu. V vsej zgodovini od pradavnine naprej je kruh pomenil srečo in blaginjo, pomankanje kruha pa bedo, revščino, vojno. Kruh je krojil zgodovino narodov, delil ljudi na bogate in revne, na gospodarje in podložnike. Danes je kruh ena najstarejših poznanih jedi. Je najbolj vsakdanje živilo, ki

Pobudnik in gonilna sila razstave in ocenjevanja kruhov v krušni peči v Robu je Zdenka Škrabec.

ga poznajo povsod po svetu. Včasih je bil na mizi samo za praznike, danes pa ga lahko jemo kadarkoli. »Če kruhek pade ti na tla, poberi in poljubi ga.« Danes do kruha ni spoštovanja, kot je bilo nekoč, saj ga veliko pristane v smetnjakih, čeprav je tudi iz starega kruha mogoče pripraviti marsikatero okusno jed.

Prireditve so podprli Občine Velike Lašče, Zveza kmetov Slovenije in Petrol Rašica.

Velikolaški poprtnik v oddaji Dobro jutro

Dragica Heric

Članice Društva podeželskih žena Velike Lašče so poprtnik predstavljale tudi na eni od decembrskih oddaj Dobro jutro na RTV Slovenija. Poprtnik za oddajo so spekle Magda Peterlin, Milka Debeljak, Zdenka Škrabec in Jelka Indihar. Magda in Milka sta sodelovali v oddaji, v kateri sta povedali vse o poprtniku ter prikazali oblikovanje in okraševanje poprtnika.

Razstava in ocenjevanje poprtnikov v Dobrepolju

Dragica Heric

Članice Društva podeželskih žena Dobrepolje – Struge so v sodelovanju z Zvezo kmetov Slovenije in Občino Dobrepolje pripravile že deseto razstavo poprtnikov in osmo državno ocenjevanje. Letos so dogodek pripravile na svete tri kralje v Jakličevem domu na Vidmu, kjer je bilo razstavljenih 34 prazničnih obrednih kruhov. Komisija, katere članica je bila tudi mojstrica v peki kruhov Zdenka Škrabec iz Roba, je kruhe ocenila in skupaj so podelili 23 zlatih in 11 srebrnih priznanj. Vsak

poprtnik je bil izviren in okrašen po običaju kraja, domiselnosti gospodinje oziroma ustvarjalca. Nekateri so bili okrašeni s kitkami, ptički, jasicami, zvezdicami ter z letnico. Sodelovale so tudi članice Društva podeželskih žena Velike Lašče (Magda Peterlin, Jožefa Škrabec), članice Kulturnega društva Rob (Nevenka Peterlin, Iva Jakič in Marija Pavlin) ter Klemen Škrabec. Vse so prejele zlato priznanje, Marija Pavlin tudi najvišje možno število točk, Klemen pa srebrno.

Iz Roba na velikolaško adventno tržnico

Dragica Heric

Vorganizaciji krajevnega odbora Rob se je nekaj krajanov iz Roba in tamkajšnjih zaselkov eno od decembrskih sobot na adventno tržnico iz Roba preko Tomažinov, Marinčkov, Logarjev in Podsmreke do Velikih Lašč v večernih urah podalo kar peš. Z upoštevanjem vseh ukrepov v zvezi z epidemijo se jih je v razdalji z lučkami na pot podalo okrog 40, med njimi deset otrok. Prvi del poti je bilo nekoliko megleno, a bolj, ko so se bližali prazničnim Laščam, je postalo jasno in osem kilometrov dolga pot iz Roba do Velikih Lašč je hitro minila. Na Levstikovem trgu so si pohodniki ogledali stojnice, mogoče

kupili kakšno darilo za praznične obdaritve svojih najbližjih ter prisluhnili nastopajočim, ki so adventne stojnice naredili še bolj praznične. Nazaj iz Velikih Lašč v Rob je bil za pohodnike organiziran prevoz in nekateri so druženje zaključili ob čaju ali kuhanem vinu v gostilni Škrabec.

Kot je povedal predsednik KO Rob Andrej Kastelic ni pričakoval, da bo odziv krajanov na organiziran pohod tako velik, zato so se odločili, da bo pohod iz Roba na adventno tržnico na Levstikov trg v Velikih Laščah organiziran tudi prihodnji december in če bodo krajanje za to, bo to postalo njihovo tradicionalno srečanje in druženje.

Knjižnica v Krvavi Peči

Srečo Knafelc

Knjižnica v Krvavi Peči je zagotovo "posebnica" v slovenskem prostoru, kjer je vaških knjižnic malo. Počasi se opremlja, širi in dopolnjuje; zadnja pridobitev sta dva knjižnična regala, ki ju je kupila občina; vaščani smo osnovna regala dodelali v knjižnično varianto s pomočjo prispevkov, ki sta jih lani za svoje gostovanje v Domu veteranov namenili skupina skavtov z Vrhnike in skupina konjarjev iz Ribnice. Tako smo pridobili prostor za dodatnih okoli 1000 knjig, ki so do sedaj čakale na kataloške številke in uvrstitev na knjižne police. Skupen fond knjig je v tem trenutku okoli 5.000 enot (ocenjujem, da bomo po prečiščenju fonda knjig in po katalogiziranju potrebovali še en tak regal, kot je bil ta zadnji). Letos bomo začeli vnašati knjige tudi v računalnik, kar bo predvsem olajšalo iskanje po naslovih ali avtorjih.

Ob tej priliki vabim vse okoliške prebivalce, ki jim je pisana beseda dragocena, da si vzamejo čas za obisk

knjižnice, ki se ponaša z izredno bogatim izborom knjig za vse starosti in vseh literarnih zvrsti.

Ilustracija: Marija Prelog

Vaška knjižnica Krvava peč

- vsak tretji petek, ob 17. uri
- brez članarin in zamudnin
- z dobro voljo prostovoljcev

Informacije:

041 833 456 (zavod Parnas)

Ključ: 041 289 417

(Srečo Knafelc, Krvava Peč 7)

Trikraljevska akcija ali koledovanje

Lidija Širaj

Nastopil je božični čas, čas veselja! Jezus je prišel med nas! Aleluja! Pa smo se odločili, če sta apostola Peter in Janez rekla: »Ne moreva, da ne bi govorila, kar sva videla in slišala,« tudi mi ne bomo sedeli križem rok. Gremo! Gremo od hiše do hiše razglašati veselo novico, da se je približalo nebeško kraljestvo.

Na tem mestu bi se zahvalila vsem vaščanom vasi Roba, Dolščakov, Podhojnega hriba, Velikega Osolnika, Škamevca in Srnjaka, da so nam odprli vrata domov in src ter po svojih močeh prispevali za misijone. Zbrali smo zavidljivo vsoto, kar 613 evrov.

Velika hvala pa tudi našim kolednikom Lanu, Valu, Žanu, Galu, Roku, Ani, Lari in Žigu ter mojima pomočnicama Zlatki in Aniti.

Hvala za vaš trud!

Človek brez srca

Klemen Jakše

12. januarja zjutraj pri temperaturi pod lediščem je bilo najdenih 5 premraženih in lačnih pasjih mladičkov v naselju Laze.

Odvrženi so bili v sodu sredi gozda v Granjevici.

Mladičke smo srečno rešili; začasni dom so našli v zavetišču Turk, Novo mesto.

Stroški njihove oskrbe bodo bremenili proračun Občine Velike Lašče.

Naslednji lastniki pa, upam, bodo bolj srčni in skrbni.

Novo leto, novi cilji

Anamarija Rigler,
Planinsko društvo Velike Lašče

Novo leto prinaša nove izzive vsakemu od nas in prav tako prinaša nova vprašanja ter nove cilje pri članih Planinskega društva Velike Lašče. Za nami sta dve leti, ki sta močno omejili delovanje društva. V nekaterih mesecih pohodov zaradi ukrepov za zaježitev širjenja virusa sploh nismo mogli izvesti; včasih nam je težave predstavljala že organizacija prevozov na pohode; verjetno najbolj boleče dejstvo je bila odpoved prireditve oziroma prilagoditev našega tradicionalnega pohoda po Velikolaški kulturni poti. Ker smo društvo, ki deluje in osvešča v smislu zdravega načina življenja, smo se ukrepov držali in tako kot vsi upali, da bo vse kmalu za nami.

In že je tu novo leto in z njim novi upi ter novi cilji. Tudi za letošnje leto so vodniki PZS v našem društvu za vas pripravili zanimiv plan pohodov. Prvi pohod, ki je eden izmed naših tradicionalnih in poskrbi za osvežitev po novoletnih dobrotah, je že za nami. V programu imamo

načrtovanih še 21 pohodov, torej bo, če bodo razmere dopuščale, lahko z nami aktiven vsak mesec v letu.

Naj vam novo leto odnese vse strahove in prinese veliko upanja, pozitivne energije in hoje v naravi z ljudmi, ob katerih se počutite dobro. Pridružite se nam na kakšnem od pohodov. Nazaj v dolino se ne bomo vrnili kot neznanci, ampak kot prijatelji. Vsi, ki radi hodimo v hribe, imamo vsaj nekaj skupnega. V hribih se počutimo srečni; tam smo človek človeku. Tam se spomnimo, kdo dejansko smo. V dolini čisto spontano pustimo vse skrbi, strah, bremena težkih odgovornosti in težave v odnosih. V hribih je naš smeh bolj sproščen, naša glava prazna in srce polno.

Ko boste razmišljali o svojih ciljih, naj vas spremlja misel našega velikega alpinista Nejca Zaplotnika, ki je leta 1979 stopil na vrh najvišje gore sveta: »Kdor išče cilj, bo ostal prazen, ko ga bo dosegel, kdor pa najde pot, bo cilj vedno nosil v sebi.«

Planinske ture v letu 2022

5. FEBRUAR

**SVETE VIŠARJE
(1766 m) Zahodne
Julijske Alpe (Italija)**

lahka snežna tura
čas hoje: 6 ur
vodnik: Matjaž Rigler

26. FEBRUAR

**VELIKI DRAŠKI VRH
(2243 m)
Julijske Alpe**

lahka snežna tura
čas hoje: 5 ur
vodnik: Peter Kokošinek

12. MAREC

**KUREŠČEK (826 m)
Notranjska**

lahka tura
čas hoje: 6 ur
vodnik: Niko Samsa

26. MAREC

**VREMŠČICA
(1027 m)
Primorska**

lahka tura
čas hoje: 4 ure
vodnik: Jure Deterding

2. APRIL

**OB SLOVENSKE OBALI
Primorska**

lahka tura
čas hoje: 5 ur
vodnik: Niko Samsa

18. APRIL

**VELIKONOČNI POHOD
tradicionalni pohod na
Sv. Primož in v Kališče**

lahka tura
čas hoje: 5 ur
vodnik: Stanko Levstek

14. MAJ

**GRADIŠKA TURA
(793 m)
Goriška**

zelo zahtevna tura
čas hoje: 4 ure
vodnik: Peter Kokošinek

21. MAJ

**SLIVNICA (1114 m)
Notranjska**

lahka tura
čas hoje: 3 ure
vodnik: Niko Samsa

12. JUNIJ

**29. TRADICIONALNI
POHOD PO VELIKOLAŠKI
KULTURNI POTI**

lahka tura
čas hoje: 4 ure
pohodni voden

25. JUNIJ

**RATITOVEC (1678 m)
Škofjeloško hribovje**

lahka tura
čas hoje: 6 ur
vodnica: Magdi Stritar

2. JULIJ

**SPREHOD PO
FUŽINSKIH PLANINAH
Julijske Alpe**

lahka tura
čas hoje: 6 ur
vodnik: Peter Kokošinek

9. JULIJ

**MANGART (2679 m)
Via Italiana
Julijske Alpe**

zelo zahtevna tura
čas hoje: 8 ur
vodnik: Matjaž Rigler

20. AVGUST

**MONTAŽ (2753 m)
Zahodne Julijske Alpe
(Italija)**

zelo zahtevna tura
čas hoje: 6 ur
vodnik: Peter Kokošinek

3. SEPTEMBER

**CJAJNIK (1965 m)
KOŠUTNIKOV TURN
(2133 m) Karavanke**

zelo zahtevna tura
čas hoje: 8 ur
vodnik: Jure Deterding

10. SEPTEMBER

**GRMADA (887 m) SV.
ANA (920 m)
Dolenjska**

lahka tura
čas hoje: 5 ur
vodnik: Niko Samsa

17. SEPTEMBER

V NEZNANO

lahka tura
čas hoje: 5 ur
vodniki: PD Velike Lašče

1. OKTOBER

**PO PENTLJI OD RAKITNE
DO PODPEČI, 15. skupni
pohod s PD Ribnica**

lahka tura
čas hoje: 8 ur
vodnica: Magdi Stritar

8. in 9. OKTOBER

**OLŠEVA (1929 m) PECA
(2126 m)
Karavanke**

zahtevna tura/lahka tura
čas hoje: 7 ur/3 ure
vodnik: Jure Deterding

22. OKTOBER

**GALETOVEC (1265 m)
Pokljuka**

lahka tura
čas hoje: 5 ur
vodnica: Magdi Stritar

5. NOVEMBER

**MACESNOVEC
(1926 m)
Julijske Alpe**

lahka tura
čas hoje: 7 ur
vodnik: Matjaž Rigler

25. DECEMBER

**TRADICIONALNI
BOŽIČNI POHOD Z
LUČKAMI**

lahka snežna tura
čas hoje: 3 ur
vodnik: Niko Samsa

VODNIŠKI ODSEK

- **JURE DETERDING:** A B, 031 472 988, jure.deterding@gmail.com
- **MILOŠ JERNEJČIČ:** A B D, 041 716 243, milos.jernejcic@gmail.com
- **PETER KOKOŠINEK:** A B D, 041 778 909, peter.kokosinek@siol.net
- **STANKO LEVSTEK:** DRUŠTVENI VODNIK, 031 313 152
- **MATJAŽ RIGLER, načelnik VO:** A B D, 031 657 873, matjaz.rigler@gmail.com
- **NIKO SAMSA:** DRUŠTVENI VODNIK, 041 251 503, niko.samsa@i-var.si
- **MAGDI STRITAR:** A, 041 533 716, magdi.stritar@gmail.com

Laura iz Javorja

Ana Pia Debeljak | foto: Jan Kikelj, Ana Debeljak

Leta 2001 je bila vitka laura mladenka tridesetih let, Jan pa nas je z glasnim jokom pozdravil ob prihodu v širšo družino. Čez dve leti, v oktobru 2003, mi France reče: »Grega v Javorje. Podržajev Jože mi je obljubil lauro.« »Kakšno Lauro?« »Moped. Ali misliš, da bom telico kupil?«

Zapeljala sva se do Velike Osolnika, do vasi Lazi, naprej do Škamevca in že sva bila v majhni gručasti vasici, ki šteje dober ducat duš. Ustavila sva se pri Kuharju, kakor se po domače reče pri Podržaju. Tu je bila namreč nekdanj žganjekuha. Kuhalo se je vse po vrsti od fig, brinja, hrušk in sliv do jabolk.

Podržajeva družina se ukvarja z živinorejo. V hlevu, zgrajenem leta 1987, je bilo sprva triindvajset glav živine; danes jih je nekoliko manj. Jože razmišlja: »Za druga kmetom ne pomeni več toliko; vsak

jerje, kako vijugajo sem in tja. Moped je vozilo na motorni pogon, katerega vožnjo so zlahka obvladovali. Pa tudi sam sem se večkrat zapeljal z njim. Moped je dobro ohranjen; zaribala je le mašina,« je omenil Podržaj. »Z njim nimamo kaj početi. Če ga hočeš, ga pridi iskat.«

Po dvaintridesetih letih v Javorju se je laura preselila v Male Lašče, a ne v delavnico, kjer je tiste dni po mopedih tolkel dveletni Jan in s pridom uporabljal orodja: vse od dude do kladiva in

Moped Colibri so izdelovali pod različnimi oznakami glede na stopnjo opreme od 1 do 13. Najuspešnejši model je njegova izpeljanka T12. Posodobitve so prispevale, da so določeni modeli dosegali do 80 km/h. Od januarja 1968 je moral lastnik te mopede registrirati in posledično je po njih upadlo povpraševanje.

Tomos je zato prišel z licenčno proizvodnjo prvega avtomatika. Delali so jih med letoma 1968-1977. Posebnost teh prvih avtomatikov je bila, da so imeli dvotaktni motor z eno prestavo. Vozili

strema za svojim dobičkom. Sam pa še vedno prodam vse v zadrugo in tam tudi kupujem ves kmetijski repromaterial.«

Prav v trgovini s kmetijskim repromaterialom sta se spoznala Podržajev Jože in naš France, ki se je v letu 1997 začel spogledovati s starodobniki na dveh in štirih kolesih.

»Pri nas imamo v skednju star moped. Kupil sem ga leta 1971. Dobro nam je služil; posebno veselje so z njim imeli naši najstniki: Franci, Janko in Jože. Prevozili so vse poljske in gozdne poti; veselje je bilo gledati fra-

izvižača. France ji je namenil prostor v strojni lopi.

Moped je dokaz sposobnosti slovenske industrije. V Tomosu so izdelovali več kot 60 modelov s prepoznavno značko zajčka, stegnjenega v elegantnem diru oziroma dolgem skoku. Kdo se ne spomni legendarnega APN-a, ATX-a, BT-ja. Tomos ni bil le motor; bil je način življenja. Delavci so z njim odhajali na ših, kmetje na polje; marsikdo se je odločil za poklic poštarja zaradi rumenega mopeda; miličniki so opravljali svoje delo, vozeč modro bele legende.

so jih lahko vsi, starejši od 14. leta. Tomosovi avtomatiki so podobno kot italijanske vespe postali hit in statusni simbol; zaznamovali so celotno generacijo.

Na koledarju številka 2021. Dvajsetletni Jan in France sta iz strojne lope potegnili moped, ki je toliko let čakal na obnovo in zbiral pajčevine: Tomos Automatic TT – imenovan laura ali jermenar. V Tomosu so prve avtomatike le sestavljali iz komponent drugih proizvajalcev. Dvokolesnik je izdelek nizozemske tovarne Anker-Laura z najvišjo hitrostjo 40 km/h.

Laura je bila popolnoma v kompletnem stanju, kar je za restavratorsko delo neprecenljivega pomena. Geštel – okvir motorja je v celoti ohranjen. Vsi deli okvirja so bili mehansko očiščeni, Jan ga je v celoti speskjal v peskalni komori. Od koles so ostala pesta; platišče je novo. Kromiranje platišč je odpadlo; rja se je pregloboko zajedla. Špice so na pocinkane, kajti nove ne bi bile iz tako kvalitetne kovine.

Luč in stikalo je obnovljeno, sedišče je boljše zaradi novega Tomosovega sedeža, starega pa mojstra nista zavrgla med odpadke (čez sedem let vse prav pride). Električna je ostala obstoječa, zelo dobro ohranjena brez vsakih poškodb. Balanca in določeni deli vseh amortizerjev so na novo kromirani.

Največji problem je bila zaribana mašina. Zamenjani so bili semeringi, ležaji, sornik, puša z ojnico, bat; brusil se je cilinder na dimenzijo novega bata. Vsi deli mašine so bili mehansko očiščeni s krtačo. Izpuščena ni bila nobena

Laura je pozirala tudi za koledar Oldtimer kluba Škofljica.

TOMOS je bila slovenska tovarna koles z motorjem ter motornih koles, ki je bila ustanovljena leta 1954. Akronim TOMOS pomeni TOvarna MOtorjev Sežana. Tovarna ni nikoli stala v Sežani, čeprav je v tovarniškem logu ostal S, da je ime bolj zvočno. Sedež podjetja je bil v Kopru.

Prva motorna kolesa so nastajala v manjši obrtniški delavnici. Novo tovarniško poslopje je bilo zgrajeno leta 1959. Uradno ga je odprl Josip Broz Tito. Podpisana je bila licenčna pogodba z avstrijsko tovarno Steyr-Daimler-Puch.

Moped je lahko motorno kolo, katerega prostornina ne presega 50 ccm in ima pedale. Motor na PEDale.

Tomosovi osnovni izdelki so bili mopedi, ki so jih izdelali več kot 4 milijone; izdelovali so tudi izvenkrmne motorje za plovila, črpalke in stabilne motorje.

Tomos ni le zgodba motorjev. To je zgodba o ljudeh, ki so imeli pogum, da so začeli iz nič in prodrli v svet. Tomos

je vabil najboljše strokovnjake; ustvarjali so brez računalnikov, ročno izdelovali skice, načrte, prototipe. Stavili so na lastno znanje, na človeka in njegov potencial; delavcem so omogočili dobre delovne in življenjske pogoje in tudi nakup mopeda pod ugodnejšimi pogoji. Tomos in pozneje Luka Koper sta zaznamovala povojno obdobje primorskega mesta in Koper postavila na zemljevid uspešnega gospodarstva.

Med letoma 1959-1972 so proizvajali tudi avtomobile Citroen za jugoslovanski trg. Iz te kooperacije je leta 1972 skupaj z Iskro nastalo podjetje CIMOS (Citroen, Iskra, TOMOS). Od januarja 2019 je podjetje v stečajju.

Prihajajo novi in novi motocikli, a na stare pri nas ne pozabljamo, saj so živ simbol preteklega časa.

Prav radi posvojimo stare legende in jih obudimo v življenje.

podrobnost. Ker ni bilo mogoče dobiti novih pokrovov, jih je Jan sprogramiral in zelo dobro natisnil na 3D tiskalnik.

Ob vžigu je bilo potrebno malce truda. Če teče vsak dan, ni nobenih problemov. Če se vžiga občasno, pa pokaže svoje muhe. Ugotovili smo pomanjkljivost; potrebna je še zamenjava pipice goriva.

Leta 2003 je nastala fotografija v Javorjah; po 18 letih pa je Jože Podržaj pristopil k 50-letni lepotic v Malih Laščah skupaj z restavratorjema Janom in Francetom.

Laura je pozirala tudi za koledar Oldtimer kluba Škofljica.

Člani Lions kluba Ribnica smo izvedli akcije prednovoletnih obdarovanj

**Predsednica LK Ribnica Tatjana Devjak,
Vodja akcije Mirjam Trdan**

Nekateri smo pekli sami, drugim so na pomoč priskočili prijatelji, tretji so prispevali sredstva za nakup potic. Pri peki nam je pomagala in tudi donirala 10 potic Pekarna Ajdič iz Sodražice. Nastajale so raznovrstne potice: orehove, rozinove, pehtranove, rožičeve ..., okrogle in podolgovate, sladke in malo manj sladke – predvidevam pa, da vse zelo dobre in okusne. Nekatere članice in člani, ki so sodelovali v akciji, imajo na peko potic raznovrstne spomine: nekateri so že pravi mojstri, mojstrice, drugi se še učijo. Naša članica Brigita se takole spominja svoje prve peke potice: »Ker že teče diskusija o poticah ... Izkušnja s pripravo prve potice v moji »pekovski karieri« je zelo prijetna, poučna in zabavna. Ker me je bilo strah, sem v pripravo vključila kar mojo ljubo sosedo. Ko imaš zbrane vse dobre sestavine, se začne priprava na dolg in počasen proces. Čez celoten proces sva šli počasi, umirjeno in premišljeno in mimogrede me je naučila drobnih skrivnosti, ki se jih šele z leti naučiš, za kar sem ji izredno hvaležna. Končni izdelek je odlično uspel; od veselja sva nazdravili s penino in se še dolgo v večer pogovarjali o tradiciji slovenske

potice. To je bila prav posebna potica in vesela sem, da je družbo dobila v domu starejših občanov. Dame in gospodje, vsi, ki še dvomite v svoje sposobnosti, bodite korajžni.«

Zavod Prizma Ponikve in Zavod Sv. Terezije Videm

V sredo, 15. 12. 2021, smo se člani kluba z velikolaškega konca odpravili najprej v Zavod Prizma v Ponikve, kjer nas je toplo sprejela direktorica ga. Selan, od tod pa v Zavod Sv. Terezije na Videm. Obloženi smo bili s poticami in mandarinami, ki jih je doniral Mercator Ribnica, ter voščilnicami, ki smo jih kupili v VDC Ribnica. Zunaj je bil mraz in zima, v srcu pa nam je bilo vsem prisotnim lepo in toplo. Pomagati in nekomu polepšati dan, mu vliti zaupanje v sočloveka in občutek, da ni sam ... To je res poseben občutek. Na Vidmu smo se ob klepetu zadržali z gospo Ivanko Gnido-vec, ki je nastopila v oddaji dr. Jožeta Možine Pričevalci in patrom Jožetom Roblekom, ki nam je vsem podaril svojo knjigo – duhovni dnevnik s posvetilom. Knjiga ima naslov Nepričakovano notranje potovanje. Prisrčno druženje, ki ga

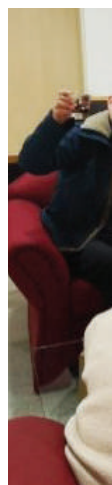
Skrb za tiste, ki potrebujejo pomoč, pozornost in humanost, je tudi eden od ciljev delovanja Lions klub Ribnica. Tako smo tudi letos v mesecu decembru izvedli dobrodelno akcijo obdarovanja oskrbovancev z raznovrstnimi poticami v domovih za ostarele v Ribnici, Loškem potoku, na Vidmu in v Zavodu Prizma v Ponikvah in v Sodražici.

je z »domačimi arcnijami« začinel Joško Murn, gostinec v zavodu, je ob prijetnem kramljanju in obujanju spominov gospe Ivanke in patra Jožeta prehitro minilo. Poslovlili smo se z obljubo, da se prihodnje leto spet oglasimo.

DSO Ribnica

V četrtek dopoldne, 16. 12. 2021, smo člani iz ribniškega konca izročili potice, mandarine in voščilnice vodilnemu osebju iz DSO Ribnica in nekaj časa porabili za prijeten klepet ob kavi na terasi pred domom. Izmenjali smo naše skupne poglede na starostno obdobje, ki ga mnogi preživijo v domovih ter prisluhnili gospem Damjani Deržak, Sergeji Mastnak ter Suzani Štupica, ki so nam predstavile aktivnosti, ki jih nudi dom za lažje prestajanje tegob starostnega obdobja. Ker smo pozornost namenjali starostnikom, smo nadaljevali z obiskom naše drage častne članice Tanje Debeljak, upokojene učiteljice slovenščine, ki nas je kljub častitljivi starosti prese- netila s svojo hudomušnostjo in pozitivno energijo. Vsem članom je namenila zelo čustven nagovor, ki smo ga posneli za trajen spomin na naše srečanje in si obljubili, da se kmalu spet vidimo.

Enota Prizma Sodražica

Nadaljevali smo z obiskom in obdaritvijo enote Prizma v Sodražici, kjer smo bili s strani osebja na čelu z go. Alenko Kokalj in s strani varovancev res toplo sprejeti. Prav ganila nas je njihova pozornost v obliki daril, kot so posodice s pecivom, snežak s pletenim šalom, dva jelenčka, lesena smrečica, pladenj, svečke ... Tako bogate obdaritve z izdelki, ki so rezultat lastnega dela varovancev in mentorjev ter terapevtov, si nismo nadejali. Poslovili smo se z namero, da se spomladi ob otvoritvi vrtnega paviljona, ki ga bomo postavili s pomočjo našega člana Jurija Rudeža, družbe Dotes iz Dolenje vasi ter Občine Sodražica, ponovno srečamo.

DSO Loški potok

Tudi na DSO Loški potok nismo pozabili, kamor smo se namenili v ponedeljek, 6. 12., in bili tako na-

daljevanje Miklavževi obdaritvi, kot sta nam izrekla varovanca na hodniku.

Akcija obdaritve na vseh predstavljenih lokacijah nas je navdala s hvaležnostjo, da lahko pomagamo. Preživeli smo skupaj čas, prežet s srčnostjo, veseljem, kar nam bo dobra popotnica za izvajanje tovrstnih akcij tudi v bodoče.

Ob zaključku leta smo vplačali v šolske sklade skupaj 2.500 EUR, od tega smo donirali Osnovni šoli Ribnica 1000 EUR, Sodražici, Loškemu potoku in Velikim Laščam pa po 500 EUR.

Mesec december je mesec dobrodelnosti

Simona Bavdek

Rdeči križ Slovenije je najstarejša slovenska humanitarna organizacija. RKS nudi pomoč ljudem ob naravnih nesrečah. Prek različnih dobrodelnih akcij spodbuja čut za solidarnost in razumevanje stiske drugih, spodbuja in širi vrednote zdravja in zdravega življenja, vključuje mlade v programe RKS ter jih seznani z dejavnostmi RKS ...

KORK Velike Lašče zelo dobro sodeluje z RKS OO Ljubljana in že kar nekaj let oskrbujemo posameznike in družine, ki so socialno ogroženi s prehranskimi paketi.

Zelo močno smo povezani z OŠ Primoža Trubarja, kjer smo kot vsako leto tudi decembra 2021 izvedli dobrodelno akcijo »ZA OTROŠKI NASMEH«.

Cilj akcije je:

- obdariti otroke iz materialno šibkih družin,
- vzgoja otrok in mladostnikov za sočutje, solidarnost in pomoč drugemu v stiski,
- razvijati in gojiti socialno rahlostnost in vzpodbujati h konkretnim dejanjem pomoči,
- opozarjati, da so med nami tudi takšni, ki so pomoči potrebni,
- opozarjati, da je pravo bogastvo deliti z drugimi in pomagati šibkejšim.

Učenci 1. triade so sodelovali tudi v projektu Drobtnica, ki je medgeneracijski projekt, s katerim osnovnošolske otroke spodbujamo k skrbi za starejše, ozaveščanju o pomenu solidarnosti, humanosti ter trajnostnem delovanju za zdravo in čisto okolje. Skupaj z učiteljicami so poslikali in okrasili glinene lončke, LONČKE SOLIDARNOSTI. Prostovoljci so nato obiskali 120 starostnikov in jim predali lončke. Mira, Zdenka, Jožica, Vera in Martina, hvala za pomoč pri obisku starostnikov. Verjamem, da so bili vsi veseli vašega obiska in predvsem vaše tople in prijazne besede.

Učencem, staršem in učiteljem se zahvaljujemo za njihovo izredno dobrodelnost.

SiDG

Slovenski Državni Gozdovi

Podjetje Snežnik d.o.o. je hčerinsko
podjetje družbe SiDG d.o.o.

ODKUP HLODOVINE

Odkupujemo:

- iglavci
- bukev
- celulozo in drva
- les na panju

Kontakt: 031 708 933

Zagotavljamo vam:

Plačilo v 7 dneh

Odvoz z lastnimi kamioni

SNEŽNIK

Kočevska Reka

VSE ZA SETEV in vaš VRT na enem mestu

lokalno. domače. naše.

odkup
živine

odkup
mleka

trgovski
center

mesnica

kmetijska
trgovina

potujoča
trgovina

bar

odkup
palet

www.kzlasce.si

V ponudbi več vrst semenskega
KROMPIRJA in KORUZE.

Zbiramo naročila
za **GNOJILA.**

Za lep nasmeh skrbimo že 25 let

 invisalign®

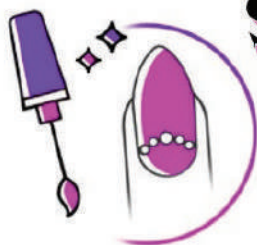
bredent
medical

- Preventivni pregledi in posveti
- Konzervativa
- Protetika
- **BREDENT SKY** implantati
- Nevidni ortodonski aparat **INVISALIGN**
- Ortopansko slikanje zob

Goran Petrovič dr. dent. med.
zasebna zobozdravstvena ordinacija | **25 let**

Adamičeva 30 | 1290 Grosuplje | T +386 1 787 34 13 | M +386 41 723 731

SPLETNA TRGOVINA

www.NalakirajNohte.si

Nail Bar

- * Gel nohti
- * Gelish nohti
- * Svetovanje

051 355 062

Štritarjeva 2 Velike Lašče

Gel & Gelish

Umetno meso

piše inženir dr. Alfonz Brusek, dipl. ing. Ph.D., MSc.

Instituto de Investigacion de Enfermedades de la Pina, Kostarika

Pri nas v Srednji Ameriki so časopisi in ostali elektronski javni mediji zadnja dva tedna polni debat in kritik o prvi transplantaciji prašičjega srca človeku, kar je bilo januarja opisano v mednarodni znanstveni reviji najvišjega ranga Nature. Med ljudmi ni več glavna tema SARS-CoV-2, ki nobenega razen manipulativnih politikov ne zanima več. Na široko se piše o prej omenjeni ksenotransplantaciji. Razprave so take čisto laične in tiste strokovne, kjer se izpostavlja domneve o medicinski nevarnosti takšnega posega. Nekateri so ta medicinski poseg primerjali s pristankom človeka na luni leta 1969, drugi, bolj krščanski kritiki napadajo poseg z religioznega stališča, saj naj bi šlo za oskrunjenje človeškega telesa. Kakorkoli že, v določenem segmentu primanjkuje ustreznih organov za transplantacijo, zato se v medicinski vedi s pomočjo različnih vej znanosti išče rešitve. Zanimivo pri tem je, da je ideja o ksenotransplantaciji že precej stara, vendar na razpolago ni bilo primernih molekularnih orodij, s katerimi bi organe drugih sesalskih, človeku fiziološko podobnih organizmov zadovoljivo genetsko in s tem posledično tkivno spremenili, da bi jih lahko sploh presadili v človeškega prejemnika. Taki tkivno nekompatibilni organi po presaditvi nemudoma izzovejo hudo imunsko zavrnitveno reakcijo, ki vodi v razgradnjo in uničenje presajenega organa ter s tem skorajšnjo smrt prejemnika. Za ta prvi, uradni primer presaditve so vzgajali takega prašiča, ki je bil prost vseh mikroorganizmov (predvsem skritih virusov), pri čemer so nato osnovnim celicam zarodka z uporabo metode CRISPR-Cas9 (Clustered Regularly Interspaced Short Palindromic Repeats) zamenjali tiste gene, ki določajo »prstni odtis« organa in tkiva. Ciljno so jih zamenjali z več geni človeškega prejemnika in tako je lahko razvijajoči se prašič zrastel s srcem, ki je bilo v tkivnem smislu (prstni odtis tkiva) identično bodočemu prejemniku. Transplantacija takšne vrste tehnično ni glavni problem, temveč se pojavljajo etični problemi in tisti čisto medicinski. Druga smer, kako bi lahko reševali probleme zamenjave nefunkcionalnih src pri človeku, je razvoj čisto mehanskih src črpalk, takšnih, ki bi jih lahko implantirali človeku, da bi ta lahko živel vsaj do pridobitve pravega srca, primernega prejemniku. Tudi na tej poti se pojavljajo številne prepreke, tudi čisto birokratske, ki se jih bolj ali manj uspešno rešuje. Tretja pot je bolj popra-

vljanje in servisiranje srca s pomočjo matičnih celic, ki se jih aplicira v okvarjeni del srčne mišice. Dosedanji rezultati so zadovoljivi, po drugi strani pa je omejitev razsežnost sprememb, ki jih je potrebno sanirati. Popolnoma nove dimenzije v razvoju in razmišljanju, tudi na področju oskrbe organov za transplantacijo ali implantacijo, pa je odprl izum 3D tiskalnika neke v sredini osemdesetih let prejšnjega stoletja. Sprva so bile to okorne naprave, ki so dvodimenzionalni tisk na papirju spremenile še v višino, v tretjo dimenzijo. Tiskalniki so postali nekakšni kiparji, ki so iz takrat omejenih materialov lahko izdelali 3D elemente, ki so le počasi dobivali tudi industrijsko vrednost. Z razvojem tehnologij so se pridobivali novi materiali za tiskanje, nova programska oprema in tehnologije 3D tiskanja s svojo preciznostjo. Marsikdo ima morda v spominu prvo 3D natisnjeno šasijo avtomobila in kasneje medijsko še boj odmeven primer, ko so na mednarodno vesoljsko postajo (ISS) poslali na zemlji izdelan program za ključ, ki so ga potrebovali za odvijanje vijakov ob popravilu. 3D tiskalnik je po prenosu programa potem v vesolju natisnil ključ za vijak, ki ga tam gori v škatli za orodje niso imeli. Ali pa tiskanje ohišja za ventile respiratorjev, ki so bili na začetku koronavirusne pandemije zelo iskane aparature. Tehnologija 3D tiskanja se skokovito razvija in danes smo priča že tako imenovanemu 3D bioprintingu. V tem primeru si lahko poenostavljeno predstavljamo brizgalni tiskalnik, ki namesto kartuše z barvami uporablja tako imenovana biočrnila, ki niso barve, temveč različne žive celice v tekočem hranilnem mediju. 3D biotiskalnik tiska osnovni skelet tkiva ali organa iz biorazgradljivih vlaken, ki po potrebi vsebujejo rastne faktorje, med katere tiskalnik z veliko natančnostjo dodaja plast za plastjo različne rastlinske ali živalske celice po načrtu, ki ga dobimo iz rezin CT in MRI (to sta diagnostični metodi, ki jih poznamo iz vsakdanjega življenja, če smo zaradi problemov s sklepi ali hrbtnico morali opraviti »slikanje«). Celoten proces poteka v kopeli s hranilnim medijem v absolutno sterilnih pogojih. Postopek se dogaja različno hitro, odvisno od vrste celic, kako hitro vzpostavijo medcelične stike. Na našem inštitutu je skupina raziskovalcev uspešno razvila metodo 3D tiskanja ananasovega mesa, tako tistih običajnih kot tudi sort z rdečim mesom. Aplikativni del razvoja je pripeljal do te stopnje, da lahko 3D natisnje-

no ananasovo tkivo v koščkih uporabljamo za sadne kompote in pripravo sadne pulpe ali kot koščke mesa za sadne jogurte in sladoled. Ob vsem tem je sprejemljiva tudi ekonomika, saj so cene za utežno enoto naravnega ananasovega mesa primerljive s tistimi za 3D natisnjeno meso. V farmacevtski in medicinski praksi pa se taki produkti 3D tiskanja raznih tkiv ali organov uporabljajo za študije učinka in biodinamike zdravil, v kliničnih primerih pa pri nadomeščanju večjih izgub dela tkiva kot implantati, npr. na kosteh, nadomeščanje dela sapnika, sečnega mehurja, kože, hrustanca ali mišičnega tkiva. Prav slednje je povod za prehransko industrijo prihodnosti, saj na tej tehnologiji temelji meso prihodnosti, tako imenovano umetno meso iz laboratorija, ki je seveda sprejemljivo tudi za vegetarijance. Lansko leto so v znanstveni reviji Advanced Culinarics predstavili 3D natisnjene steake, ki so imitacija najdražje govedine Wagyu. Kot zaključujejo v znanstvenem članku, preskuševalci niso mogli razločevati na žaru pečene natisnjene imitacije govedine v primerjavi s pravim kosom pečenega mesa.

Zaradi prej omenjenih problemov z razpoložljivostjo organov za transplantacijo, še posebej srca, so na irsko-izraelskem inštitutu natisnili 3D srce pavijana, ki so ga uspešno transplantirali drugemu osebkku iste vrste. Celice za biočrnilo so pridobili iz biopata srca planiranega prejemnika, tako da na celicah ni bilo potrebe po genetski manipulaciji za tkivno skladnost. Z izredno natančnim CT in MRI skeniranjem originalnega srca prejemnika so pridobili podroben tkivni načrt organa, kar je bila osnova za 3D biotisk. Tudi ta znanstveni prispevek je tako velik doprinos za znanost, da je primerljiv s prvim obiskom človeka na luni, vendar je kot takšen v javnosti manj popularen in zato tudi manj marketinško predstavljen. In kaj lahko pričakujemo v prihodnosti? Morda tudi to, da si bomo za podaljševanje življenja naročili 3D tiskanje novega lastnega organa, ki ga bo potrebno zamenjati, če bo disfunkcija originalnega starega organa ogrozila življenje, v znanstveni razpravi zaključujejo avtorji prispevka »The first 3D printed heart allotransplantation in baboon model«, objavljenega v medicinsko tehnični reviji Future bionics medical research.

P.S.: Z veseljem seveda pričakujem odziv, tako vprašanja, komentarje, kritike in predloge po sodelovanju, ki jih sprejemajo na uredništvu lokalnega medija, s katerim sodelujem. Od tam mi bodo seveda posredovali vse odzive na strokovne edukativne prispevke skladno z Zakonom o izdaji lokalnih medijev (ZILM).

Nagradna križanka

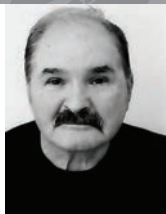
SESTAVIL ANDREJ PRAZNIK	SNOV, KI SE DOBI Z ŽGANJEM APNENCA	SLOV. PISATELJ (PASTIRCI)	ŽENSKA, KI GOVORI	OGNJENIK NA JAPON. OTOKU KJUŠU	NERODEN ČLOVEK	IVANA KOBILCA	NAJVIŠJA GORA V KARA- VANKAH	CEVASTA POSODA ZA MAZA- VE SNOVI	ŽENSKA, KI JO PRIME POLICIJA	ŠPANSKI TENIŠKI IGRALEC (RAFAEL)
AZIJSKA DRŽAVA VZHODNO OD IRANA										
RAZTELE- ŠEVALNI- CA V BOL- NIŠNICI										
VRTILNI MOMENT						KOSILO KANT- AVTOR (TOMAŽ)				
NEZAVED- NI DEL OSEBNO- STI, ID				PLOŠČA, KI POKRI- VA OGROD- JE LADJE						
NAPLA- ČILO, PREDU- JEM	KROM DEL OČESA			DUKE EL- LINGTON SREČKO BRODAR			SPODNJI DOM RUS. PARLA- MENTA	IGNACIJ LOJOLSKI AVSTRAL- SKA PTICA		
										SPOPAD, PRETEP
					GUMARSKI DELAVEC PIŠKOT					
TROBLA	NOČNI ZABAVNI LOKAL	STROJ ZA RAH- LJANJE PREDIVA	REŽA	LEPOTNA KRALJICA	ATA AMERIŠKA FILMSKA NAGRADA		NAJVEČJI LJUB- LJANSKI PARK	ENOTA LOKALNE SAMO- UPRAVE		
RUSKI VESOLJEC							ADAM IN ... RTIČ PRI STRUJ- JANU		KILOVOLT DAN. AS- TRONOM (TYCHO)	
BREZ- BOŽNIK						IGRALEC DOUGLAS NIZKO OBUVALO		KARMEN STAVEC	NAJNIŽJI M. GLAS KORALNI OTOK	
PES, KI BEVSKA						PRODAJ. VOSKA MAJHEN TAT				ZVER IZ DRUŽINE MAČK
ALJAŽ PEGAN			SNOV, KI ZDRAVI BOLEZEN	TOPILO ZA LAK GL. MESTO EGIPTA			ZAČETEK DIRKE KALCIJ			
ČLOVEK, KI KAJ RAZKRIVA								AMERIŠKA ZVEZNA DRŽAVA		
PEVKA VILER					TUBER- KULOZA			SIJAJ		
ANGLEŠKI KONSER- VATVEEC, TORIJEC					ALICA NASELJE V OBČINI ŠENTILJ					
TROBLA	MORSKA ŽIVAL Z DESETIMI LOVKAMI	ARTHUR (KRAJŠE) SKUPINA ŽIVALI				JOŽA ČOP				
BITJE, KI VZBUJA STRAH, ODPOR						ČEDNOST, ELEGANT- NOST	NASELJE V ISTRI S. OD LOVRANA	IZREDNA PRIVLAČ- NOST		
DRUGO IME GRŠ- KE REKE EVROTAS				ZELIŠČAR (SIMON) IGOR TORKAR						
DELOVA- NJE, KI ZADEVA DRŽAVO										
LEKAR- NAR										

Nagrajenka iz Troble št. 7. je Mija Prijatelj. Nagrado bo prejela po pošti. ČESTITAMO!

Rešitev samo nagradnega gesla z vašim polnim naslovom pošljite na naslov uredništva Troble, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče, ali ga oddajte v tajništvu občine oziroma pošljite na naslov trobla@velike-lasce.si. Rešitve sprejemamo do datuma uredniškega sestanka, 16. marca 2022. Izžrebanec nagradnega gesla bo prejel nagradni bon in bo objavljen v Trobli št. 2. Nagrado bo izžrebanec prejel po pošti.

*Lipa pred hišo
je odcvetela
listje rumeni,
a tebe več ni.*

Zahvala

Po težki bolezni nas je zapustil
dragi brat in stric

JANEZ VIRANT

s Podulake

15. 1. 1953 – 2. 10. 2021

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom,
prijateljem, znancem, sosedom iz Podulake
in Hlebč za oddane svete maše, za ustna in
pisna sožalja, za cvetje in sveče. Hvala osebju
ZP Velike Lašče, pogrebni službi Zakrajšek
za organizacijo pogreba, pevcem, župniku
Andreju Ojstrežu za lepo opravljen obred in
vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji
poti.

Žalujemo vsi njegovi

*Utihnil so pesmi,
utihnil je tvoj glas,
pozabljene so sanje,
nisi več ob nas.*

Zahvala

Ob izgubi mame,
babice in prababice

MARIJE ZLOBKO

z Male Slevice

1. 7. 1935 – 10. 11. 2021

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom,
sosedom, vaščanom, prijateljem in znancem
za izrečene lepe misli in sožalje.
Zahvaljujemo se tudi za darovane sveče,
svete maše in darove.

Žalujemo vsi njeni

Objava zahval

Zahvale ob izgubi bližnjih lahko oddate
preko e-pošte **trobla@velike-lasce.si**
ali v tajništvu Občine Velike Lašče.

Zahvali lahko priložite fotografijo;

besedilo naj bo v obsegu

do 400 znakov s presledki.

Cena objave znaša 16 EUR + DDV.

Uredništvo

Misli begajo, roka trepeče,
srce hrepeni, po licu pa grenka
solza teče,

A tebe med nami več ni, slovo
od tebe pa je izjemno boleče.

Radosti, ki si jih med svoje sosede
in prijatelje vsakodnevno delila,

Tvoje pomoči, ki si jo vsemu sorodstvu
po najboljših zmožnostih nudila,

Iskrene ljubezni, dobrote, dobre volje,
ki je za vse nas nisi nikoli izgubila.

Zahvala

V 92. letu je tiho zaspala naša

MARTA KLANČAR

Iskrena hvala za vsa izrečena sožalja,
darovane sveče, cvetje in maše.

Posebna zahvala Martini Bavdek,

g. Dobrovoljcu, pevcem in

pogrebni službi Zakrajšek.

Vsi, ki ste jo imeli radi, jo ohranite
v lepem spominu!

Vsi njeni

KOLEDAR PRIREDITEV

februar/marec

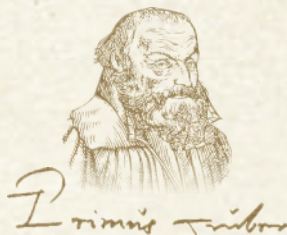

sobota, 5. februar,
sobota, 19. februar,
sobota, 5. marec,
sobota, 19. marec,
od 8. do 11. ure

trg pred Levstikovim domom,
Velike Lašče

VELIKOLAŠKA TRŽNICA

(Javni zavod Trubarjevi kraji)

torek, 8. februar,
od 10. do 17. ure

Trubarjeva domačija, Velike Lašče

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

(Javni zavod Trubarjevi kraji)

torek, 8. februar,
ob 18. uri

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK spletna prireditev

(KUD Primož Trubar Velike Lašče)

torek, 1. marec

Levstikov dom, Velike Lašče

GLASBENA MAŠKARADA

(Glasbena šola Ribnica)

četrtek, 3. marec

Knjižnica Frana Levstika,
Velike Lašče

STRITARJEV VEČER

(MKL, Knjižnica Frana Levstika)

četrtek, 10. marec,
ob 19. uri

Trubarjeva domačija, Rašica

PREDSTAVITEV KNJIGE GRAD TURJAK

(ZRC SAZU in Javni zavod Trubarjevi kraji)

V novo z novim.

/ Novi TUCSON

/ Novi BAYON

/ Novi SANTA FE

/ Nova KONA

Povprečna poraba goriva: 1,383 – 7,816 l/100 km, emisije CO₂: 31,40 – 181 g/km.

Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2.5} ter dušikovih oksidov. Slike so simbolne. Akcija velja do razprodaje zaloga. Več informacij vezanih na akcijsko ponudbo je na voljo pri pooblaščenih prodajalcih vozil Hyundai, Pogoji garancije in podatki o specifični porabi goriva in emisijah CO₂ so na voljo na www.hyundai.si.

Avtohiša Zalar d.o.o.

Male Lašče 105, 1315 Velike Lašče

040 490 070, 01 7881 999, 031 331 920, www.avtohisazalar.si prodaja@avtohisa-zalar.si FB, INSTAGRAM